

4. MODUL

SEGÍTŐTÁRS-KERESŐ

Előfordul, hogy az iskola elvégzése után nem sikerül rögtön elhelyezkedni, munkahelyet szeretnénk váltani, másik településre költözünk, vagy a tanult szakma már nem piacépes, ezért másik szakmát szeretnénk megismerni és megtanulni, vagy elsőre nem sikerül eligazodni az önkormányzati dokumentumok kiválasztása során. A modul részben a munkanélküliség következtében fellépő problémák tudatosításával, csoportosításával foglalkozik, ugyanakkor felhívja a figyelmet arra is, hogy ezeket a problémákat minél hamarabb, minél hatékonyabban kell megoldani, saját erőforrások és külső – segítő intézmények – igénybevételével.

A modul fejlesztési célkitűzése, hogy a tanulók megismerjék és a gyakorlatban használni tudják azokat a lakóhelyükhöz közeli, térítésmentesen igénybe vehető segítő intézményeket és szolgáltatásaikat, ahová problémáikkal fordulhatnak.

Amennyiben lehetséges, ezeket az intézményeket az osztálynak célszerű személyesen is felkeresni, megkérdezni egy munkatársat, hogy szükség esetén személy szerint kihez fordulhatnak a tanulók. Amennyiben a személyes látogatás nem megoldható, internet segítségével térképezzük fel az intézményeket.

Egy-egy ilyen segítségkérési helyzetben kiemelten szükség van azokra a készségekre, amelyeket a szociális kompetenciáknak tréning keretében történő tanulása során sajátítanak el a diákok.

Ha előre vetítjük, hogy a diáknak majd egyedül, önállóan kell felkeresnie a segítő intézményeket, akkor ez sikeresen úgy valósulhat meg, ha a diák a szociális kompetenciák körébe tartozó *előrelátással, tervezési készséggel* is rendelkezik. Meg kell terveznie az intézmény felkeresésének időpontját, figyelembe véve, hogy mikor van ügyfélfogadási idő, előzetesen mérlegelnie kell az elérési útvonalat, és azt, hány ilyen

intézményt tud egy nap alatt elérni. Becslést kell alkotnia arról, milyen információkat szeretne megtudni, hiszen mindenfajta előkészület nélkül nem tud megfelelő kérdéseket feltenni, azokat „észben tartani”, hogy a kapott válaszok után eszébe jusson, még milyen információra van szüksége.

Amikor már belépett a segítő intézmények valamelyikébe, akkor a tájékozódáshoz a kapcsolatok *kezdményezésére és együttműködésre* van szükség. Természetes módon előállhat olyan helyzet, hogy ismeretlen emberektől kell információt kérnie, amíg el nem jut ahhoz a személyhez, aki az intézmény részéről megfelelő tájékoztatást ad a személyes problémájára. Amikor itt érdeklődik, vagy problémáját előadja, akkor a párbeszéd fenntartásához együttműködésre van szüksége. Ha kedvezőtlen válaszokat kap, a témát úgy kell alakítania, hogy megtudja, amit szeretne.

Az együttműködés folyamatos fenntartásával problémáit akkor tudja szőgyenkezéstől vagy fölényességtől mentesen előadni, ha pozitív önértékeléssel rendelkezik. Szőgyenkezés és szorongás esetén a kommunikáló fél elfelejti, mit szeretett volna megkérdezni, hamar belenyugszik abba, hogy kérdéseire nincs válasz, fölényesség esetén, pedig folyton megsérti az ügyével foglalkozó személyeket. Az intézményből való távozás után – főként, ha csalódott is – a kapott információk teljességét akkor tudja optimista módon elrendezni, értékelni és hasznosítani, ha nincs hűjával az egészséges önértékelésnek. A tapasztalatok levonásával az önértékelés mozgatója lesz az újabb intézmények felkeresését célzó terveknek.

ÖSSZEFOGLALÓ TÁBLÁZAT A MODULBA TARTOZÓ RÉSZMODULOKRÓL, ILLETVE AZ AZOKHOZ KAPCSOLÓDÓ MELLÉKLETEKRŐL

	Részmodul címe	Részmodul óraszám	A részmodulhoz tartozó segédletek
1. részmodul	Egy csónakban evezünk!	6	1. melléklet: Az ügyfelek által igénybe vehető szolgáltatások a munkaügyi központban – folyamatábra
			2. melléklet: Az ügyfelek által igénybe vehető szolgáltatások a munkaügyi központban folyamatábra magyarázata
			3. melléklet: Akadályok leküzdése – kártyák
			4. melléklet: Helyzetek a „Beszélgetések kezdeményezése” c. játékhoz
			5. melléklet: Hová menjünk kirándulni? – munkalap
			6. melléklet: Visszajelző-értékelő lap „A”
			7. melléklet: Visszajelző-értékelő lap „B”
2. részmodul	Én-mérleg	6	1. melléklet: A MI könyvtárunk – feladatlap
			2. melléklet: A családsegítő szolgálatok szolgáltatásai
			3. melléklet: Élethelyzetek – feladatlap
			4. melléklet: Melyik igaz? – visszajelző lap
			5. melléklet: Pozitív az önértékelésed? – ábra
			6. melléklet: A Gyűrűk Ura – információs lapok
			7. melléklet: A Gyűrűk Ura – feladatleírás
			8. melléklet: Erős oldalak – Valaki – feladatlap
			9. melléklet: Erős oldalak – Én – feladatlap
			10. melléklet: Ugratás – feladatlap
			11. melléklet: Sokféle énem tanulmányozása – feladatlap
			12. melléklet: Énerősítő kijelentések – információs lap
			13. melléklet: Dolgok, amelyek zavarnak engem – kérdőív

	Részmodul címe	Részmodul óraszám	A részmodulhoz tartozó segédletek
2. részmodul	Én-mérleg	6	14. melléklet: Bántások szabályozása – feladatlap
			15. melléklet: Értékelő lap
3. részmodul	Hogyan jutok ötről a hatra?	6	1. melléklet: Ifjúsági iroda – feladatlap
			2. melléklet: Visszajelző-értékelő lap
			3. melléklet: Összefoglaló a diákmunka-szerződésről – információs lap
			4. melléklet: A diákmunka-vállalás – feladatlap
			5. melléklet: A diákmunka-vállalás – feladatlap megoldókulcsa
			6. melléklet: Labirintus
			7. melléklet: Mind a három egyforma – feladatlap
			8. melléklet: Kalandos utazás hajóval az Északi-sarkra
			9. melléklet: Értékelő lap
			10. melléklet: Ifjúsági irodák elérhetősége

1. RÉSZMODUL

EGY CSÓNAKBAN EVEZÜNK!

A részmodulban a tanulók megismerkedhetnek a munkaügyi központok regionális kirendeltségeinek feladataival, valamint a regionális munkaügyi központok által nyújtott munkaerő-piaci szolgáltatásokkal. A Foglalkozási Információs Tanácsadó (FIT) ön-információra épülő, komplex szolgáltatást nyújtó hely, amely elsősorban a pályaválasztás, pályakorrekció előtt álló személyek széles körű tájékoztatását, helyes döntését segíti elő. A Rehabilitációs Információs Centrum (RIC) a megváltozott munkaképességű, egészségi problémával rendelkező személyek számára széles körű információt nyújtó hely. Tapasztalatot szerezhetnek arról, milyen mértékben birtokolják a szociális kompetenciák elemei közül a kezdeményezést és az együttműködést.

KIEMELTEN FEJLESZTENDŐ KOMPETENCIÁK

- Kezdeményezés
- Együttműködés
- Információkeresés
- Asszertív kommunikáció
- Mások szándékainak észlelése

IDŐIGÉNY

- 6 óra

MELY CÉLOK ELÉRÉSÉHEZ JÁRUL HOZZÁ?

A szociális kompetenciákon belül a másokkal történő eredményes kommunikáció területén a kezdeményezés és együttműködés társas kompetencia jelentőségének felismerése, alkalmazásának tapasztalaton alapuló kipróbálása, a kommunikációs kompetencia fejlesztése.

Annak tudatosítása, hogy a munkaügyi központ szolgáltatásai térítésmentesek, igénybevételükkel megnő az esély a munkaerőpiacon való elhelyezkedésre. Az ügyfelek, akik használják ezeket a szolgáltatásokat, tesznek azért, hogy munkaerő-piaci helyzetük megváltozzon.

SZAKTUDOMÁNYI ÉS PEDAGÓGIAI HÁTTÉR

Az 1. és 2. foglalkozáshoz

A munkaügyi központok által nyújtott feladatokat, szolgáltatásokat különböző törvények, rendeletek szabályozzák. A munkaügyi központ szolgáltatásainak megismerése a mellékelt folyamatábrán kerül bemutatásra, annak érdekében, hogy a tanulóknak tudatosodjon, hogy milyen jellegű problémákkal fordulhatnak a munkaügyi központhoz. Kiemelten fontosnak tartjuk mind az internetes, mind a személyes látogatást az intézményben. A személyes tapasztalatszerzés elősegíti a hivatalban való fizikai és a szolgáltatások közötti eligazodást, a bizalom kialakulását, magabiztosságot nyújt az ügyfélfogadási rend ismerete, valamint az, hogy a tanulók tudják, milyen dokumentációkat kell magukkal vinniük a jelentkezéskor.

Fogalmak:

A munkaerőpiac: a **munkaerő** mint **termelési tényező** közgazdasági értelemben vett **piaca**, ahol az eladók (a munkavállalók) és a vevők (a munkaadók) között a munkaerő cseréje zajlik.

A munkaügyi központ meghatározása: olyan állami intézmény, amelynek feladata elsősorban a munka-közvetítés, a munkaerő-piaci szolgáltatások nyújtása és a tanácsadás álláskeresői számára.

A munkaerő-piaci szervezeten az Állami Foglalkoztatási Szolgálatot kell érteni, melynek részei a Foglalkoztatási és Szociális Hivatal, valamint a regionális munkaügyi központ. A regionális munkaügyi központ (a továbbiakban: munkaügyi központ) jogi személy, önállóan gazdálkodó központi költségvetési szerv. A munkaügyi központ központi szervezetről, valamint regionális kirendeltségeiről áll. Bővebb információ: www.afsz.hu (2009. április 26.)

1. A munkaügyi központ regionális kirendeltségének főbb feladatai (a 291/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet alapján)

- **Álláskeresői nyilvántartásba vétele**
A munkanélküli ellátások akkor illetik meg az álláskeresőket, ha nyilvántartásba kerülnek a munkaügyi központ illetékes kirendeltségén. A regisztráció feltétele annak, hogy az álláskeresőt egyes támogatások megillessék. (A folyamatábrán jól látszik, melyik szolgáltatások igénybevételéhez kell regisztráció.)
- **Pénzügyi ellátás megállapítása, folyósítása**
A regisztráció mindenképpen feltétele annak, hogy az álláskereső, amennyiben a jogszabályi feltételeknek megfelel, jogosult legyen ellátásra – álláskeresői járadékra és segélyre, vállalkozói járadékra, munkaerő-piaci képzésre, humánszolgáltatás igénybevételére. Az álláskereső elhelyezkedése esetén a munkáltató is kaphat támogatást a foglalkoztatáshoz.
- **Alkalmi munkavállalói könyv kezelése (16 éves kortól).** 2010. április 1-jétől az alkalmi munkavállalói könyvek és a közteherjegyek megszűnnek, helyette egyszerűsített munkaszerződést kell kötni, illetve elektronikusan kell bejelentenie a foglalkoztatást a munkáltatónak az APEH-nek, a munkavégzés megkezdését megelőzően.
- **Szolgáltatások szervezése és bonyolítása**
- **Munkaközvetítés végzése**
- **Információ nyújtása, tanácsadás végzése**

- Az általa ellátott feladatokkal kapcsolatos ügyfél-szolgálati tevékenység végzése
- Ellátja továbbá az Európai Foglalkoztatási Szolgálattal (EURES) kapcsolatos tájékoztatási feladatokat

2. A regionális munkaügyi központok legfontosabb munkaerő-piaci szolgáltatásai

Munkatanácsadás: A munkatanácsadás a pályaválasztásban, pályamódosításban ad segítséget, információt nyújt a munkaerő-piaci lehetőségekről, elhelyezkedési esélyekről, valamint a munkavállalással kapcsolatos egyéb kérdésekről.

Pályatanácsadás: Pályatanácsadás keretében kerülhet sor pályaválasztási tanácsadásra és pályamódosítási tanácsadásra. A pályaválasztási, pályamódosítási tanácsadás a pályakezdőket és a pályamódosításra készülőköt segíti abban, hogy saját érdeklődésükről, képességeikről, személyes tulajdonságaikról reális képet alkossanak, és ismereteket szerezzenek az általuk választott szakmáról.

Álláskeresői tanácsadás:

- Az álláskeresői technikák megismertetésének részeként megvalósuló álláskeresői tanácsadás csoportos formában történik, általában 3-5 napon keresztül, 12-15 fős csoportban. Így a csoporttagok egymástól is kaphatnak információkat, megoszthatják egymással tapasztalataikat, bátorítást kapnak társaiktól. A módszer éppen csoportos volta miatt hatékony, a csoport ösztönzést jelent és segít feloldani az álláskereső létből fakadó szorongásokat, negatív érzéseket, félelmeket.
- **Álláskereső Klub:** Az Álláskereső Klubjában a klub tagjai általában 3 héten keresztül napi rendszerességgel vesznek részt, hogy megismerjék a hatékony álláskeresői technikákat, stratégiákat, és ezáltal a lehető legrövidebb időn belül megtalálják a számukra leginkább megfelelő állást. Ugyanazokat az előnyöket, amelyeket az álláskeresői technikák kapcsán említünk, az Álláskereső Klubja is nyújtja, de itt sokkal több idő áll rendelkezésükre a résztvevőknek az elméleti ismeretek elsajátításához, a gyakorlatban való kipróbáláshoz, először védett, inkubátor helyzetben, majd élesben a munkaerőpiacon. Így az Álláskereső Klubjának hatékonysága is általában nagyobb, mint a rövidebb ideig tartó álláskeresői technikák foglalkozásai.

3. A felnőttképzésről

Tankötelezett koron túliak részére szervezett iskola rendszeren kívüli képzés. Célja szerint lehet általános, nyelvi vagy szakmai képzés. Jogi szabályozás szempontjából felnőttképzésnek számít a felnőttképzést segítő szolgáltatás is. A felnőttképzésben részt vevők nincsenek a képző intézménnyel tanulói vagy hallgatói jogviszonyban, kapcsolatukat a felnőttképzési szerződés szabályozza.

4. A Foglalkozási Információs Tanácsadó (FIT) főbb szolgáltatásai

- önismeret fejlesztése érdekében kérdőívek kitöltése,
- pályaismeret bővítését célzó szakmaismeretű mappák, filmek tanulmányozása,
- egyéni pályaaorientációs beszélgetés, pályaterv kialakítása,
- információs adatbank ad lehetőséget a képzőhelyekkel, munkaerőpiaccal, pályakövetelményekkel, álláskereséssel kapcsolatos tájékozódásra,
- a színes mappasorok egy-egy foglalkozás szakmai követelményeit, a végzendő feladatokat, a tevékenységgel kapcsolatos elvárásokat, a képzési és elhelyezkedési lehetőségeket mutatják be.

5. Foglalkoztatási Információs Pontok (FIP)

A regionális munkaügyi központok által közösségi helyszíneken (önkormányzatok, művelődési intézmények, teleházak, alapítványok, egyesületek stb.) kialakított információs helyek, ahol az ügyfelek tájékoztatást kaphatnak a munkaügyi szervezet szolgáltatásairól, támogatási lehetőségekről, intézhetik azokat az ügyeiket, amelyek segíthetnek foglalkoztatási problémáik megoldásában.

6. Rehabilitációs Információs Centrum (RIC)

Az ügyfelek a rehabilitációs tanácsadó segítségével szerezhettek információt a rehabilitációs foglalkozásokról, a foglalkozások egészségügyi tényezőiről, rehabilitációs foglalkoztatókról, célszervezetekről, munkahelyekről, munkaerő-piaci, jogi, szociális, érdekvédelmi stb. szabályokról.

magának való"-nak tekintik, később ilyen vélemények kialakulhatnak, hogy „nem való közénk”. Ő maga pedig azt gondolja, hogy a többiek nem kedvelik, nem fogadják el, ezért kedvetlenül érkezik meg hozzájuk, ha nap mint nap velük kell lennie. Gyakran csak arról van szó, a visszahúzódo egyén nem ismeri fel, hogy korán feladta a kezdeményezésre vonatkozó próbálkozásait. Ebben segít e kompetencia előtérbe állítása.

Az együttműködés kompetenciája a mindennapi csoportközérzet szempontjából alapvető jelentőségű. Nem természetes, hogy tanulócsoporthoz a tagok együttműködjenek csupán azért, mert egy formális osztályba sorolás alapján nap mint nap találkoznak. Az együttműködési szándék nyújt alapot ahhoz, hogy jó közérzettel rendelkezzenek a tagok a csoportban, barátságok formálódjanak a csoporton belül és a tagok sikeresen megoldják azokat a képzési feladataikat, amelyekért pedagógusai vezetésével folyamatosan tevékenykednek. Az együttműködési kompetencia hiánya elszigetelődéshez vezet, vagy amiatt teremti meg a konfliktusokat, mert valamelyik csoporttag hatalmaskodással, lelki terrorral igyekszik fölényhelyzetbe jutni a többiek rovására. Amikor a csoporttagok az együttműködés alaphelyzeteit tanuláson kívüli feladatokon próbálgatják, tapasztalatot szerezhettek arról, helyénvaló, hogy a tanteremben az ilyen tevékenységekhez pozitív érzelmek kapcsolódjanak. A hagyományos oktatás során szerzett tapasztalatok gyakran a tanulás magányos helyzetét (feladatmegoldás csoportban egyedül, nem másoljuk a szomszédét), a versengő megszólalásokat és számonkérést (te okos voltál, másvalaki butaságot mondott, a dolgozatot el kell takarni, a segítség-súgás, „itt nem játék van, hanem komoly munka”), mint rejtett tantervet erősítették fel. Az együttműködés kompetencia gyakorlása jogszerűvé és nyilvánossá szeretné tenni azt, ami eddig rejtett formában csak a foglalkozások közti szünetekben volt jelen, az órán pedig csak mint tiltandó tevékenység jelent meg.

A 3–4. foglalkozáshoz

Bármely korosztály számára tagként olyan csoportban jó lenni, ahol az egyén kezdeményezhet, és a többiek erre nyitottan reagálnak. Egy csoporttag mások megszólításával, érdeklődés kifejezésével és véleményének elmondásával juttatja kifejezésre azt, hogy a csoport életében részt kíván venni. Ha valaki nem tesz ilyen próbálkozásokat, félszegnek, visszahúzódnak, „olyan

AJÁNLOTT FELDOLGOZÁSI MÓD

1. FOGLALKOZÁS

A regionális munkaügyi központok kirendeltségei

Fontos, hogy rögzüljön: a munkaügyi központ szolgáltatásai **térítésmentesek**, igénybevételükkel megnő az esély a munkaerőpiacon való elhelyezkedésre. Az ügyfelek, akik használják ezeket a szolgáltatásokat, tesznek azért, hogy munkaerő-piaci helyzetük megváltozzon.

Időigény

45 perc

Eszközök

- Tábla vagy flip-chart papír
- Filctollak
- Internet-hozzáféréssel rendelkező számítógépek

10 perc **NAPNYITÓ**

A választott jégtörő játék függvénye.

Cél

A „megérkezés” támogatása.

Forrás

Jégtörő játékok gyűjteménye: Játékgyűjtemény. Dobantó Diáktámogató füzetek 3.

A feladat menete

A kiválasztott jégtörő gyakorlatnak megfelelően.

Kb. 10-15 perc **MUNKANÉLKÜLISÉG**

Fogalomtanítás

Cél

A „munkaügyi központ” fogalmának tisztázása.

A feladat menete

1. A tábla/papír közepébe felírjuk a „munkanélküliség” szót.
2. Megkérjük a résztvevőket/diákokat, hogy soroljanak fel fogalmakat, tárgyakat, embereket stb., bármit, ami erről a szóról az eszükbe jut.
3. Ezeket a szavakat a központban levő szóhoz kötve felírjuk („pókhálót” alkotva), kivétel nélkül, de ki-

emeljük, hogy ezek jelentését, a fogalomhoz való kapcsolódását közösen beszéljük meg, tehát ekkor ezeket még nem kell leírni, jegyzetelni.

Minden szót írjunk fel, akkor is, ha értelmetlennek tűnik, nem kötődik szorosan a központi fogalomhoz.

Miután az összes, a résztvevők által elmondott kifejezést felírtuk, minden egyes fogalmat – közösen megbeszélve és tisztázva azok tartalmát és valós jelentését – megmagyarázunk. (Számos kötődő fogalommal találkozhatunk: munkaviszony, munkavállaló.)

4. Jelöljük meg a felkerült fogalmak közül azokat a problémákat, amelyeken a munkaügyi központok tudnak segíteni. (Ezek: munkaközvetítés, munkaerő-piaci szolgáltatások nyújtása, tanácsadások.)

Változat

A tanulók rajzolják le, vagy az interneten keressenek képeket annak érdekében, hogy meg tudják jeleníteni, ki tudja fejteni a munkanélküliség fogalmát.

20 perc **A MUNKAÜGYI KÖZPONT TEVÉKENYSÉGEINEK ÖSSZEFOGLALÁSA**

Ismétlés és rendszerezés.

Cél

A tanuló tisztában legyen a munkaügyi központ által nyújtott szolgáltatásokkal.

Forrás

1. *melléklet*: Az ügyfelek által igénybe vehető szolgáltatások a munkaügyi központban – folyamatára
2. *melléklet*: Az ügyfelek által igénybe vehető szolgáltatások a munkaügyi központban folyamatára magyarázata

A feladat menete

1. Az előző feladat megoldásánál a munkanélküliség kapcsán felmerült fogalmakból, problémákból a lehető legtöbbet a csoport tagjai közösen igyekezzenek a folyamatábrán (1. *melléklet*) található szolgáltatások mellé írni (pl.: alacsony iskolai végzettség, elavult szakképzettség – felnőttképzés, külföldi munkavállalás – EURES). A folyamatábra alsó részét minden tanuló telefonkönyv vagy internet segítségével töltsse ki a lakóhely vagy tartózkodási hely szerinti illetékes kirendeltség nevét és címét.

2. Átadandó ismeretanyag, a munkaügyi központ feladatai: (bővebb információ a háttérben és a www.afsz.hu [2009. május 2.] honlapon).
- Nyilvántartásba vétel
 - Pénzügyi ellátás (álláskeresési járadék, álláskeresési segély, vállalkozói járadék)
 - Alkalmi munkavállalói könyv
 - Szolgáltatások (munkatanácsadás, pályatanácsadás, álláskeresési technikák, álláskereső klub)
 - Munkaközvetítés
 - Információ, tanácsadás
 - Ügyfélszolgálat (személyes és számítógépes (KIOSZK))
 - Európai Foglalkoztatási Szolgálat (EURES)
3. A tanár szerepe itt kiemelkedően fontossá válik, elsősorban az átadandó ismeretanyag pontos értelmezése szempontjából (2. melléklet). A résztvevők későbbi életpályájuk során rákényszerülhetnek a munkaügyi központtal való együttműködésre. A tanári előadás célja az legyen, hogy a minimálisan szükséges információt a legegyszerűbben, de a legpontosabban, részletezve adja át a tanulóknak. Az elmondott információkat rögzítsék a táblán, illetve a folyamatábrákon.

Megbeszélés/Értékelés

A kitöltött 1. melléklet kerüljön a portfólióba!

2. FOGLALKOZÁS

Foglalkozási Információs Tanácsadó (FIT), Rehabilitációs Információs Centrum (RIC)

A munkavállaláshoz tisztában kell lennünk saját képességeinkkel, lehetőségeinkkel. A munkavállalást befolyásolhatja az egészségi helyzetünk, képességeink, kapcsolataink, szakmai gyakorlatunk stb. Ilyen helyzetekben történő tájékozódást támogatja és segítséget nyújt ehhez a Foglalkozási Információs Tanácsadó (FIT) és a Rehabilitációs Információs Centrum (RIC). Ehhez nyújt segítséget ez a foglalkozás.

Időigény

2 x 45 perc

Eszközök

- Tábla vagy flip-chart papír
- Filctollak
- Internet-hozzáféréssel rendelkező számítógépek
- Projektor

Kb. 20 perc **MILYEN JÖVŐ?**

A FIT és RIC által kínált szolgáltatások általános megismerése.

Cél

Ráhangelés, ismeretadás.

A feladat menete

1. A tanár kezdeményezzen rövid beszélgetést arról, hogy ki mi szeretne lenni. Egy-egy személy megkérdezése után kérdezze meg, hogy szerintük a társak elképzelései mennyire reálisak. (Fontos, hogy irányítsa a beszélgetést, az esetleges személyeskedő, sértő megnyilvánulásokat ne engedje elterebélyesedni.)
2. Ezt követően ismertesse a tanár az alábbi információkat:

A FIT-ben lehetőség nyílik az önismeret fejlesztése érdekében kérdőívek kitöltésére, a pályaismeret bővítését célzó szakmaismertető mappák, filmek tanulmányozására. Lehetőség nyílik egyéni pályaaorientációs beszélgetésre, melynek célja a személy számára megfelelő pályaterv kialakítása. Az információs adatbank lehetőséget ad a képzőhelyekkel, munkaerőpiaccal, pályakövetelményekkel, álláskereséssel kapcsolatos tájékozódásra. A színes mappasorok pedig egy-egy foglalkozás szakmai kö-

vetelményeit, feladatokat, elvárásait, a képzési és elhelyezkedési lehetőségeket mutatják be.

A Rehabilitációs Információs Centrum (RIC) a megváltozott munkaképességű, egészségi problémával rendelkező személyek számára széles körű információt nyújtó hely. Ügyfelek lehetnek azok, akik:

- egészségi problémáik miatt nem tudják volt munkakörüket ellátni, új lehetőségeket keresnek,
- munkaerő-piaci képzésben, támogatott foglalkoztatásban kívánnak részt venni,
- ha nem tudják, hogyan menedzseljék képességeiket, erősségeiket, és iránymutatásra van szükségük az álláskeresésben.

3. A tanár válaszoljon a felmerülő kérdésekre, magyarázza meg az ismeretlen fogalmakat.

Megbeszélés/Értékelés

Térjünk ki az alábbi fogalmakra:

1. képzőhely, képzés típusa,
2. önismeret és pályaismeret jelentősége az életpálya-építésben,
3. munkaerőpiac,
4. támogatott foglalkoztatás.

25 perc **AKADÁLYOK LEKÜZDÉSE**

A megváltozott munkaképességűek számára kialakított szolgáltatások megismerése.

Cél

A diák tanuljon meg tájékozódni a pálya- és munkahelykeresőknek nyújtott szolgáltatások között.

Forrás

3. melléklet: Akadályok leküzdése – kártyák

A feladat menete

1. Csoportok kialakítása személyes választás alapján.
2. A tanulók húzzanak csoportonként egy-egy szituációs kártyát (3. melléklet).
3. A csoportok használják az internetet és a folyamatábrát, keressenek megoldást a kártyán szereplő személyek problémáira.
4. A csoportok mondják el, hogy találták meg a RIC szolgáltatásait az interneten, és mutassák be az adott szolgáltatást.

45 perc **A FOGLALKOZÁSI INFORMÁCIÓS TANÁCSADÓ (FIT)**

Cél

A diák tanuljon meg tájékozódni a pálya- és munkahelykeresőknek nyújtott szolgáltatások között.

Forrás

<http://www.necc.hu/kivagyok/>

A feladat menete

1. A tanár projektor és laptop segítségével mutassa be a www.afsz.hu honlap szerkezetét. A honlap 3 fő részre van tagolva: álláskereső, munkaadók, sajtó. A fiatalok számára az álláskeresőknél szóló tartalom a legfontosabb. Ezen belül bal oldalon találhatóak azok a linkek, amelyik a leghasznosabbak. A Munkaközvetítés és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatások linkről is el lehet érni a www.epalya.hu honlapot. A honlapnak 4 fő része van: tanulás, tanácsadás, munkaerőpiac, munka. A csoport érdeklődése és az idő határozza meg, hogy melyik fő témára helyezzük a hangsúlyt. A tanácsadás menüpontban találhatóak meg részletesen a munkaerő-piaci szolgáltatások leírásai, a felnőttképzésekről a tanulás menüpontban olvashatnak, kereshetnek a tanulók.
2. A bemutatót követően adjon lehetőséget a diákoknak a szabad keresésre, a honlap gyakorlati megismerésére. Kérjük meg a tanulókat, hogy töltsék ki a következő feladatlapot (1. melléklet).
3. A tanulók önállóan írják ki az afsz honlap/álláskeresőknél/Munkaközvetítés és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatások linkről http://www.afsz.hu/engine.aspx?page=allaskeresoknek_szolgaltatasok (2009. május 2.), vagy a személyes látogatás alapján írják le a lakó- vagy a tartózkodási helynek megfelelő FIT elérhetőségi adatait egy írólapra, és tegyék a portfóliójukba.

Változatok

Ha mód van rá, a FIT működését a gyakorlatban is ismerjék meg.

A tanulók keressék fel a regionális munkaügyi központban található területileg illetékes FIT-irodát. A helyszínen tájékozódjanak az intézmény működéséről, tegyenek fel kérdéseket, hozzanak el tájékoztató jellegű anyagokat. Hasonlítsák össze az elméletben tanultakat a valósággal, próbáljanak ki néhány dolgot (teszt, film stb.) Amennyiben a területileg illetékes regionális munkaügyi központ kirendeltsége és a FIT-iroda egy településen van, mindkettő meglátogatása javasolt.

FIT-pontok elérhetőségei:

http://internet.afsz.hu/engine.aspx?page=allaskeresoknek_szolgaltatasok&switch-content=ak_fit&switch-zone=Zone1&switch-render-mode=full (2009. április 28.)

Megjegyzés a tanárok számára:

Mindhárom helyen törekedni kell személyes kapcsolat kialakítására, így a tanulók szükség esetén névvel és elérhetőségekkel tudják felkeresni az intézményt.

Megbeszélés/Értékelés

- A portfóliójába tegye a diák a lakóhelyének vagy a tartózkodási helyének megfelelő FIT-elérhetőség címét, nyitvatartási idejét (1. melléklet).
- Minden tanuló írja le egy-két mondatban, hogy mi keltette fel leginkább a figyelmét ezen a napon a 2 foglalkozás (3 tanóra) során, valamint azt, hogy melyik témáról hallana még többet szívesen. Ezt név nélkül adja a tanárnak, aki ezt a következő részmodul foglalkozásaiban felhasználhatja.

3. FOGLALKOZÁS

Kezdeményezés

A kezdeményezés alapvető szociális kompetencia fejlesztése, mert alkalmazásával az egyén úgy demonstrálja jelenlétét egy csoportban mint a társas élet aktív szereplője. Hiánya esetén olyan benyomás keletkezik az egyénről, hogy elszigetelt, visszahúzódó vagy talán kényszerűsügből tagja a csoportnak, amelyben rosszul érzi magát. A gyakorlatok az idegenszerű helyzetek feloldását célozzák, azt kívánják elősegíteni, hogy a kezdeti bizalmatlanság és óvatosság helyett a bizalom és a nyíltság légköre váljék uralkodóvá a csoportban.

Időigény

45 perc

Eszközök

- Jégtörő játékok gyűjteménye

10 perc **NAPNYITÓ**

A választott jégtörő játék függvénye.

Cél

A „megérkezés” támogatása.

Forrás

Jégtörő játékok gyűjteménye: Játékgyűjtemény. Dobbantó Diáktámogató füzetek 3.

A feladat menete

A kiválasztott jégtörő gyakorlatnak megfelelően.

35-40 perc **BESZÉLGETÉS KEZDEMÉNYEZÉSE**

Helyzetgyakorlatok a beszélgetések kezdeményezésére.

Cél

A kommunikáció kezdeményezési módjainak és azok következményeinek tudatosítása.

Forrás

4. melléklet: Helyzetek a „Beszélgetések kezdeményezése” c. játékhoz

A feladat menete

1. Csoportbeszélgetés indítása az alábbi történet elmondásával vagy kivetítésével történhet:

Anna csak ritkán áll szóba az osztálytársaival, mert úgy érzi, elegendő számára a családja és az iskolán kívüli barátok. Legutóbb az történt vele, hogy 3 napig beteg volt, és amikor visszajött pénteken az iskolába, azt hitte, aznap munkahelyi látogatásra mennek. De nem így volt, hanem a hétfői foglalkozásokat tartották meg, és hétfőn mentek munkahely-látogatóba. Ma viszont egy régebben elkezdett házi dolgozatot kellett behozni, amiről mindenkinek pár mondatban beszélnie kellett a csoport előtt. Mikor Anna számára ez kiderült, nagyon dühös lett osztálytársaira és szidni kezdte őket, hogy nem szóltak neki.

- Miért alakult ilyen kellemetlenné a helyzet Anna számára?
- A betegsége előtt vagy alatt mit tehetett volna másképp?

2. A diákoknak mondjuk:

Ha képes vagy beszélgetést kezdeményezni, amikor másokkal együtt vagy, akkor ez sok előnnyel jár számodra:

- Új embereket ismerhetsz meg, új barátokra tehetsz szert.
- Lehetőséged van arra, hogy elmondd másoknak, mit szeretsz és mit nem.
- A többiek nem hagynak ki a szabadidős programokból.
- Érdekes dolgokat tudhatsz meg, amit eddig nem tudtál.

Ha lemondasz a kezdeményezésről, ennek hátrányai:

- Nincs lehetőség új kapcsolat kialakítására.
- Nem nyílik alkalom számodra, hogy elmondd másoknak a véleményedet.
- Kimaradhatsz olyan tevékenységekből, mint pl. házibulik, játékok, kirándulások vagy a változó időpontban kezdődő iskolai programok.

3. Négyfelé osztjuk a csoportot, és mindegyik csoportnak adunk egy-egy helyzetet, amelyben kezdeményezni kell. Több megoldást is kidolgozhat egy csoport. Szerepjátékkal mutassák be a megoldásokat. (A helyzetleírásokat csoportonként adjuk oda, ezek a 4. mellékletben megtalálhatók).

- a) Egy iskolán kívüli barátoddal/barátnőddel együtt egy bevásárlóközpontban vagy, amikor észreveszed ott az egyik osztálytársadat, akivel addig keveset találkoztál, talán még nem is beszéltél. Mit teszel? Igyekszel elkerülni a szemkontaktust, és minél távolabbi helyekre pró-

bálsz menni? Csak köszönsz neki, és ennyi? Vagy pár szót szólsz hozzá, talán többet is, mint az iskolában?

- b) Egy házibulin vagy, ahol egy barátodon kívül még senkit nem ismersz. Hogyan próbálsz új emberek társaságába kerülni?
 - c) Jegyet szeretnél vásárolni egy sporteseményre vagy koncertre. Amikor megérkezel, a pénztár előtt már hosszú sorban állnak az emberek, de egyszer csak észreveszed az egyik osztálytársadat (Ferit v. Klárit), aki csak 3. a sorban. Vele eddig nem sokat beszélgettél a csoportodban. Mit teszel?
 - d) Egy hónappal később érkezel egy osztályba, egy már összeszokott csoportba. (Az első napon éppen van elég zsebpénzed, és a büfé felé tartasz Te is és két másik osztálytársad is.) Hogyan próbálsz tájékozódni, milyen az iskola?
4. A csoportok bemutatják megoldásaikat.
 5. Megbeszélés:
 - Hozhat-e új információt, ha most megszólítod? Okozhat-e különbséget, ha két fiú lát meg egy lány osztálytársat, vagy két lány lát meg egy fiú osztálytársat a bevásárlóközpontban?
 - Mennyire támaszkodsz a már jól ismert barátodra a kapcsolatfelvétel alkalmával a buliban?
 - Mit gondolhat és érezhet a sorban álló személy, ha megszólítod, pedig ezt az osztályban sosem tetted?
 - Milyen kérdéseket tartasz fontosnak az iskolával kapcsolatban megkérdezni?
 - Kiterjesztés: Mit tudsz felhasználni ezekből a gyakorlatokból egy új munkahelyen? Mennyire fontos a kapcsolatok kezdeményezése egy munkahelyen, ahol majd dolgozol?

4. FOGLALKOZÁS

Páros és csoportos együttműködés

A mozgásra épülő gyakorlatok az elemi érzékelés szintjén veszik igénybe a résztvevők képességeit az egymásra figyelés tekintetében. Az együttműködés a kezdeményezés és másikkal történő alkalmazkodás interakcióján nyugszik, mely interakció finomhangolása kezdetben a párokon belüli mozgások harmonizálása révén valósítható meg. Később ezt a párban szerzett tapasztalatot lehet tovább fejleszteni csoportban.

Időigény

45 perc

25 perc **EGYSZERRE INDULNI**

Az egymás mellett álló pároknak, mindenféle jelzés nélkül egyszerre kell elindulniuk, meghatározott számú (3 v. 4. v. 5) lépést kell megtenniük, majd megállniuk.

Cél

A páros együttműködésre vonatkozó kompetencia fejlesztése.

A feladat menete

1. A feladatra való ráhangolás segítésére a diákoknak mondjuk:
Iskolában, munkahelyen vagy szabadidős csoportban, de egy baráti társaságban is fontos, hogy párban vagy több emberrel is tudj együttműködni. A mai gyakorlatok során először párokból próbáljuk ki, hogyan tudtok ráhangolódni egymásra. A párokból kipróbált szavak nélküli kommunikáció vagy szóbeli irányítás jó bevezetője, gyakorlóterepe lehet a csoport előtti megszólalásnak. Sokszor mégis nagy különbség van az emberek között ezt illetően, hogy párban jól tudnak ráhangolódni a másikra, de csoportban már nem. Sok ember erősen fél attól, hogy kinevetik, kritizálják, emiatt inkább nem mondja el a csoport előtt a véleményét. Mások, pedig azzal békítik meg a jó hangulatú beszélgetést, hogy mindent leszólnak, kigúnyolnak.
 - Ha párban megfelelően tudsz együttműködni, akkor ápolni tudsz baráti kapcsolatokat.
 - Ha csoportban képes vagy
 - a) körültekintően meghallgatni, amit a másik mond,

- b) megszólalni, amikor a témához odaillő ötleted, véleményed van,
- c) bevonni minél több embert a beszélgetésbe, akkor könnyebben részt tudsz venni a csoport életében (sport, játékok, más szabadidős tevékenységek).

- Ha rendelkezel a fenti készségekkel, könnyebben részt tudsz venni az osztálybeszélgetésekben is, és befolyásolni tudod a többiek véleményét.

Ha ezek a készségek hiányoznak, akkor

- Könnyebben kihagynak különféle csoporttevékenységekből.
 - Kínosan érzed magad, ha mások előtt kell megszólalnod.
 - Bosszankodsz utólag, hogy nem tudtad elmondani a véleményedet, pedig jó dolgok jutottak eszedbe.
2. A diákok párokat alkotnak. (Ennek módszeréhez a SzakMA tárházból kaphatunk ötleteket:
<http://www.szakma.hu/szakmamodszertar/index.php>
Megjegyzés: Könnyebb a feladat, ha először szabad választással keletkeznek a párok. Nehezebb a feladat akkor, ha véletlenszerűen keletkeznek a párok.
 3. A párok egymás mellett állnak, de nem érhetnek egymáshoz, s nem nézhetnek egymásra, nem is beszélhetnek.
 4. Koncentráció után – mindenféle jelzés nélkül – egyszerre kell elindulniuk, meghatározott számú (3 v. 4. v. 5) lépést kell megtenniük, majd megállniuk. Az aktuális lépésszámot azonban nem beszélhetik meg előre. (Három egymást követő próba alkalmával mindig különböző lépésszámnak kell szerepelnie a játékban.) Ha párosával már jól megy, játszhatják hárman vagy négyen is.
 5. **Megbeszélés:** Milyen jelzésre támaszkodtál ahhoz, hogy egyszerre induljatok és álljatok meg?

Változatok

- Nehezítést jelent, ha az egymás mellett állók közötti távolságot növeljük (egészen addig, amíg kívül kerülnek egymás periferiális látómezején).
- Nehezíthetjük a játékot, ha növeljük a játékosok számát, azaz nem párban, hanem hárman vagy négyen játszzák. Ez azonban csak akkor ajánlható, ha nincs érzelmi feszültség a játékosok között.

20 perc **HOLDSÉTA**

Két személy segít egy harmadikat abban, hogy könnyed ugrásokkal sétáljon, mintha súlyának 1/6-ával a Holdon járna.

Cél

A páros és csoportos együttműködésre vonatkozó kompetencia fejlesztése

A feladat menete

1. Osszuk fel a csoportot 3 vagy 4 fős csoportokra.
2. Ebben a játékban a résztvevők azt mutatják be, hogy milyen lehet olyan helyzetben sétálni, ahol gyengébb a Föld vonzereje. (A Holdon mindenki a súlyának 1/6-ával rendelkezik, pl. egy 60 kg-os ember ott csak 10 kg, egy 72 kg-os, 12 kg, de izomerejük ugyanolyan, mint itt a Földön.)
3. A játékot legalább 3 fős csoportok játsszák. Az egyik ember, aki középre áll, a derekára teszi a kezét, a másik két ember oldalról a csuklójánál és könyökénél fogva emeli, amikor háromra a középső felugrik, és a kettő megsegíti őt. Ezt egy felállásban háromszor megismétlik. Utána szerepcsere következik.
4. Megjegyzés: Tekintettel kell lenni arra, hogy lehetnek olyan félénk emberek, akik nem vállalják a középső ember szerepét, vagy testsúlyuk miatt lehetetlen végrehajtaniuk a feladatot. Ezt figyelembe kell venni, és nem szabad erőltetni a cserét. Mozgásszervi fogyatékkal rendelkező diák esetén figyeljünk arra, hogy ő a 4 fős csoportba kerüljön, illetve 4 fős csoportokat hozunk létre. Az ő feladata ilyenkor a vezénylés. Az ő vezényszavára történik a középső ember felemelése. 4 fős csoportokban a 4. ember feladata mindenhol a vezénylés.
5. Megbeszélés:
 - A középső ember mennyire tud megbízni a másik kettőben, hogy elkapja? Mire emlékezteti a játék?
 - Volt-e gyermekkorában ugrálós élménye?
 - Álmában repült-e már?

Változatok

Egymásra jól figyelő csoportnál játszható a fenti helyett az alábbi játék is:

KI BÍRJA CÉRNÁVAL?

Kellékek: hosszú cérnaszálak (erősebb cérnából és gyengébb cérnából), amelyeknek mindkét végén előre elkészítve van egy-egy hurok; asztalok, padok

1. A csoportvezető hosszú cérnaszálakat készít elő, amelyek mindkét végére egy-egy hurkot köt úgy, hogy a játékosok a mutatóujjukat a hurokba tudják dugni.
2. A csoport párokba rendeződik.
3. A pár egymással szemben ül egy asztalnál, vagy némiképp ferdén ül szemben egy vízszintes felületű iskolapadnál, ujjuk a hurokba akasztva úgy, hogy a kezük kb. félarasznyival beljebb legyen az asztal széléhez képest. (Ez a cérna hosszúságától is függ.) Céljuk az, hogy a másik kezét elhúzzák a cérna segítségével. Akinek sikerül saját ujját legalább az asztal széléig húznia anélkül, hogy a cérna elszakadt volna, győzött. Ha a cérna elszakad, mindketten veszítettek. Célszerű időkeretet szabni, pl. egy perc.
4. Megbeszélés:
 - A játék után a pár kielemezheti, hogy melyikük hogyan játszott: van, akinek fontosabb a győzelem, mint az a kockázat, hogy elszakad a cérna, van, aki a cérna és a teljes veszteség elkerülése érdekében hajlandó engedni stb.
 - Beszélgessenek arról, hogy ezek a problémamegoldási módok mennyiben érvényesek a valós helyzetekre.
 - Mennyire jók ezek a stratégiák a barátok számára külön-külön és együtt.

5. FOGLALKOZÁS

30 perc CSOPORTOS BESZÉLGETÉS

Együttműködés csoportban

A csoportos együttműködés egy nem verbális és egy szóbeli változatának feldolgozása valósul meg ezen a foglalkozáson. Több ember jelenléte és a többféle érzelmi kapcsolódás miatt jelentős figyelemmegosztásra van szükség a megfelelő alkalmazkodáshoz. A nem verbális csoportgyakorlat alapvetően érinti a bizalom-bizalmatlanság átélését. Fiú-lány vegyes csoportokban bizonyos önfegyelmet kíván, mert az érintéseknek szexuális jelentést is lehet adni, és ezáltal félre lehet vinni a gyakorlatot. A csoportvezető feladata az érzelmek megfelelő mederbe terelése. A szóbeli csoportfeladat elemzését a feladat leírásánál részletes algoritmus támogatja.

Időigény

45 perc

Eszközök

- Papír és toll minden diáknak

10 perc TALÁLD MEG AZ EGYENSÚLYODAT!

Egy csoport diák összekapaszkodással hátradől, és mindenki rábízta magát a többiekre.

Cél

A csoportos együttműködés gyakorlása.

A feladat menete

- Alakítsunk 4 fős csoportokat! (4-5-6 fős csoportok is játszhatják.)
- A csoport tagjai megfogják egymás csuklóját, és szemben vagy körben állnak viszonylag közel egymáshoz. A tagok hátradőlnek úgy, hogy közben ki nyújtják a karjukat.
- Megbeszélés:
 - Milyen érzéseket éltetek át, amikor hátradőltetek?
 - Melyik volt a legnehezebb pont a játékban? Miért?

Változatok

A feladat nehezítését jelenti a csoportlétszám növelése. Ezért ha négy fővel könnyen megy a gyakorlat, akkor emelhető a tagok száma.

Egy versengő, akadémuskodó típusú beszélgetés elemzése, szerepjátékkal történő bemutatása, kiegészítése és kooperatív stílusúvá alakítása.

Cél

A csoportos együttműködés gyakorlása, az együttműködést nehezítő és gátló tényezők azonosítása és kiküszöbölésének gyakorlása.

Forrás

5. melléklet: Hová menjünk kirándulni? – munkalap

A feladat menete

Figyelem! – A feladatlapon található neveket alakítsuk át nemek szerint homogénné, ha csak fiúk vagy csak lányok csoportjának adjuk! Nehezen kezelhető serdülőknél, főként fiúknál, ugratás tárgya lehet – szünetben, iskolán kívül –, ha más nemű szerepet kell valakinek eljátszania. Ugyanakkor fontos, hogy a foglalkozásvezető részéről ennek a mozzanatnak (a nemek figyelembevétele) a mellőzése következtében előálló érzelmi ellenállás nem lehet érv a gyakorlat negatív minősítéséhez.

- Osszuk 4 csoportra az osztályt! Minden csoport minden tagja kapjon „Hová menjünk kirándulni?” munkalapot (5. melléklet).
- Szereposztás után egyszer, egyéni vállalás alapján az egész osztály előtt olvassák fel a párbeszédet!
- Majd minden csoport feladata külön-külön, hogy találjanak ki egy rövid beszélgetést, ami ezután Andi és Márta között folyik, és amiben elpanaszolják egymásnak, hogyan érintette őket a fenti beszélgetés. Mondják ki azt is, hogy kivel volt bajuk, és mi volt a baj. Minden csoport szereposztásban olvassa fel az egész osztály számára a megoldásait!
- Találják meg a csoportok a beszélgetésben azokat a részeket, ahol a beszélgető fél a következő módon zilálta szét a beszélgetést:
 - Megjegyzései elterelték a figyelmet a közös témáról.
 - Saját elképzeléseit kényszerítette a többiekre.
 - Úgy viselkedett, mintha más véleménye, ötletei, nem lennének fontosak számára.
- Gyuri első választát (csillaggal jelzett) alakítsák át úgy, hogy kiküszöbölje ezeket a hibákat, és mégis elmondja, hogy ő akkor érezné jobban magát, ha ott az uszoda mellett focizni is lehetne. Adják elő szerepjátékban.
- Fogalmazza át Gyuri néhány további választát, és adják elő szerepjátékban.

5-10 perc VISSZAJELZÉS

Az egyik értékeléssel a feladatok tartalmára, a másikkal a foglalkozások vezetése során alkalmazott eljárásokra vonatkozóan kapunk visszajelzést.

Cél

Visszajelzések biztosítása a diáknak önmagáról, illetve a tanárnak.

Forrás

6. melléklet: Visszajelző-értékelő lap „A”

7. melléklet: Visszajelző-értékelő lap „B”

A feladat menete

- Adjuk a diákoknak a feladatokat értékelő „A” lapot (6. melléklet).
- Adjuk a diákoknak a feladatokat értékelő „B” lapot (7. melléklet). (Ezen visszajelzések alapján alkalmazkodhatunk a következő foglalkozások során a diákok igényeihez.)

Megbeszélés/Értékelés

A 6. melléklet: Visszajelző-értékelő lap „A” és a 7. melléklet: Visszajelző-értékelő lap „B” kerüljön az iskolai portfólióba!

A részmodulban az 1–2., illetve a 3–4. foglalkozás külön gondolati egységet képvisel, így külön-külön érvényesítik a ráhangolás – elsajátítás – alkalmazás alapelvét.

Az 1–2. foglalkozásban ráhangolást biztosító feladatok: Napnyitó, Munkanélküliség; elsajátítást támogató feladatok: Munkanélküliség, A munkaügyi központ tevékenységeinek összefoglalása, Milyen jövő?; míg alkalmazást hangsúlyozó feladat az Akadályok leküzdése.

A 3–4. foglalkozásban ráhangolást biztosító feladatok: Napnyitó, Beszélgetés kezdeményezése, Egyszerre indulni; elsajátítást támogató feladatok: Beszélgetés kezdeményezése, Holdséta, Csoportos beszélgetés; míg alkalmazást hangsúlyozó feladat a Beszélgetés kezdeményezése, Egyszerre indulni, Holdséta, Találd meg az egyensúlyodat!, Csoportos beszélgetés.

ÉRTÉKELÉS

A portfólióba kerülnek:

1. melléklet: Az ügyfelek által igénybe vehető szolgáltatások a munkaügyi központban – folyamatábra
6. melléklet: Visszajelző-értékelő lap „A”
7. melléklet: Visszajelző-értékelő lap „B”

FORRÁSOK

Tanárok számára:

1. Út a munkához program fogalomtár www.afsz.hu (2009. április 27.)
2. Hasznos linkek: <http://www.epalya.hu/link.php> (2009. április 17.)
3. Szakmai anyagok: http://internet.afsz.hu/engine.aspx?page=afsz_tamop222_szakanyag (2009. április 17.)
4. Pályaorientációs és pályaválasztási tanácsadással kapcsolatos könyvek és folyóiratcikkek aktuális bibliográfiája: http://www.epalya.hu/cikk/?cikk_azonosito=000265 (2009. április 17.)
5. A FIP-pontok elérhetőségei: http://www.afsz.hu/engine.aspx?page=ak_allasjanlat_fip (2009. április 17.)
6. A FIT-pontok elérhetőségei: http://internet.afsz.hu/engine.aspx?page=allaskezesoknek_szolgaltatasok&switch-content=ak_fit&switch-zone=Zone1&switch-render-mode=full (2009. április 28.)
7. Pályakezdő kalauz: <http://www.taninfo.hu/palyakezdo/pk/linkgyujt.html> (2009. április 28.)
8. A regionális munkaügyi központ RIC-elérhetőségei, -kapcsolattartói: http://www.afsz.hu/engine.aspx?page=allaskeresoknek_szolgaltatasok&switch-content=ak_ric&switch-zone=Zone1&switch-render-mode=full (2009. április 17.)

CARTLEDGE, G. – MILBURN, J. (1983): Teaching social skills to children. Pergamon Press, New York

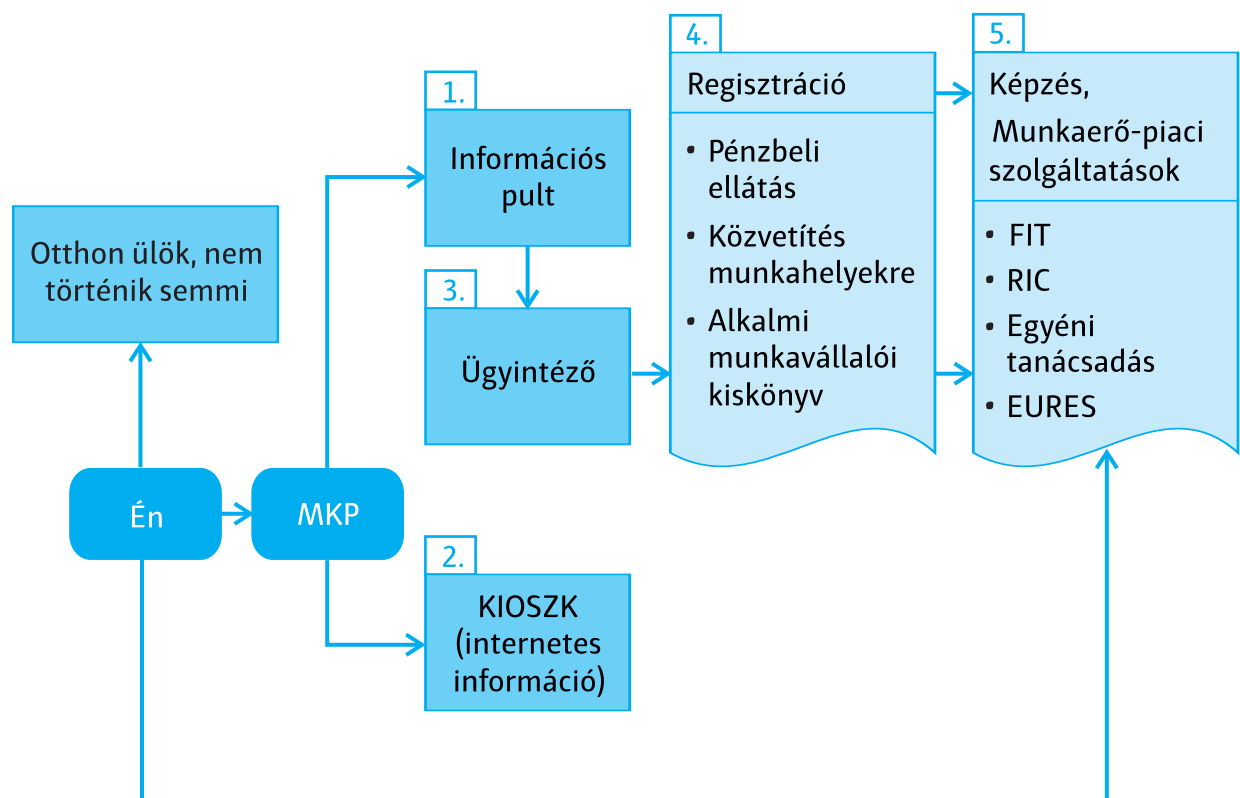
GOLDSTEIN, A. P. (1998): The prepare curriculum. Pergamon Press, New York

MICHELSON, L. – SUGAI, P. – WOOD, P. – KAZDIN, A. (1983): Social skills assessment and training with children. Plenum Press, New York

SÜTÖNÉ KOCZKA ÁGOTA (2004): A szociális készségek fejlesztése kamaszkorban I. Új Pedagógiai Szemle, 4–5.

1. MELLÉKLET

Az ügyfelek által igénybe vehető szolgáltatások a munkaügyi központban – folyamatábra

A Regionális Munkaügyi Központ

..... Kirendeltség

Címe:

.....

Telefonszáma:

Ez kerüljön a portfóliódba!

2. MELLÉKLET

Az ügyfelek által igénybe vehető szolgáltatások a munkaügyi központban folyamatára magyarázata

A munkaügyi központ kirendeltségeinél az ügyfelek először vagy a (1.) személyes információs szolgáltatást veszik igénybe az Információs pultnál, vagy egyénileg a KIOSZK-nál az (2.) internetalapú szolgáltatást választják. (A KIOSZK-on keresztül elérhető pl. az afsz.hu, az e-palya.hu oldal, az állás- és képzési lista.) Az információs munkatárs eldönti, hogy melyik (3.) ügyintézőhöz kerül az ügyfél. A (4.) regisztráció után dől el, hogy az ügyfél jogosult-e valamilyen pénzügyi ellátásra, munkára kész állapotban van-e. közvetíthető-e munkára. A munkaügyi központ által ajánlott (5.) képzéseket, munkaerő-piaci szolgáltatásokat csak regisztrált álláskereső veheti igénybe. A FIT, RIC, EURES és az egyéni tanácsadási szolgáltatást a nem regisztrált ügyfelek is használhatják. (18 év alatt igénybe vehető a FIT, az egyéni tanácsadás, valamint az alkalmi munkavállalói kiskönyv ügyintézése.)

A regionális munkaügyi központok elérhetőségeit itt találhatják:

http://www.afsz.hu/engine.aspx?page=full_afsz_munkaugyi_kozpontok (2009. április 16.)

A munkaügyi központ kirendeltségein való jelentkezéskor az alábbi dokumentumok szükségesek:

- személyi igazolvány
- lakcímkártya
- tájkártya
- adókártya
- amennyiben az ügyfél magánnyugdíjpénztár tagja, a szerződés

3. MELLÉKLET

Akadályok leküzdése – kártyák

Előre szétvágandó!

Péter 18 éves kora óta műtősként dolgozott. A sok emelgetés, hajlogatás miatt 40 évesen ő is kezelésre szorul, az orvosok gerincsérvet állapítottak meg nála. Többet nem dolgozhat ebben a szakmában. Szeretne olyan új szakmát tanulni, amellyel gyógyulása után újra dolgozhat.

Katinak betegsége miatt nagyon megromlott a látása. Jelentkezni szeretne egy masszőri állásra, de még sosem írt szakmai önéletrajzot.

János megváltozott munkaképességű lett betegsége miatt. Szeretne jelentkezni a nyomdába, ahol önéletrajzot és a bizonyítványai másolatát is kéri, de nincs számítógépe, nyomtatója, fénymásolója.

Károly súlyos hasi műtét után munkába állhat, könnyű, fizikai munkát vállalhat. Hallotta a barátjától, hogy a regionális munkaügyi központ megyei kirendeltségein segítenek a megváltozott munkaképességűeknek, de nem tudja ki az ügyintéző, kihez kell fordulnia.

Edit depresszióját gyógyszerrel karban lehet tartani. Szeretne ismét dolgozni, ezért szeretné megtudni, hogy milyen munkahelyek a megváltozott munkaképességűeket foglalkoztató célszervezetek. Hol vannak, és kik dolgozhatnak ott?

Zoltánt autóbalesete után megváltozott munkaképességűnek nyilvánították az orvosok. Szeretné tudni, hogy a hatályos jogszabályok szerint milyen ellátásokat vehet igénybe.

4. MELLÉKLET

Helyzetek a „Beszélgetések kezdeményezése” c. játékhoz

- a) Egy iskolán kívüli barátoddal/barátnőddel együtt egy bevásárlóközpontban vagy, amikor észreveszed ott az egyik osztálytársadat, akivel addig keveset találkoztál, talán még nem is beszéltél. Mit teszel? Igyekszel elkerülni a szemkontaktust, és minél távolabbi helyekre próbálsz menni ott? Csak köszönsz neki és ennyi? Vagy pár szót szólsz hozzá, talán többet is, mint az iskolában?
- b) Egy házibulin vagy, ahol egy barátodon kívül még senkit nem ismersz. Hogyan próbálsz új emberek társaságába kerülni?
- c) Jegyet szeretnél vásárolni egy sporteseményre vagy koncertre. Amikor megérkezel, a pénztár előtt már hosszú sorban állnak az emberek, de egyszer csak észre veszed az egyik osztálytársadat (Ferit vagy Klárit), aki csak 3. a sorban. Vele eddig nem sokat beszélgettél a csoportodban. Mit teszel?
- d) Egy hónappal később érkezel egy osztályba, egy már összeszokott csoportba. (Az első napon éppen van elég zsebpénzed, és a büfé felé tartasz Te is és két másik osztálytársad is.) Hogyan próbálsz tájékozódni, milyen az iskola?

5. MELLÉKLET

Hová menjünk kirándulni? – munkalap

- **Andi:** Jaj, nem is mondtam még, hova megyünk júniusban kirándulni az osztállyal! Egy olyan helyen leszünk, ahol a közelben van egy klassz uszoda is.
- **Gyuri:** *Tényleg? Tulajdonképpen én nem nagyon szeretek úszni. A múlt évben majdnem megfulladtam a strandon. Nagyon ijesztő volt. Mi van, ha esik az eső? Miért nem megyünk ki valahova inkább focizni?
- **Tamás:** Remélem, nem fog esni az eső. Az tökretenne mindent.
- **Gyuri:** Talán rábeszélhetnénk mindenkit arra, hogy menjünk el inkább egy moziba. Úgyis van egy jó akciófilm, amit szeretnék megnézni.
- **Márta:** Nem. A kirándulást tervezzük meg. Különbön is, mehetünk egy olyan kirándulóhelyre is, ahol az uszodának fedett része is van.
- **Gyuri:** Hát, úgy látszik, senki se akar focizni!
- **Tamás:** De az ilyen helyen, ahol fedett része is van az uszodának, többet kell fizetni. Nem? Én úgy tudom, hogy igen.
- **Márta:** Nem tudod, hogy mennyit kell fizetni? Esetleg közösen állhatnánk.
- **Gyuri:** Remélem, nem kerül sokba. Éppen most gyűjtök pénzt egy új mobilra. Tudjátok, amit mostanában reklámoznak mindenhol.
- **Andi:** Talán fel kellene hívni a szálláshelyünket, hogy megtudjuk, mennyibe is kerül ez az egész. Mit szóltok hozzá? Felhívom őket.
- **Gyuri:** Helló, Zsolti! (Zsolt csak most érkezik a csoporthoz.) Emlékszel, amikor legutóbb a strandon voltunk? ...Hát jó buli volt, nem?

Találjátok meg és húzzátok alá a beszélgetésben azokat a részeket, ahol a beszélgető fél a következő módon zilálta szét a beszélgetést:

- Megjegyzései elterelték a figyelmet a közös témáról.
- Saját elképzeléseit kényszerítette a többiekre.
- Úgy viselkedett, mintha más véleménye, ötletei nem lennének fontosak számára.

6. MELLÉKLET

Visszajelző-értékelő lap „A”

A FELADATOK ÉRTÉKELÉSE

A táblázatban olvasható gyakorlatokat értékeld 1–5 értékkel. A számok egyenként ezt jelentik, amit itt olvashatsz:

- 1** = Nekem ilyen feladatokra, mint ez, nincs szükségem.
- 2** = Nehezen ment nekem ez a feladat.
- 3** = Nehezen ment nekem ez a feladat, de szükségem volt rá.
- 4** = Tanultam belőle.
- 5** = Érdekes volt, tanultam belőle.

MILYEN VOLT A FELADAT?

Kezdeményezés és együttműködés társas helyzetekben	
Feladat	Vélemény (1–5)
Beszélgetés kezdeményezése	
Egyszerre indulni	
Holdséta	
(Ki bírja cérnával?)	
Találd meg az egyensúlyodat!	
Csoportos beszélgetés	

Személyes megjegyzés:

Válassz ki egy-két feladatot! Írd ide a nevét, és írd le azt is, mi tetszett benne.

.....

.....

Válassz ki egy-két feladatot! Írd ide a nevét, és írd le azt is, mi NEM tetszett benne.

.....

.....

Ez kerüljön a portfóliódba!

7. MELLÉKLET

Visszajelző-értékelő lap „B”

A FOGLALKOZÁSOK VEZETÉSÉNEK ÉRTÉKELÉSE

A táblázatban olvasható gyakorlatokat értékeld 1–5 értékkel. A számok egyenként ezt jelentik, amit itt olvashatsz:

- 1** = Nem értettem meg a feladatot.
- 2** = Nem kaptam választ a kérdéseimre.
- 3** = Zavarban voltam mások előtt, és ezt nem sikerült feloldanom.
- 4** = Segítséget kaptam, amikor elakadtam.
- 5** = Támogatást kaptam, hogy bizalommal nyilvánítsak véleményt, beszélgessek a témákról.

MILYEN VOLT A FOGLALKOZÁSOK VEZETÉSE?

Kezdeményezés és együttműködés társas helyzetekben	
Feladat	Vélemény (1–5)
Beszélgetés kezdeményezése	
Egyszerre indulni	
Holdséta	
(Ki bírja cérnával?)	
Találd meg az egyensúlyodat!	
Csoportos beszélgetés	

Személyes megjegyzés:

.....

.....

.....

Ez kerüljön a portfóliódba!

2. RÉSZMODUL

ÉN-MÉRLEG

A részmodul célja a családsegítő központ által nyújtott szolgáltatások bemutatása, amelynek feladata az életvezetési problémákkal, szociális gondokkal küzdő családok, illetve személyek szociális és mentálhigiénés ellátása. További cél a tanulók számára elérhető könyvtárak információs szolgáltatásainak megismerése és a szolgáltatások igénybevétele lehetőségének megismerése. – Itt találkoznak a diákok a szociális kompetenciák egyik központi elemével, a pozitív önértékeléssel. A pozitív önértékelés több más kompetenciára is hatást gyakorol, ilyenek: asszertivitás, együttműködés, felelősségvállalás, döntéshozatal, tervezés, célkitűzés.

KIEMELTEN FEJLESZTENDŐ KOMPETENCIÁK

- Pozitív énkép kialakítása és fenntartása
- Asszertív kommunikáció
- Segítség kérése
- Információkeresés

IDŐIGÉNY

- 6 óra

MELY CÉLOK ELÉRÉSÉHEZ JÁRUL HOZZÁ?

A modul célja az egészséges életvitelhez nélkülözhetetlen pozitív önértékelés fenntartására vonatkozó kompetencia kialakítása és megerősítése.

Életpálya-építési kompetenciákon belül a változáshoz való alkalmazkodás és a pályafejlődés, az élet-hosszig tartó tanulás kompetenciáinak támogatása.

Hozzájárulás az elektronikus média útján történő kommunikációhoz, a segítő intézmények internetes megkeresése, elérhetőségeik, a kapcsolattartók, valamint a szolgáltatások megismerése.

Hozzájárulás az intézményekkel való együttműködéshez, az általuk nyújtott szolgáltatások igénybevételének lehetőségeiről való tájékozódáshoz.

SZAKTUDOMÁNYI ÉS PEDAGÓGIAI HÁTTÉR

A részmodulban az 1–2. és a 3–5. foglalkozás külön-külön egy-egy fejlődési ívet képvisel. A részmodul rugalmasabb megvalósítása érdekében a pozitív énkép kialakításával foglalkozó feladatokat igyekeztünk körülbelül egy-egy tanóra időterjedelmére felosztani, azonban ez nem mindig volt lehetséges. Kihívást jelent, hogy az egyes feladatok közül a különböző csoportok számára – a tagok egyéni tulajdonságai és a csoportjellemzők függvényében – más-más feladat mozgósít jobban és mások kevésbé, így nehéz pontosan előre meghatározni egy-egy gyakorlat vagy játék időigényét. Nagyobb rugalmasságot ad a csoportvezetésben a csoportjellemzők figyelembevételéhez, ha ezt a részmodult legfeljebb három alkalomra tagoljuk úgy, hogy az a) 1–2., b) 3. és c) 4–5. foglalkozás kerül egy-egy tömbbe. Ha órászervezési szempontok szükségessé teszik, akkor a 3. foglalkozás „Erős oldalak és Bizonytalanságok: Önmagam” c. gyakorlata a 4. foglal-

kozás elejére is átkerülhet. Így is előfordulhat, hogy valamelyik gyakorlat nem fér bele a megadott időkeretbe – a gyakorlatoknál külön jelezzük, hogy melyik gyakorlat hogyan rövidíthető vagy hagyható el teljesen, amennyiben ténylegesen időgondok lépnek fel.

A foglalkozások során a gyakorlatok tréning jellege indokolttá teszi az év elején kialakított csoportszabályok érvényesítését: pl.

- Egyes szám első személyben beszélünk.
- Mindenkinek joga van saját véleményéhez.
- Mindenkinek a véleménye egyformán fontos.

A munkát támogatja, ha ezeket a szabályokat jól látható helyen kifüggesztjük – esetleg a foglalkozások alkalmával az osztály jól látható pontjára helyezzük át –, ezzel is tudatosítva a tanulókkal, hogy most „másfajta”, önismeret fejlesztését célzó tevékenység következik.

1–2. foglalkozás

Azoknál a fiataloknál, akik nem találnak munkát, nem biztos, hogy ebben kizárólag a kevés munkahely játszik döntő szerepet. Elhelyezkedésüket akadályozhatja az információhiány, az alulképzettség, a szociális, családi gondok stb. Ezek a tényezők általában egymás hatását erősítik, egyre nagyobb problémát okozva. A családsegítő központok komplex segítséget nyújtanak ügyfelek számára, így jelentősen megnő az esély az elhelyezkedésnek.

A segítő intézményekben, így a könyvtárakban található nyilvános, térítésmentesen használható számítógép-használat ma már elengedhetetlenné vált a munkaerő-piaci tájékozódásban. Így amennyiben lehetőség van rá, a diákokat minden esetben kérjük meg arra, hogy keressék fel a megismert segítő, illetve szolgáltató intézmény honlapját.

Családsegítő központok

Az 1993. évi III. törvény a **szociális igazgatásról és szociális ellátásokról** szabályozza a **családsegítést** mint alapellátást. Az életvezetési problémákkal, szociális gondokkal küzdő családok, illetve személyek szociális és mentálhigiénés ellátását biztosító szervezet. A szervezet feladata a mentálhigiénés problémák miatt veszélyeztetett, illetve krízishelyzetbe került személyek, családok életvezetési képességének megerősítése, az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, vala-

mint a krízishelyzet megszüntetésének elősegítése. *[Szt. 64. § (1) bek.]*

Feladata továbbá a tartósan munkanélküliekkel való foglalkozás, a munka világába történő beilleszkedés segítése különböző programok szervezésével és folyamatos együttműködéssel.

Az alapszolgáltatás keretében nyújtott személyes gondoskodást az ellátást igénybe vevő lakóhelyén lévő, illetve lakóhelyéhez legközelebb eső intézménynek, szolgáltatóknak kell biztosítania.

A társulás keretében vagy ellátási szerződés útján megszervezett alapszolgáltatások esetében tájékoztatni kell a lakosságot a szolgáltatásnak az adott településen való elérhetőségéről, a szolgáltatás helyéről, idejéről, gyakoriságáról.

Könyvtárfejlesztési stratégiai célok 2008–2013

A könyvtárak fejlesztése magában foglalja a különböző típusú könyvtárak (közkönyvtárak, a felsőoktatási könyvtárak, az országos szakkönyvtárak, az egyéb szakkönyvtárak: múzeumi, egyházi, orvosi stb. és az iskolai könyvtárak) összehangolt fejlesztési lehetőségét.

Jövőkép

A könyvtári rendszer egésze alkalmas a nyilvánosságra hozott információk, felhalmozott tudásnak, valamint műveltségnek a mindenki számára a lakóhelytől és településtípustól független, egyenlő esélyű hozzáférhetővé tételére, elősegítve ezzel a különböző területek versenyképességét, növelve az esélyegyenlőséget és segítve a leszakadó térségek és csoportok felzárkózását.

1. Partnerség minden, a képzésben érintett hazai és határon túli magyar szervezettel, a közgyűjteményi terület más intézményeivel (múzeumok, levéltárak), a civil szférával.
2. A különböző könyvtártípusok nyújtotta ismeretanyag folyamatos, szervezett továbbadása önkormányzati és egyéb fenntartói megrendelések alapján.
3. A munkaerő-piaci lehetőségekkel kapcsolatos információk folyamatos közvetítése.
4. Az állampolgári jogok és kötelességek érvényesülésének elősegítése a közérdekű, közhasznú információk és az on-line kormányzati és önkormányzati szolgáltatások könyvtári hozzáféréseinek biztosításával.

A távoktatási és e-tananyagok, e-felnőttképzési anyagok országos, közös hasznosítása; távoktatási központok kialakítása a könyvtárakban, együttműködésben a felsőoktatási intézményekkel és a munkaügyi központokkal.

A multikulturalizmus, a kulturális sokszínűség támogatása az esélyegyenlőség fenntartása érdekében, a nemzetiségek támogatása.

A könyvtárak bekapcsolódása a helyi, kistérségi, regionális kulturális életbe, a kulturális turizmusba mind információszolgáltatóként, mind értékmegőrző és értékközvetítőként.

A felhasználók rendszeres, kompetenciaalapú és moduláris képzése az egész életen át tartó tanulás folyamatában, a digitális írástudás széles körű oktatása.

3–5. foglalkozás

A pozitív önértékelés a lélek számára olyan, mint az állandó lélegzetvétel a testünk számára. A mindennapokban a pozitív önértékelés helyett azt mondjuk, hogy valakinek van önbizalma vagy nincs önbizalma. Akinek nincs önbizalma, nem tudja megmutatni képességeit mások számára. Tud valaki gitározni, de csak otthon teszi ezt, amikor senki más nem hallja. Ha mások előtt kell pengetnie, szégyenlősen összezavarodik, és inkább abbahagyja, legközelebb talán letagadja, hogy ő ilyesmihez értene. A fölényes azonban kevés tudásával is dicsekszik, és mások képességeit, megnyilatkozásait leszólja. Hiányos hangszerjátékát ön maga nagy megelégedésére mutatja be, miközben elveszi a szerényebektől és jobbaktól az időt, hogy csoportjuk számára e téren megnyilatkozzanak. Az egészséges, pozitív önértékelésnek nagy a kisugárzása és közvetlen kapcsolata van más társas kompetenciákkal.

Csak az az ember képes úgy irányítani a képzeletét és gondolatait, hogy megfelelő terveket szőjön, és közeli-távoli célokat tűzzön ki, aki bízika képességeiben, amelyekkel birtokba veheti majd a most még távoli jövőt.

Az egészséges, pozitív önértékeléssel rendelkező ember asszertíven (magabiztosan) nyilatkozik meg, képes ön maga érdekeit megvédeni úgy, hogy mások jogait ne tarolja le. Az asszertív viselkedésre jellemző, hogy nem passzív és nem is erőszakos, hanem szükségletet kifejező.

A pozitív önértékelésű ember könnyen tud együttműködni is. Nem menekül el egy számára idegen csoportból sem, hanem megküzd vele, mivel belső megelégedéssel rendelkezik, nincs szüksége arra, hogy hatalmaskodjon másokon, és ezáltal szerezzen önmagának külső elismerést.

Aki megfelelő önbizalommal rendelkezik, felelősséget vállal érzelmeiért és tetteiért, mert tudja, hogy sok mindent jól tesz. Ha pedig hibázott, akkor bízika abban, hogy a hibát ki tudja javítani. (Nem arról van szó, hogy erkölcsös, hanem elegendő ereje van ahhoz, hogy ne kelljen védekező viselkedéseket produkálnia.) Aki nem bízika önmagában, fölényesen vagy féltékeny rejteti azt, amit gondol vagy amit tett, ha látja, hogy konfliktushelyzetbe került.

Aki pozitív önértékelésű, időt hagy magának arra, hogy mérlegeljen eseményeket, információt gyűjtsön és latolgassa az esélyeket, keressen alternatívákat. Sőt még tanácsot is elfogad, anélkül, hogy ezt lealacsonyítónak tekintené önmaga számára. Ezzel meg alapozza, hogy jó döntést hozzon. A nem megfelelő önértékelésű ember átgondolatlanul vagy impulzív módon dönt, majd hamarosan csalódni kényszerül, vagy pedig állandóan halogatja az elköteleződést, mert bizonytalan önmagában és a külső körülmények kedvező alakulásában egyaránt.

AJÁNLOTT FELDOLGOZÁSI MÓD

1. FOGLALKOZÁS

A könyvtár

A diákok által elérhető könyvtárakkal kapcsolatos információ feltárása, annak felfedezése, hogy hogyan alkalmazhatóak ezek az információforrások az életpálya-építésben és a munkavállalás elősegítésében.

Időigény

45 perc

Eszközök

- Játékgyűjtemény
- Internet-hozzáféréssel rendelkező számítógépek
- Tábla és kréta vagy csomagolópapír és filctoll

10 perc NAPNYITÓ

A választott jégtörő játék függvénye.

Cél

A „megérkezés” támogatása

Forrás

Jégtörő játékok gyűjteménye: Játékgyűjtemény. Dobbantó Diáktámogató füzetek 3.

A feladat menete

A kiválasztott jégtörő gyakorlatnak megfelelően.

Kb. 10 perc ÖTLETBÖRZE

Könyvtári élményekről strukturált beszámoló.

Cél

Saját élmények mozgósítása

A feladat menete

1. Kérjük meg a diákokat, hogy soroljanak fel annyi-féle könyvtárat, amennyit ismernek!
2. A válaszok felkerülnek a táblára
3. Ki milyen könyvtárban járt – visszajelzés kérése – kézfeltartással vagy a SZAKMA-tár valamelyik módszerével.

Megbeszélés/Értékelés

Csoportosítás a következő szempontok mentén:

- Ki a fenntartója (iskolai, városi, megyei)
- Milyen célt szolgál (általános vagy szakkönyvtár)

25 perc A MI KÖNYVTÁRUNK

A városi/megyei könyvtár azonosítása.

Cél

A diákok rendelkezésére álló könyvtárak azonosítása.

Forrás

1. melléklet: A MI könyvtárunk – feladatlap

A feladat menete

1. Intézzünk körkérdest a csoporthoz, hogy ki milyen könyvtárban járt már?
2. A tanulók alkossanak párokat.
3. A tanulók keressék meg az interneten saját városuk könyvtárának honlapját (ha nincs a városban könyvtár, vagy nem rendelkezik honlappal, akkor a megyei könyvtár honlapját nézzék meg). A www.google.hu keresőoldalra a könyvtár nevét beírva megtalálhatjuk a könyvtár hivatalos honlapját. A diákok írják be könyvtár nevét, címét és nyitvatartási idejét az 1. mellékletbe, a megfelelő helyre!
4. Gyűjtsük össze, hogy milyen információkat tudhatunk meg a honlap segítségével a könyvtárról. (1. melléklet) (Milyen szolgáltatásokat lehet ott igénybe venni, amelyek segítik az álláskeresést, képzéskeresést, elhelyezkedést. Pl. ingyenes internethasználat, helyi lapok álláshirdetéseinek böngészése, munkaerő-piaci témákkal foglalkozó folyóiratok elolvasása helyben, CD-ROM és multimédiás anyagok használata, fénymásolás, szövegszerkesztéshez számítógép használat, különböző ingyenes tanfolyamokon való részvétel, távoktatási információ nyújtása, nyelvtanulás segítése, európai uniós információnyújtás, pályaaorientációs, pályakorrekciós tanácsadás, elhelyezkedési tanácsadás stb.). A tanulók által összegyűjtött információkat értelmezzük közösen.
5. Beszéljük meg, hogyan lehet ezeket a szolgáltatásokat igénybe venni. A fennmaradó idő függvényében el is játszhatunk egy ilyen szituációt, amikor az egyik tanuló segítséget kér a könyvtárostól.

Megbeszélés/Értékelés

Az 1. melléklet feladatlapja kerüljön az iskolai portfólióba!

Változatok

Ha van rá lehetőség, látogassuk meg a tanulókkal a városi/megyei könyvtárat, előzetes egyeztetés alapján kérjük, hogy a könyvtár valamely munkatársa adjon tájékoztatást a könyvtár által nyújtott, munkavál-

laláshoz kapcsolódó szolgáltatásokról. Ha erre nincs lehetőség, akkor látogassuk meg az iskolai könyvtárat, és ott tájékozódjunk a könyvtáros segítségével az igénybe vehető szolgáltatásokról.

Ez abban az esetben is javasolt, ha nincs lehetőség az interneten való tájékozódásra.

2. FOGLALKOZÁS

A családsegítő központ

A családsegítő központ által nyújtott szolgáltatások bemutatása, amelynek feladata az életvezetési problémákkal, szociális gondokkal küzdő családok, illetve személyek szociális és mentálhigiénés ellátása. Feladata továbbá a tartósan munkanélküliekkel való foglalkozás, a munka világába történő beilleszkedés segítése különböző programok szervezésével és folyamatos együttműködéssel.

Időigény

45 perc

Eszközök

- Internet-hozzáféréssel rendelkező számítógépek
- Tábla és kréta vagy csomagolópapír és filctoll

45 perc **A CSALÁDSEGÍTŐ KÖZPONT SZOLGÁLTATÁSAI**

Ismerkedés a családsegítő központ szolgáltatásaival.

Cél

A családsegítő szolgáltatások megismerése. Annak felismerése, hogy a nehéz helyzetben lévőket számos intézmény ingyenes szolgáltatásokkal segíti.

Forrás

2. melléklet: A családsegítő szolgálatok szolgáltatásai
3. melléklet: Élethelyzetek – feladatlap
4. melléklet: Melyik igaz? – visszajelző lap

A feladat menete

1. Csoportok kialakítása személyes választás alapján (csoportlétszám: 3-4 fő).
2. A csoportok telefonkönyv vagy internet segítségével azonosítsák, hogy az iskola településének megfelelően hol található a családsegítő központ! A megoldást írják be a 2. mellékletbe!
3. A tanár megkéri a tanulókat, hogy olvassák el a családsegítő szolgálat álláskeresői számára biztosított néhány szolgáltatását. (2. melléklet)
4. Közös értelmezés és pontosítás a cédulákon lévő szolgáltatásokat. Ez egyfajta ismétlés is lehet, mert a szolgáltatások nagy részét nem a családsegítő végzi, hanem a munkaügyi központtal együttműködve, odairányítja az ügyfeleket, vagy az Állami Foglalkoztatási Szolgálat honlapját használja.

Segítségül vehetjük a folyamatábrát, vagy ismét felkereshetjük a honlapot.

5. A csoportok az előre elkészített élethelyzetekre (csoportonként egy darab. 3. melléklet „Élethelyzetek” feladatlap) ajánljanak megoldás(oka)t a családsegítő központ szolgáltatásainak igénybevétele. A diákok a 2. mellékletben felsorolt szolgáltatások sorszámát írják az élethelyzet ismertetése után, valamint írjanak egy-egy javaslatot, hogyan lehetne ezeken az embereken segíteni.
6. Amennyiben végeztek feladatukkal, a tanár kérje meg a csoportokat az eredményeik ismertetésére. Kísérje figyelemmel az eredményeket, az esetleges hibákat javítsa ki.
7. A diákok visszajelzéseként töltsék ki a 4. mellékletben közölt feladatlapot, amely a foglalkozás tudásfelmérőjeként az iskolai portfólióba kerülhet.

Megbeszélés/Értékelés

1. A 2. melléklet a családsegítő szolgálat elérhetőségéről és szolgáltatásairól kerüljön portfólióba.
2. A 4. melléklet feladatlapja az 1. és 2. foglalkozás tudásfelmérőjeként a portfólióba kerülhet.

Változatok

Amennyiben lehetőség van a családsegítő központban személyes látogatásra, a tanulók tegyenek fel kérdéseket az intézmény szolgáltatásaival kapcsolatban.

3. FOGLALKOZÁS

Eligazodás a tulajdonságok világában

Önmagunk elfogadása azon múlik, milyen tulajdonságokat tartunk elfogadhatónak önjellemzésünkhöz. A tulajdonságok kiválasztása és a pozitív-negatív jellemzők megfelelő arányának megtalálása, bármilyen egyszerűnek is tűnjön, a serdülőkorúak számára nem könnyű feladat. Először a pozitív önértékelés központi jelentőségére fontos felhívunk a figyelmet, majd mások karakterének jellemzésével lehet közelebb kerülni célunkhoz, végül pedig megtörténhet az önértékelés személyes térképének az összeállítása.

Időigény

70 perc

Eszközök

- Számítógép és projektor VAGY
- Tábla és kréta vagy csomagolópapír és filctoll
- Papír, ceruza
- Fénymásolt feladatlapok

10 perc **POZITÍV ÖNÉRTÉKELÉS**

Feladat: a pozitív önértékelés jellemzése és kapcsolata más kompetenciákkal.

Cél

A pozitív önértékelés kiemelkedő helyzetének érzékeltetése a többi kompetencia között.

Forrás

5. melléklet: Pozitív az önértékelésed? – ábra

A feladat menete

1. Ráhangolásként a „Szaktudományi és pedagógiai háttér” leírásában az önismeret fontosságáról közölt információkat mondjuk el saját szavainkkal a diákoknak.
2. Vetítsük ki az 5. melléklet: Pozitív az önértékelésed? – ábráját, ezt kapja meg minden diák, de az ábrát célszerű felrajzolni a táblára vagy a csomagolópapírra.
3. Szabad beszélgetés keretében hozzunk fel példákat annak megvilágítására, hogy mit jelent egy-egy jellemző, kérjük meg a diákokat, hogy rendeljék hozzá a példához a táblán szereplő tulajdonságot (kompetenciát).

Megbeszélés/Értékelés

Az 5. melléklet: Pozitív az önértékelésed? ábra kerüljön be a portfólióba!

35 perc **ERŐS OLDALAK ÉS BIZONYTALANSÁGOK: HŐSÖK**

A 8. mellékleten (Erős oldalak – Valaki – feladatlap) lévő ábra kitöltése egy választott személy bemutatása révén.

Cél

Annak gyakorlása, hogy több tulajdonság közül melyek számítnak lényegesnek és lényegtelennek. A fizikai, erkölcsi és szellemi képességek arányos szerepeltetése a jellemzésben. Az erős és gyenge oldalak felismerése.

Forrás

6. melléklet: A Gyűrűk Ura – információs lapok

7. melléklet: A Gyűrűk Ura – feladatleírás

8. melléklet: Erős oldalak – Valaki – feladatlap

A feladat menete

- Bevezetesként emeljük ki a következőket:
Az önértékelésed azon múlik, mennyire ismered „Erős oldalaidat”, – azt, hogy miben vagy jó, miben vagy ügyes és „Bizonytalanságaidat”, vagyis hogy milyen területeken kell még fejlődnöd.
Könnyebb először más emberekről összegyűjtened a jó, és a fejlesztést igénylő tulajdonságokat.
- Hozzunk létre 4 csoportot, és minden csoporttag kapja meg egy-egy szereplő jellemzését A Gyűrűk Urából (6. melléklet egy-egy lapja), valamint a feladat leírását (7. melléklet).
- Minden csoporttag kapjon az Erős oldalak – Valaki – feladatlapból (8. melléklet) egyet, és ezen kívül még mindegyik csoporthoz jusson el egy többletlap, amire a csoport ráírja a CSOPORT szót a tetejére (vagy előre is megtehetjük).
- A közreadott feladatleírás alapján beszéljük meg, hogyan fognak a csoportok dolgozni.
 - A feladat: egyenként gyűjtse ki mindenki a saját Erős oldalak – Valaki – feladatlap (8. melléklet) lapjára a csoportnak adott szereplő pozitív fizikai, lelki, szellemi tulajdonságait és bizonytalanságait. A jellemzések úgy készültek, hogy általában több kiemelkedő tulajdonság található bennük, mint olyan, ami fejlesztésre szorul. Arra biztassunk mindenkit, hogy az Erős ol-

dalaknak mind az 5 ablaka ki legyen töltve, de az nem baj, ha a bizonytalanságok közül kevesebbet találnak, mint ötöt.

- A csoport, közös megbeszélés és egyezkedés alapján a „Csoport” feliratú Erős oldalak – Valaki – feladatlapot (8. melléklet) – az egyéni kitöltéseket figyelembe véve közösen töltse ki, és válaszoljon az a–d. kérdésekre (7. melléklet Csoportfeladatok 4. pont kérdései). A válaszokat később az egyik csoporttag (szóvivő) fogja megosztani a teljes csoporttal.
 - Az Erős oldalakból melyik a 3 legfontosabb tulajdonsága a szereplőnek?
 - Miért tartjátok ezeket a legfontosabbaknak?
 - Hogyan segítik a hőst az Erős oldalak a céljai, küldetése teljesítésében? (Csak akkor megválaszolandó, ha többen ismerik A Gyűrűk Ura történetét.)
 - Milyen tulajdonságok hátráltatják a hőst a céljai elérésében?

5. Megbeszélés:

- Szerintetek az 5 Erős oldalból melyik 3 a legfontosabb tulajdonsága a karakternek? A csoport megbízottja az eredményről számoljon be az egész osztály előtt.
- Mivel magyaráznád, hogy ez a legfontosabb?
- Hogyan segítik a hőseket az Erős oldalak a céljaik, küldetésük teljesítésében? (Csak akkor megválaszolandó, ha többen ismerik A Gyűrűk Ura történetét.)
- Milyen tulajdonság hátráltatja egyik-másik hőst a céljai elérésében?

25 perc **ERŐS OLDALAK ÉS BIZONYTALANSÁGOK: ÖNMAGAM**

A munkalapon lévő önértékelés-ábrát önmagáról tölti ki minden diák.

Cél

Az egyénre jellemző tulajdonságok közül az erős és gyenge oldalak kiválasztásának gyakorlása. Kortárs visszajelzés elfogadásának megtapasztalása, megvitatása.

Forrás

8. melléklet: Erős oldalak – Valaki – feladatlap

9. melléklet: Erős oldalak – Én – feladatlap

A feladat menete

1. Képezzen párokat az egész osztályból. A páratlanul maradt diák bizonyos feladatrészeit a foglalkozásvezető oldja meg, ő lesz a párja, de nem minden részletben.
2. Miután mindenki kapott egy Erős oldalak – Én – feladatlapot, ezt mondja a párok minden tagjának: „Írd be az Én szó alá a keresztnévedet! Most próbáld meg önmagad jellemzését úgy, hogy tapasztalataid alapján összegyűjtöd az Erős oldalaidat és a Bizonytalanságaidat. (Inkább több erős oldal legyen, mint bizonytalanság.) Az eredményt nem mutatjuk meg az egész osztály előtt, csak a párod fogja azt látni, illetve az a személy, akinek Te később meg szeretnéd mutatni.”
3. A foglalkozásvezető járkál a párok között azt figyelve, hogy sugalmazó kérdésekre szükség van-e annak elősegítésére, hogy kigondolják és leírják a jó tulajdonságokat. Ilyenkor egy-egy diákhöz odalép, érdeklődik, elakadt-e valamiben. Láthatja-e, mit írt le? (Különféle területeket érinthet konkrét kérdésekkel, amelyekből ötletet nyerhetnek a diákok, milyen területen van erős oldaluk. Nem kell, hogy ez iskolai tevékenység legyen, bár részelemként az is lehet. Bármilyen területre kiterjedhet, ami az otthoni életre, a szabadidő eltöltésre, a társas kapcsolatokra vonatkozik.)
4. A kész lapokat átadják egymásnak a párok és olvasgatják. Nem kiabálnak be, nem tesznek közkinccsé belőle semmit, mert az tapintatlanság lenne. Felhívjuk a figyelmüket: „Most, amikor olvasod társad jellemzését, gondolkodj el azon, hogy Te annak alapján, ahogy ismered őt, mit tartasz a legfontosabbnak abból, amit az előnyös és hátrányos területen leírt önmagáról?”
5. „Kaptok még egy üres lapot – Valaki felirattal. Írd be középre társad keresztnévét. A társad Erős oldalaiból, amelyik 3-at megtartanál, azt írd be erre a lapra még egyszer, a maradék kettő helyre Te írd be olyan tulajdonságokat, ügyességeket, amelyek még jellemezhetik őt. Hasonlóan járd el a Bizonytalanságoknál (gyengeségeknél), de ott akármennyi is van, csak egyet változtass meg!”
6. Megbeszélés:
 - Aki vállalja, hogy beszéljen az egész osztály előtt a tapasztalatairól, ahhoz, azokhoz intézzük a kérdéseket!
 - Melyik részt volt nehezebb kitölteni, amikor saját magad jellemezted? Az Erős oldalakat vagy a Bizonytalanságokat?

- Egyenlő számú tulajdonság van fent és lent? (Ha valaki azt mondja, hogy a Bizonytalanságok hamarabb eszébe jutottak, ráadásul azokból több van, mondjuk ezt: „Nagyon fontos lenne elgondolkodni, mi az , amihez még értesz. Itt az idő, hogy megtanuljunk küzdeni a pozitív önértékelésünkért.”
- Melyik pár vállalja, hogy beszél az osztály előtt a csere utáni tapasztalatairól? Mi a véleményed arról, amit kaptál a társadtól az erős és a bizonytalan oldalon? Meglepett? Örölsz? Elszomorít? Neheztelsz?

Megbeszélés/Értékelés

A portfólióba kerüljön be a 9. melléklet: Erős oldalak – Én – feladatlap, illetve mindenkinek a róla kitöltött 8. melléklet: Erős oldalak – Valaki – feladatlap!

4. FOGLALKOZÁS

Ugratás

Az ugratás vagy heccelés a jól működő baráti kapcsolatokon belül a bizalmat kifejező kommunikáció egy formája lehet. Rossz viszony esetén azonban az ugratás csúfolódássá válik, zaklatást, megszegyenítést, nevetségessé tételt jelent. A kettő közti különbségtételt segíti elő a feladatsor.

Időigény

45 perc

Eszközök

- Számítógép és projektor
- Feladatlapok

45 perc **UGRATÁS**

Az ugratás baráti és ellenséges formáinak felismerésére szolgáló történetek elemzése.

Cél

Történetek segítségével megismertetni az ugratás különféle változatait és az arra való reakálás módjait.

Forrás

10. melléklet: Ugratás – feladatlap

A feladat menete

- Bevezetesként mondjuk el a következőket:
Amikor ugratnak bennünket, ez bizony próbára teszi önértékelésünket.
Nagy különbség van a barátságos ugratás és a rosszindulatú között. Barátságos ugratás esetén kényelmetlen helyzetbe hoznak, de kedves módon, mert a célja az, hogy jól nevezzünk, nem, pedig az érzelmek megbántása. Sajnos vannak olyan emberek, akik túl komolyan veszik magukat, és semmilyen ugratást nem tudnak elfogadni, még akkor sem, ha ez ilyen barátságos módon történik. A rosszindulatú ugratás az, amikor a másik úgy akarja nehezíteni a helyzetet, hogy közben a másik érzelmeit is meg akarja sérteni, nincs tekintettel a másik érzelmeire.
- Az alábbi történeteket egyenként vetítsük ki projektoron (és hangosan olvassuk is fel, vagy diákokat is felkérhetünk a hangos olvasásra), és tegyük fel a kérdést: barátságos vagy bántó-e az ugratás?
 - János odament barátjához, Gyurihoz, és azt mondta: „Hé, Gyuri! Gyere ide! Mutatni akarok neked valamit!” Amikor Gyuri odaért Jánoshoz, megkérdezte: „Mi van?” János rámutatott egy gyerekre, és azt mondta: „Nézd azt az alakot, milyen furán öltözködik. Ki ő?” Gyuri elkezdett nevetni: „Nem tudom, de szívassuk meg. Ha valaki így öltözik, akkor megérdemli.”
 - Rozi sztár a lányok között és igazán jó szervező. Rozi listát készít arról, mi mindent kell csinálni, és mindenkit emlékeztet arra, hol, mikor és mennyit kell gyakorolni egy közös táncos-zenei fellépésre. A többi lány nagyra értékeli, hogy van egy olyan szervező ember, mint Rozi, és ezt meg is mondják neki. Az egyik nap a lányok elkezdik ugratni Rozit, hogy ő a csapat tyúkanyója, aki gondoskodik az összes csibéről. Rozi elkezdett nevetni, és azt mondta: „Higgyétek el! Már az igazgató is megszólított, és azt mondta, hogy nekem már nem is kell tanulnom. Elég, ha az összes kiscsibéről gondoskodom.”
 - Mari szégyenlős lány, aki nagyon szeret olvasni. Mindennap, miután megette az ebédjét az iskolában, leül olvasni egy könyvet, ahelyett, hogy kimenne a többi diákkal. Marinak nincs semmi baja az iskolában, egy dologtól eltekintve. Két fiú mindig ugratja őt, hogy olyan sokat olvas. Gyakran odamennek hozzá, kiütik a kezéből a könyvet, s olyan dolgokat mondanak, mint pl.: „Nahát! Milyen érdekes lehet ez a könyv!?! Nincs valami bajod, Mari? Félsz kinézni a könyv lapjai mögül?”
 - Most mindenki gondolkodjon el saját történetén:
 - Mondj el egy olyan veled megtörtént esetet, amikor ugrattak valakit a társaságodban. Mi volt az ugratás, és hogyan reagált erre ez a valaki? Mit mondott? Mit tett?
 - Szerinted hogyan reagált az ugratásra, akiről most beszéltél? Higgadt maradt vagy megsértődött? Inkább elbizonytalanodott vagy dühösen vágott vissza?
- A történetek felolvasása után mondjuk el a következőket:
 - Amikor valaki bizonytalan önértékeléssel rendelkezik, mindenfajta ugratást bántónak, rosszindulatúnak tart. Nem veszi észre a barátságos ugratást. Zavarba jön, visszavonul a társaságtól.
 - Ha valaki fölényes, elbizakodott, ugyancsak mindenfajta ugratást bántónak, rosszindulatúnak tart. Nem veszi észre a barátságos ugratást. Agresszíven, lekezelően vág vissza.

- **Az egészséges pozitív önértékeléssel rendelkező ember magabiztosan reagál** az ugratásra. Bár nem is tudja, de az itt következő 4 szabály szerint jár el.

4. Az alábbiakat vetítsük ki:

Az ugratásra reagálás 4 szabálya:

- Ha valaki barátságos módon ugrat, te magad is neved a többiekkel együtt. Tudj magadon is nevetni!
- Ha valaki barátságosan ugrat, akkor te is ugrathatod őt, barátságos módon!
- Ha valaki rosszindulatúan ugrat, hagyd teljesen figyelmen kívül, és ne hagyd, hogy lássák, hogy ez téged kiborít.
- Ha valaki bántó módon ugrat, azt mondhatod: „Égetni akarsz? Alázni akarsz? Nekem ez nem tetszik. Azt akarom, hagyd abba!”

5. Az alábbiakat vetítsük ki:

- Milyen szabályt alkalmazott? vagy ...
- Milyen szabályt sértett meg az elmesélt történet szereplője?

6. Ezután mindenki megkapja az Ugratás c. feladatlapot (10. melléklet).

7. Csoportokat hozunk létre tetszőleges számban.

8. Egyénileg töltik ki a lapokat a diákok, de csoporton belül beszélgetsenek a feladatokról.

9. Megbeszélés: történetenként vessük össze a csoportok véleményét.

- Ugyanolyan eredményre jutott minden csoport, vagy vannak eltérő vélemények?
- Ahol helytelennek értékelték a szabály alkalmazását, ott alakítsák át a szöveget! Találjanak ki például a síró Jancsi számára más megoldást: Ha Jancsi barátja lennél, mit javasolnál neki? Mit tegyen? Mit mondjon? – Mondják ezt el az osztály előtt a csoportok képviselői.

Megbeszélés/Értékelés

A 10. melléklet: Ugratás – feladatlap kerüljön az iskolai portfólióba.

5. FOGLALKOZÁS

Megküzdés nehéz helyzetekkel

Fontos megtanulniuk a diákoknak az önértékelést romboló, kortársaktól érkező üzenetek kezelését. Az én többféle arculatának megismerését is lehetővé teszik az itt következő gyakorlatok. A többféle szituatív-én vagy érzelmi-én elfogadása színesíti a saját énről kialakított képet. A gyakorlatok révén segítséget kapnak a diákok, hogy énerősítő kijelentésekkel miként lehet módosítani a negatív énképet.

Időigény

75 perc

Eszközök

- Tábla és kréta VAGY csomagolópapír és filctoll
- Filctollak
- A/4 méretű üres papírok vagy tortatálcák
- Feladatlapok

30 perc **A TÖNKRETEVŐK: ÖTLETBÖRZE ÉS SZEREPIJÁTÉK**

Szerepjátékkal játszunk el, hogyan történik mások lelkesedésének leállítása leszólással.

Cél

A leszólás tapasztalatának átélése és az arra adott érzelmek megbeszélése.

A feladat menete

1. Kezdeményezzünk beszélgetést arról, hogy milyen módon lehet reagálni megfelelően vagy nem megfelelően egy másik személy ötleteire, teljesítményére, érzéseire. A saját szavait használva mondja el (csoportvezetőként) a következőket.
Volt valaha egy nagyszerű ötleted, amit alig vártál, hogy másokkal megosszál? Amikor végre megosztottad a másikkal, akkor az kinevetett, kigúnyolt, vagy más módon leszólta az ötletedet. Nem szívesen osztottad meg erős érzelmeidet, lelkesedésedet valamivel kapcsolatban, mert biztos voltál benne, hogy senki nem értett volna meg, vagy akár ki is gúnyoltak volna az érzelmeidért. Csupán szavakkal is tönkretehetjük a másik lelkesedését. Lehet, hogy nem szándékosan tesszük ezt, de könnyen megölhetjük mások újító gondolatait, és azt éreztethetjük velük, hogy buták, amiért azt érzik, amit éreznek.

2. Kérjük arra a diákokat, hogy ötletbörzével gyűjtsenek olyan kijelentéseket, amelyek megbánhatják mások érzelmeit, leszólhatják gondolatait, letörhetik mások lelkesedését, és egyáltalán akadályozhatják a kommunikációt. Írjuk le a felmerülő ötleteket táblára vagy csomagolópapírra. Írjunk bele olyan kijelentéseket is, mint pl.

Nem látod, hogy dolgom van?

Nem is rossz, ahhoz képest, hogy egy lány mondja!

Most ugye viccelsz?

Micsoda hülyeség!

Micsoda buta kérdés!

Tipikus hapsi!

Ne jajgass már ennyit!

Téged meg ki kérdezett!

3. Önként jelentkező párokat kérjünk fel arra, hogy néhány jelenetet játsszanak el a listáról.
4. A pár egyik tagja kezdeményezi az interakciót, mire a másik a lista egyik leszóló kijelentésével válaszol.
5. Minden egyes szerepjáték után kérjük meg a játékosokat, hogy beszéljenek a játék során keletkezett gondolataikról és érzelmeikről.
6. Ezt követően a csoport legalább három alternatív, pozitív választ gondoljon ki a helyzetre.
7. Az eredeti önkéntesen jelentkező páros játssza el ezeket is az adott helyzetre vonatkoztatva.
8. Ha ezt több helyzetben is eljátszották már, akkor a csoport vezetője tartson egy lezáró megbeszélést.
9. **Kérdések a megbeszéléshez:**
- Miért reagálunk másokra becsmérlő megjegyzésekkel és tönkretevő állításokkal?
 - Szerintetek honnan tanuljuk az ilyen típusú kommunikációt?
 - Ha ismersz valakit, aki gyakran ilyen típusú kijelentéseket tesz rád és másokra, te mit tehetsz ellene?
 - Hogyan változtathatod meg saját rossz kommunikációs szokásaidat?

10. Kiterjesztés:

A csoport következő találkozásáig megkérhetjük a csoport tagjait, hogy gyűjtsenek össze olyan kijelentéseket, amelyek tönkretevő kijelentések, akár az iskolában, akár otthon, akár szabadidő eltöltés közben hallják őket, és legközelebb ezeket el lehet játszani.

20 perc **SOKFÉLE ÉNEM ELFOGADÁSA**

Feladat: érzelmekhez kapcsolódó én-jellemzők felismerése munkalap kitöltésével. Énerősítő kijelentések megismerése, kiválasztása.

Cél

Tapasztalatszerzés arról, hogy énünk jellemzői sokféle részből tevődnek össze. A különféle érzelmek átélése során énünk más-más oldala nyilvánul meg. Ezeket az érzelmi állapotokat befolyásolni lehet.

Forrás

11. melléklet: Sokféle énem tanulmányozása – feladatlap

12. melléklet: Énerősítő kijelentések – információs lap

A feladat menete

- Bevezetesként a következők mondhatóak:
Nem vagyunk mindig ugyanabban a hangulatban. Hangulatunktól függően másképpen éljük át milyen erős az önbizalmunk.
 - A boldogság, az elégedettség, a bizalom érzése növeli a pozitív önértékelésünket.
 - A szabályozatlan düh, az aggodalom, a szomorúság, a csalódottság, pedig csökkenti az önértékelésünket.
- Osszuk a csoportot párokba!
- Adjunk mindenkinek egy-egy Sokféle énem tanulmányozása c. feladatlapot (11. melléklet). – A feladatlap útmutatása alapján alkossanak véleményét a diákok arról, milyen körülmények befolyásolják a hangulataikat.
- Kapják meg ezután az Énerősítő kijelentések információs lapot (12. melléklet).
 - Mondjuk el: A legtöbb ember, ha rossz hangulata van – szomorú, mérges, visszavonul, vagy másokat hibáztat, fölényes és agresszív lesz. Azonban van más út is arra, ahogy az érzelmeinket kezelhetjük.
 - Olvassátok el, ami ezen a lapon van. Ezek önbizalmat adó kijelentések.
 - Válasszatok ki néhányat közülük, amelyek számotokra elfogadhatók, mert feszültségoldók.
 - Írjátok a Szomorú, a Fáj és a Mérges hangulat mellé egy üres írólapra az énerősítő kijelentést. Lehet egyet többször, vagy mindegyik mellé egy másfajta.
- Megbeszélés:
 - Ennél a feladatnál nem tesszük nyílttá az egyéni eredményeket, válaszokat, hanem arra kérjük a párokat, hogy beszélgessenek egymással

a saját választásaikról és az elfogadható énerősítő kijelentésről.

- Ennél a feladatnál érzelmi ellenállásra lehet számítani a csoport hangulatától függően.
- Fejezzük ki mégis azt a meggyőződésünket, hogy ennek a technikának a megismerése hasznukra válhat, ha elgondolkodnak rajta, és nem utasítják el.

Megbeszélés/Értékelés

A 11. melléklet: Sokféle énem tanulmányozása – feladatlap kerüljön a portfólióba!

25 perc NÉHÁNY ZAVARÓ DOLOG

Szembesülés és megküzdés az énkép negatív oldalai-
val.

Cél

A diák, számára feszültséget keltő helyzetekben is képes legyen énerősítő kijelentéseket megfogalmazni önmaga számára.

Forrás

12. melléklet: Énerősítő kijelentések – információs lap
13. melléklet: Dolgok, amelyek zavarnak engem – kérdőív
14. melléklet: Bántások szabályozása – feladatlap

A feladat menete

Megjegyzés: Ez a gyakorlat pluszfeladat! (A foglalkozás időtervébe nem építettük be). Azonban ha valamelyik gyakorlat gyorsabban lezárult, mint gondoltuk volna, akkor ez is elvégezhető, elvégezendő.

1. Ezt a feladatot a Sokféle énem elfogadása gyakorlat után vegyük! Ez alkalommal az énkép negatív oldalaival szembesülhetnek a diákok úgy, hogy párokban kitöltik a Dolgok, amelyek zavarnak engem című feladatlapot (13. melléklet). A párok önként szerveződjenek! Mindenki egyénileg ad választokat, de közben értelmezési segítséget is nyújthatnak egymásnak.
2. Ezután a Bántások szabályozása című feladatlap (14. melléklet) egy-egy zavaró dolog mellé énerősítő kijelentést fogalmaznak meg vagy úgy, hogy a készen kapottat oda másolják, vagy pedig önmaguk átalakítják, illetve kitalálnak saját énerősítőket. Mindenki külön feladatlapon dolgozik, de a párok segítséget kérhetnek egymástól.
3. Megbeszélés:
 - Ennél a feladatnál nem tesszük nyílttá az egyéni eredményeket, válaszokat, hanem arra kér-

jük a párokat, hogy beszélgessenek egymással a saját választásaikról és az elfogadható énerősítő kijelentésről.

- Ennél a feladatnál érzelmi ellenállásra lehet számítani a csoport hangulatától függően.
- Fejezzük ki mégis azt a meggyőződésünket, hogy ennek a technikának a megismerése hasznukra válhat, ha elgondolkodnak rajta, és nem utasítják el.

Megbeszélés/Értékelés

A 13. melléklet: Dolgok, amelyek zavarnak engem – kérdőív és a 14. melléklet: Bántások szabályozása – feladatlap kerüljön a portfólióba!

15 perc TISZTA LAPPAL

Visszajelzés egymásnak pozitív tulajdonságokról.

Cél

A pozitív énképpel kapcsolatos foglalkozások befejezése „pozitív üzenetekre hangolva”.

A feladat menete

Megjegyzés: Mivel ez a feladatsor lezárásául szolgál, mindenképp el kell végezni! Nemcsak a pozitív énkép erősítése miatt, hanem azért is, mert a csoporttagok közötti pozitív érzések kialakulását is támogatja.

1. Mindenki hátára ragasztunk egy tiszta A/4-es lapot vagy tortalapot (posztterragasztó papírcsík vagy biztosító tűvel).
2. Mindenki vegyen a kezébe egy filctollat!
3. Azt kérjük az egész csoporttól, hogy egymás között járkálva állítsák meg egy-egy társukat, és írjanak a hátára egy pozitív tulajdonságot.
4. Ezt addig folytatjuk – bárki bárkinek írhat pozitív és kizárólag pozitív tulajdonságot –, amíg ki nem fogynak az ötletekből. (Vagy pedig időt szabunk: pl. 10 perces.)
5. Miután elfogytak az ötletek, mindenki leveszi a hátáról a lapot, és tanulmányozza. Ez az „ajándék-csomag” segíthet a személyes erős oldalak bővítésében vagy az eddig vállalt tulajdonságok ártértékelésében.
6. **Megbeszélés:**
Miután mindenki elolvasta a kapott üzeneteket, ha van idő, akkor körben ülve, kérjük meg a csoport tagjait, hogy osszák meg azt az egy tulajdonságot a kapottak közül, amely a legkedvesebb a számukra – lehetőség szerint indokolják meg!

Megbeszélés/Értékelés

Az A/4 papírlap vagy a tortalap kerüljön a személyes portfólióba.

10 perc **ÉRTÉKELÉS ÉS VISSZAJELZÉS**

A pozitív énképre vonatkozó gyakorlatokról visszajelzés a tanárnak és a diáknak.

Cél

Visszajelzés a tanárnak és a diáknak.

Forrás

15. melléklet: Értékelő lap

A feladat menete

1. Adjunk minden diáknak egyet az értékelő feladatlapból (15. melléklet), és kérjük kitöltését. A feladatlap kitöltése előtt, szükség esetén emlékeztessük a diákokat a különböző feladatokra.

Megbeszélés/Értékelés

A 15. melléklet: Értékelő lap kerüljön a portfólióba.

Az 1–2. illetve a 3–5. foglalkozás külön gondolati egyiséget képvisel, így külön-külön érvényesítik a ráhangolás – elsajátítás – alkalmazás alapelvét.

Az 1–2. foglalkozásban ráhangolást tartalmazó feladatok: Napnyitó, a MI könyvtárunk; elsajátítást támogató feladatok: MI könyvtárunk, A családsegítő központ szolgáltatásai; míg alkalmazást hangsúlyozó feladatok a MI könyvtárunk, A családsegítő központ szolgáltatásai.

A 3–5. foglalkozásban ráhangolást tartalmazó feladatok: Pozitív önértékelés. A tönkretevők: ötletbörze és szerepjáték. Elsajátítást támogató feladatok: Erős oldalak és Bizonytalanságok: hősök, Ugratás, A tönkretevők: ötletbörze és szerepjáték, Sokféle énem elfogadása, Néhány zavaró dolog; míg alkalmazást hangsúlyozó feladatok az Erős oldalak és Bizonytalanságok: hősök, Erős oldalak és Bizonytalanságok: önmagam, Ugratás, A tönkretevők: ötletbörze és szerepjáték, Sokféle énem elfogadása, Néhány zavaró dolog.

ÉRTÉKELÉS

A portfólióba kerülnek:

1. melléklet: A MI könyvtárunk – feladatlap
2. melléklet: A családsegítő szolgálatok szolgáltatásai
4. melléklet: Melyik igaz? – visszajelző lap
5. melléklet: Pozitív az önértékelésed? – ábra
8. melléklet: Erős oldalak – Valaki – feladatlap
9. melléklet: Erős oldalak – Én – feladatlap
10. melléklet: Ugratás – feladatlap
11. melléklet: Sokféle énem tanulmányozása – feladatlap
13. melléklet: Dolgok, amelyek zavarnak engem – kérdőív
14. melléklet: Bántások szabályozása – feladatlap
15. melléklet: Értékelő lap

FORRÁSOK

BAGDY EMŐKE – TELKES JÓZSEF (1988): *Személyiségfejlesztő módszerek az iskolában*. Tankönyvkiadó, Budapest

CARTLEDGE, G. – MILBURN, J. (1983): *Teaching social skills to children*. Pergamon Press, New York

GELDARD, K. – GELDARD, D. (2002): *Counselling Children: A Practical Introduction*. The Cromwell Press, Wiltshire

GOLDSTEIN, A. P. (1998): *The prepare curriculum*. Pergamon Press, New York

SZITÓ IMRE (2009): *Az érzelmi intelligencia fejlesztése az iskolában*. Edition Nove, Sopron

TÓKOS KATALIN (2005): *A serdülőkorú önismeret az elméleti és empirikus kutatások tükrében – pedagógiai megközelítésben*. Új Pedagógiai Szemle, 10.

WALKER, JAMIE: (1995): *Feszültségoldás az iskolában*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest

KÉPEK FORRÁSA

1. kép forrása:

<http://www.kepeslap.com/show.asp?imageid=46344&userid=4774>

2. kép forrása:

<http://www.kepeslap.com/show.asp?imageid=45671&userid=4774>

3. kép forrása:

<http://clwhite.wordpress.com/2009/03/26/friggin-elves/>

4. kép forrása:

<http://www.kepeslap.com/show.asp?imageid=45677&userid=4774>

1. MELLÉKLET

A MI könyvtárunk – feladatlap

Hol található a könyvtár azon a településen, ahová iskolába jársz? Írd ide a választ, a könyvtár címét!

.....

Milyen napokon látogathatod meg a könyvtárat? Írd ide a nyitvatartási időt!

.....

Milyen szolgáltatásokat találtál a könyvtár honlapján? Ezek közül írd ide azokat, amelyek segíthetnek neked, ha munkát vagy tanfolyamot, iskolát keresel!

Szolgáltatás neve	Miben segíthet nekem?
1. pl. internethasználat	Megnézhetem az internetes álláshirdetéseket, válaszolhatok rájuk, elküldhetem az önéletrajzomat e-mailben.
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
9.	
10.	

Ez kerüljön a portfóliódba!

2. MELLÉKLET

A családsegítő szolgálatok szolgáltatásai

Az iskolához legközelebb eső családsegítő szolgálat neve és címe:

.....

.....

.....

.....

Telefonszáma:

.....

Ügyfélfogadási ideje:

.....

.....

A családsegítő szolgálat legfontosabb szolgáltatásai a következők:

1. információnyújtás (álláslista, napilapok, internethasználat)
2. álláskeresési technikák, álláskereső klub
3. munkaügyi központtal való együttműködés (felnőttképzés)
4. kommunikációs és konfliktuskezelési készségek fejlesztése
5. pszichológiai, jogi tanácsadás
6. szociális problémák kezelése/esetkezelés, ügyintézés segítése
7. más ellátás igénybevételehez történő segítségnyújtás: nyugdíj, ápolási díj
8. ruhák, háztartási eszközök, adományok gyűjtése

Ez kerüljön a portfóliódba!

3. MELLÉKLET

Élethelyzetek – feladatlap

Utasítás: az alábbi élethelyzetekhez írjátok oda, hogy a családsegítő szolgálat mely szolgáltatásainak igénybevételét ajánlanátok! Segítségképpen felhasználhatóak a 2. mellékletben felsorolt szolgáltatások!

János szeretne elhelyezkedni, az újságárusnál elfogyott a helyi napilap, internet-előfizetéssel nem rendelkezik.

Javasolt szolgáltatások:

.....

Marit behívták a kenyérgyárba állásinterjúra, de nem tudja, milyen kérdéseket tehet fel a főnöknek a személyes találkozón, szakmai önéletrajzot még sosem írt.

Javasolt szolgáltatások:

.....

Tamás 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezik. Régi álmát szeretné megvalósítani, számítógépekkel szeretne foglalkozni. Eddigi próbálkozásai sikertelenek voltak, a munkaadók kérik a bizonyítványt a számítógépes tudásról.

Javasolt szolgáltatások:

.....

Laci már régóta nem talál munkát, a családja neheztel rá emiatt. Gyakoriak a veszekedések, Laci ilyenkor nem szól semmit, csak hallgat.

Javasolt szolgáltatások:

.....

Feri már két hónapja dolgozik egy üzemben. A főnök azt mondta, hogy bejelenti, de a mai napig nem kapott munkaszerződést, így most teljesen tanácstalan. Nem tudja, hogy fizetik-e utána a járulékokat.

Javasolt szolgáltatások:

.....

Timi egyedül él, fél éve nem dolgozik. Pénztartalékai kifogytak, nincs kitől kölcsönkérnie. Nem tudja, hogy a jövő hónaptól miből fogja kifizetni a fűtésszámlát.

Javasolt szolgáltatások:

.....

Katalint betegsége miatt az elmúlt évben többször megműtötték, azóta sem érzi jól magát, rendszeresen szed gyógyszert. Munkáját nem tudja ellátni rossz egészségi állapota miatt.

Javasolt szolgáltatások:

.....

Károly és Erzsébet fiatal házaspár, kisbabát várnak. Eddig egy munkahelyen dolgoztak, amely váratlanul bezárt, így mindketten elvesztették munkájukat. A kisbabának rövidesen szüksége lesz ruhákra, babakocsira, kiságyra.

Javasolt szolgáltatások:

.....

4. MELLÉKLET

Melyik igaz? – visszajelző lap

Melyik állítást tartod igaznak? Karikázd be a megfelelő betűjelet!

- A) A könyvtárban csak olvasni lehet!
- B) A könyvtárban nemcsak olvasni lehet, hanem az álláskeresésben is segíthet nekem!

Indokold meg a válaszodat egy mondatban!

.....

.....

.....

.....

Fogalmazd meg legalább három olyan tevékenységet, szolgáltatást, melyet a családsegítő szolgálatnál lehet igénybe venni.

.....

.....

.....

.....

Ez kerüljön a portfóliódba!

5. MELLÉKLET

Ha a kérdésre a válaszod: NEM, akkor itt az alkalom, mert a pozitív önértékelést gyakorlással kialakíthatod!

Ez kerüljön a portfóliódba!

6. MELLÉKLET

A Gyűrűk Ura – információs lapok

Legolas

Jellemzés

Legolas herceg egy tünde (2931 éves) – kinek neve tünde nyelven „Zöldlevelet” jelent. Akárcsak népe, ő is bizalmatlan a törpökkel szemben.

Képességek

A tündék Középfölde legöregebb, legbölcsebb faja. Kortalanok és halhatatlanok. Számukra ismeretlen fogalom a betegség és a járvány. A tündék nem hasonlítanak a mesebeli manókra és tündérekre. Roppant testi és szellemi erővel rendelkeznek, sőt nagyhatalmú, bátor személyiségek! Legolas gyorsan és erőfeszítés nélkül képes haladni a legnehezebb terepen is, még a frissen hullott hóban is alig hagy nyomot. Mint erdei tünde, kiváló erdőjáró, a legapróbb nyomokból is képes olvasni, és mindenkinél tisztábban és távolabbra lát.

Felszerelés

Legolas két tünde kést visel: hosszú, fehér, finoman megmunkáltakat, melyek halálos fegyverek, hisz a tündék készítik a legélesebb pengéket egész Középföldén.

Hosszú tünde íjával halálosan pontos lövéseket képes leadni.

Aragorn

Jellemzés

Sovány és magas (6,5 láb, azaz 198 cm), „torzonborz fekete hajában ősz szálak látszóttak, az arca sápadt és kemény, szürke szeme éberén villogott”. Fiatal korában még a tündék is csinosnak mondták, vándorlásai nyomán azonban zord lett a külseje: arca szomorú volt és komoly, hacsak éppen nem mosolygott.

Képességek, tulajdonságok

Az emberek tiszteletre méltónak találták, mert tünde bölcsesség lakozott benne, „a szemében pedig olyan fény, amit kevesen bírtak elviselni, ha kigyúlt”.

Aragorn rendelkezett a dúnadánok jövőbe látásával, gyakorlott gyógyító volt, nagyon jól ismerte a gyógyfüvek erejét. Feljegyezték, hogy nagy harcos és páratlan parancsnok, lenyűgöző fizikai és szellemi erővel bírt.

Ő a Szauron elleni háború egyik vezetője. Gyakran kételkedett döntései bölcsességében, amikor a varázsló, Gandalf elvesztése után ő lett A Gyűrű Szövetségének vezetője, és magát okolta sok utóbb őket ért csapás miatt.

Büszke volt származására és családi örökségére, de ritkán kellett erre hivatkoznia ahhoz, hogy mások megbecsülését kivívja, „Aragornban a régi idők királyainak méltósága támadt fel újra”.

Arwen

Jellemzés

Arwen, egy híres tündekirálynő unokája, akit a világ legszebb teremtésének tartanak. Haja sötét, mint a folyó éjszaka, szeme földöntúli kék. Ezeresztendős elmúlt, s akárcsak apja, ő is számtalan tünde bölcsességnek és tündetannak ismerője.

Képességek, tulajdonságok

Mégis halandó férfit szeret. Tündék nevelték fel, de amikor visszatért apja birodalmába, találkozott Aragornnal, akit Elrond nevelt gyermekkorától. Nemsokára szörnyű választás elé került: tegyen úgy, ahogy apja kívánja, és távozzék a többi tündével együtt, a Tengeren át Halhatatlan földekre, avagy őséhez, Lúthienhez hasonlóan adja fel örök létét, s legyen Aragorn halandó asszonya.

Frodó

Jellemzés

Frodó már fiatalon árva lett: szülei a Harmadkor 2980-dik évében meghaltak, így került Bilbóhoz, akit nagybátyjaként tisztel. Bilbó nem jószívúségből fogadta magához Zsáklakba, hanem azért, mert számos rokona közül egyedül benne látott tehetséget.

Képességek, tulajdonságok

Frodó komoly, érzékeny és okos hobbittá cseperedett, akit lenyűgözött nagybátyja sok érdekes középföldi kalandja. Frodó jó tanítványnak bizonyult, még tündéül is megtanult egy keveset, emiatt később az „Elvellon” avagy tündebarát megnevezést kapta.

Hobbitfalva lakóinak többsége azonban úgy vélekedik, nagybátyja túlságosan hosszú ideje traktálta őt a tündékről, sárkányokról és törpökről szóló meséivel, ezért Frodó már nem az a gyakorlatias hobbit, mint amilyennek lennie kellene. „Alig tudja megkülönböztetni a fehér-répát a sárgarépától”, ahogy a mondás is tartja. Frodó rá sem hederített a szóbeszédre, és barátjával (aki egyben kertésze is), Csavardi Samuval szélteben-hosszában bejárta Hobbitfalvát és környékét, míg aztán egyre nagyobb kedvet kapott a kalandra és az utazgatásra.

7. MELLÉKLET

A Gyűrűk Ura – feladatleírás

Egyéni feladatok

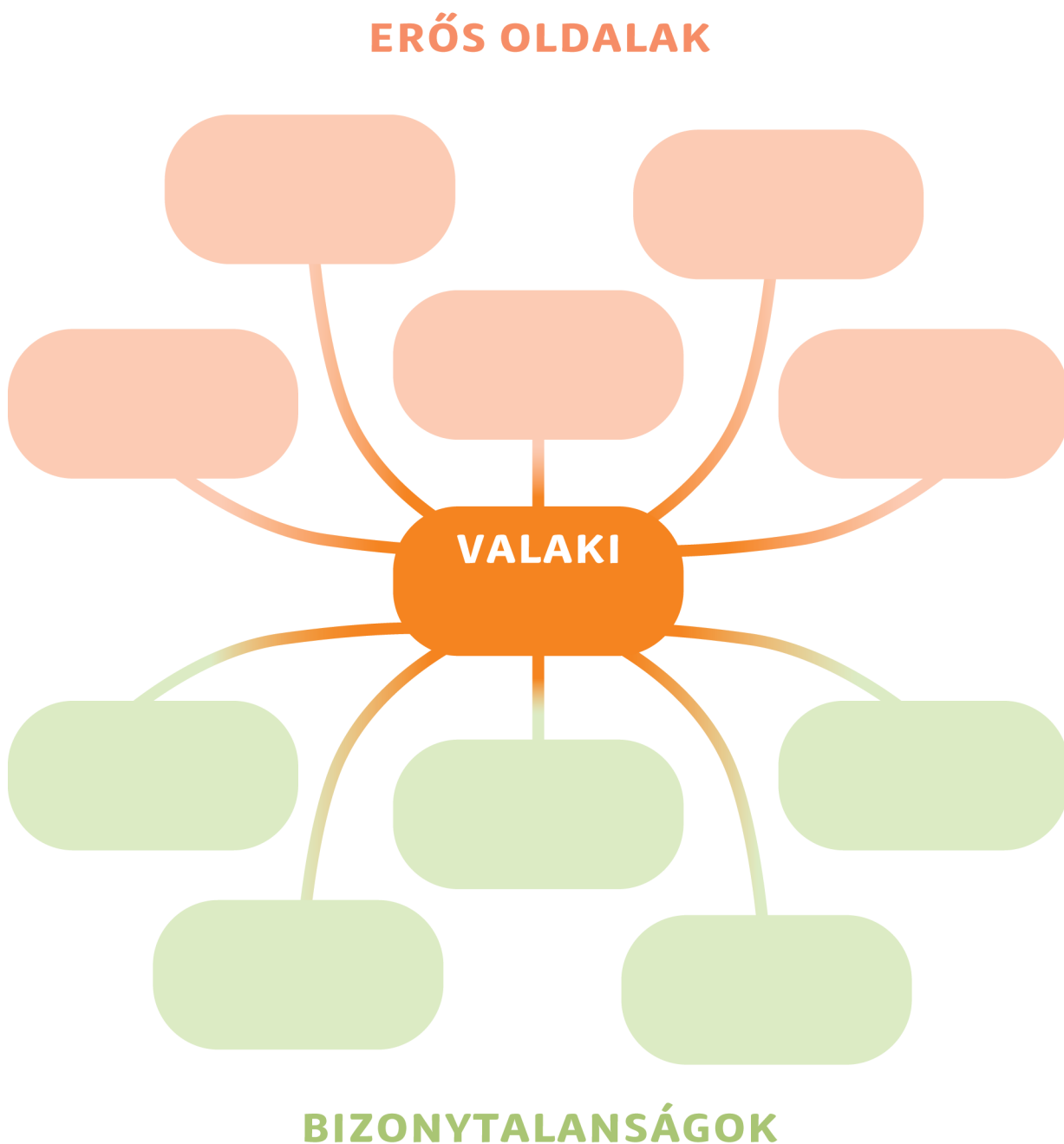
1. Mindenki írja a saját Erős oldalak – Valaki – feladatlap (8. melléklet) lapjára a „valaki” szó alá annak a szereplőnek a nevét, akit a csoport kapott.
2. Mindenki olvassa el a csoport által kapott főhős jellemzését. (Az is megoldás, ha egyvalaki felolvassa.)
3. Mindenki egyénileg gyűjtse ki a szereplő öt jellemzőjét, amelyek a szereplő „Erős oldalai”-t jelenti számára.
4. Mindenki egyénileg gyűjtse ki a szereplő öt jellemzőjét, amelyek a szereplő „Bizonytalanság”-ait jelenti számára. (Nem feltétlenül lehet minden esetben öt ilyen tulajdonságot találni.)

Csoportfeladatok

1. A pluszban kapott Erős oldalak – Valaki – feladatlap (8. melléklet) lapra írástok fel a „CSOPORT” szót.
2. Az egyéni válaszokból kiindulva, közös megbeszélés alapján töltsétek ki az öt tulajdonságot, amelyek a szereplő „Erős oldalai”-t jelenti a csoport számára.
3. Az egyéni válaszokból kiindulva, közös megbeszélés alapján töltsétek ki az öt tulajdonságot, amelyek a szereplő „Bizonytalanság”-ait jelenti a csoport számára. (Nem feltétlenül lehet minden esetben öt ilyen tulajdonságot találni.)
4. A csoport beszélje meg az alábbi kérdéseket:
 - A közösen kigyűjtött Erős oldalakból melyik a 3 legfontosabb tulajdonsága a szereplőnek?
 - Miért tartjátok ezeket a legfontosabbaknak?
 - Hogyan segítik a hőst az Erős oldalak a céljai, küldetésük teljesítésében? (Csak akkor válaszoljátok meg, ha többen ismeritek A Gyűrűk Ura történetét.)
 - Milyen tulajdonság hátráltatja a hőst a céljai elérésében?
5. A csoport válasszon egy szóvivőt, aki elmondja a csoport válaszait.

8. MELLÉKLET

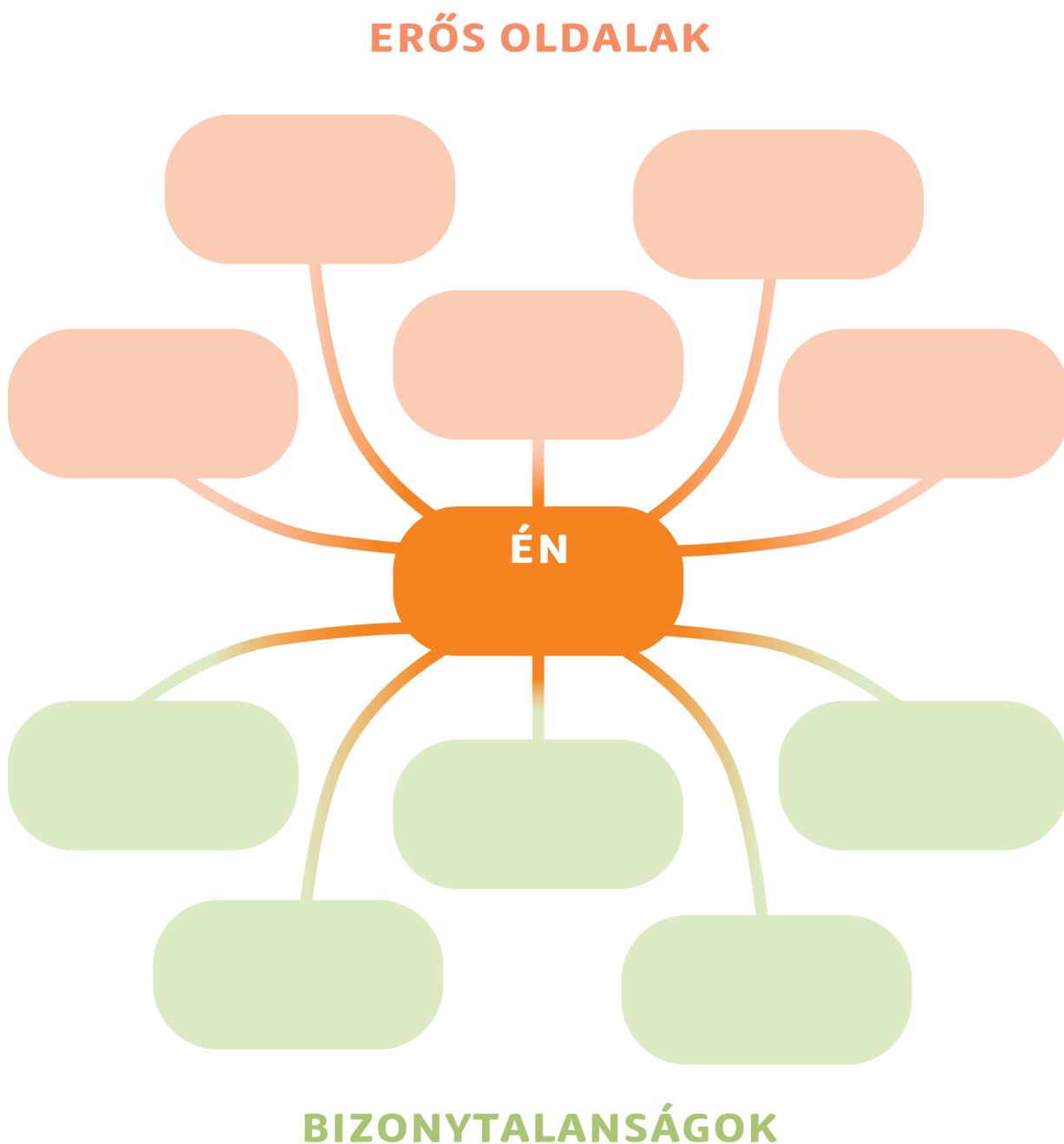
Erős oldalak – Valaki – feladatlap

Ez kerüljön a portfóliódba!

9. MELLÉKLET

Erős oldalak – Én – feladatlap

Ez kerüljön a portfóliódba!

10. MELLÉKLET

Ugratás – feladatlap

Az ugratásra reagálás 4 szabálya:

1. Ha valaki barátságos módon ugrat, te magad is neved a többiekkel együtt. Tudjál magadon is nevetni!
2. Ha valaki barátságosan ugrat, akkor te is ugrathatod őt, barátságos módon!
3. Ha valaki rosszindulatúan ugrat, hagyd teljesen figyelmen kívül, és ne hagyd, hogy lássák, hogy ez téged kiborít.
4. Ha valaki bántó módon ugrat, azt mondhatod: „Égetni akarsz? Alázni akarsz? Nekem ez nem tetszik. Azt akarom, hagyd abba!”

Utasítás:

- Olvasd el az alábbi történeteket!
- Ha a történetben szereplő személy valamelyik szabályt megfelelően követi, akkor írd a történet mellé, hogy HELYES. Írd az iii pont mellé azoknak a szabályoknak a sorszámát, amelyeket az illető jól alkalmazott.
- Ha a történetben szereplő személy nem alkalmazta a szabályokat helyesen, írd azt, HELYTELEN. Írd a iii mellé azoknak a szabályoknak a sorszámát, amelyeket a szereplőnek alkalmaznia kellett volna.

1. Bálint éppen azon gondolkodott, mennyire szereti ugratni Jancsit, aki mindig kiborul és elkezd sírni. Nem túl sok gyereket lehet 15 éves korában megríkatni úgy, mint Jancsit, éppen ezért Bálint soha nem hagyott ki egyetlen lehetőséget sem. Amint Bálint erről gondolkodott, Jancsi éppen elment mellette. Ekkor odaszólt Jancsinak: „Hé, tűfogú! Mostál ma már fogat?” – Jancsi ökölbe szorította két kezét, arca eltorzult, ami azt jelentette, nemsokára elsírja magát. Bálint mindig élvezettel nézte Jancsinak ezt az arckifejezését. Amint ez történt, éppen akkor egy tanár ment el mellettük, így Bálint otthagytta Jancsit. Bálint azonban tudta, hogy majd ebéd után tovább nyaggathatja Jancsit.

i. Karikázd be a megfelelőt! Barátságos az ugratás? Bántó az ugratás?

ii. Helyes vagy helytelen?

iii. Sorszám(ok)

2. Juli együtt ült a barátnőjével az ebédlőben. Épp most fejeződött be a tornaóra, ami alatt gyakorolták a szalagavató nyitótáncát a fiúkkal együtt. Mind egymást ugratták azzal kapcsolatban, hogy mi történt a táncpróba alatt, és mindannyian nevettek. Juli mindegyikkel együtt nevetett mindaddig, amíg Erzsébet el nem kezdte ugratni amiatt, hogy furcsán táncol. Juli azt mondta: „Hagyd már abba! Semmi baj nincs azzal, ahogy én táncolok!” – Erzsébet erre azt válaszolta: „Oké, oké! Nem kell ennyire érzékenykedni, Juli! Csak vicceltem!”

i. Karikázd be a megfelelőt! Barátságos az ugratás? Bántó az ugratás?

ii. Helyes vagy helytelen?

iii. Sorszám(ok)

3. Miklós autózni indult barátjával, Karcival. Miklós nemrég szerezte meg a jogosítványát, és a legjobb haverjának szerezni akart egy jó napot azzal, hogy elviszi autózni. Úgy határoztak, hogy megállnak egy üzletnél, de Miklósnak nehézségei támadtak a parkolással. Miklósnak négyszer kellett próbálkozni, míg végre sikerült leparkolnia. Karsi nevetett, és elkezdte ugratni Miklóst. Miklós is nevetett. Végre az autó elég közel volt a járdaszegélyhez. Kiszálltak az autóból, és bementek az üzletbe.

i. Karikázd be a megfelelőt! Barátságos az ugratás? Bántó az ugratás?

ii. Helyes vagy helytelen?

iii. Sorszám(ok)

4. Laci a bevásárlóközpont területén biciklizett. Tudta, hogy a biciklijét a főbejáratnál lévő biciklitárolóban kell hagynia. Aggódott, mert tudta, hogy hány Fekete Tigrissel tetovált kötözködő alak szokott ott lófrálni. A Fekete Tigris-tetkósok csapata most is ott volt, és Laci egyáltalán nem volt boldog attól, ami rá várt. Ahogy előre látta, odamentek hozzá, miközben lelakatolta a biciklijét, és elkezdtek ugratni. Laci úgy tett, mintha egyáltalán nem is léteznének, és nyugodtan beszélt a bevásárlóközpontba.

i. Karikázd be a megfelelőt! Barátságos az ugratás? Bántó az ugratás?

ii. Helyes vagy helytelen?

iii. Sorszám(ok)

Ez kerüljön a portfóliódba!

11. MELLÉKLET

Sokféle énem tanulmányozása – feladatlap

Egészítsd ki a következő állításokat az utánuk következő lehetőségekkel úgy, hogy bekarikázzol egyet, ami számodra a legfontosabb. Írd a bekarikázott betű mellé az 1-es számot. Ez lesz az 1-es sorszámú válasz. Utána karikázd be azt a betűjelet, amit másodsorban tartasz fontosnak – és írd mellé a 2-es számot. A megmaradt válaszlehetőségek közül válassz egy harmadikat is, ami harmadsorban jellemző rád, karikázd be a betűjelet, és írd mellé a 3-as számot. Az állítás befejezéseként adható többi válasz kimarad.

Minden mondatbefejezésnél az előzőek szerint járj el – és három lehetséges mondatbefejezést válassz!

Akkor vagyok a legboldogabb, amikor...

- a. a barátaimmal vagyok.
- b. egyedül vagyok.
- c. otthon vagyok.
- d. szórakozhatok.
- e. a partneremmel vagyok.
- f. egyéb:

Fáj, ha...

- a. cserbenhagy az, aki szeretett. (megcsal)
- b. gúnyolódnak rajtam.
- c. pletykákat terjesztenek rólam.
- d. nincsenek sikereim az iskolában.
- e. egyéb:

Szomorú vagyok, ha...

- a. csúfolnak.
- b. veszekednek a szüleim.
- c. összeveszek a barátommal/barátnőmmel.
- d. elfogy a zsebpénzem.
- e. rosszul megy a tanulás az iskolában.
- f. senki sem barátkozik velem.
- g. egyéb:

Mérges leszek, ha...

- a. ugratnak.
- b. becsapnak.
- c. kritizálnak.
- d. valamit nem tudok és kinevetnek.
- e. egyéb:

Megbízom...

- a. a barátaimban.
- b. a szüleimben.
- c. a tanáraimban.
- d. az eszemben.
- e. egyéb:

Elégedett vagyok, amikor...

- a. sikerül valami az iskolában.
- b. van elegendő zsebpénzem.
- c. van partnerem.
- d. olyan ruhát vehetek, amit szeretek.
- e. szórakozással tölthetem az időmet.
- f. előrehaladok a tanulmányaimban.
- g. egyéb:

Akkor érzem a leginkább, hogy szeretnek engem, amikor...

- a. megkapom azt az ajándékot szüleitől, amit kértem.
- b. keresik a barátságomat.
- c. sok időt tölt velem valaki, akit én is kedvelek.
- d. kedvesen szólnak hozzám.
- e. megdicsérnek.
- f. egyéb:

Ez kerüljön a portfóliódba!

12. MELLÉKLET

Énerősítő kijelentések – információs lap

Olvasd el az énerősítő kijelentéseket!

Értékes és fontos ember vagyok,
annak ellenére, hogy most rossz dolgok
történnek velem.

Nem az a fontos, mi történik velem
(siker vagy kudarc), hanem hogy ezt
hogyan kezelem.

Elfogadom (és kedvelem) magamat,
még akkor is, ha mások sértegetnek.

El tudom engedni magam,
el tudom felejtetni a kellemetlenségeket.

- Van-e olyan, amelyik tetszik, mert feszültséget old benned?
- Van-e olyan közöttük, amelyik alkalmas arra, hogy önmagadban mondogatva, visszaadja az önbizalmadat?

Próbáld ki ezeket a Szomorú vagyok, a Fáj és a Mérges leszek válaszaid ellensúlyozására!
Írd egy írólapra vagy a melléklet hátoldalára!

13. MELLÉKLET

Dolgok, amelyek zavarnak engem – kérdőív

Olvasd el figyelmesen az alábbi listát, és tegyél egy X jelet azok elé a problémák elé, amelyek felzaklatnak. Ha olyan problémád van, amely nem szerepel a listán, írd a lista alá.

Kellemetlenül érzem magam, mert...

	1. alacsonyabb vagyok a többieknél.
	2. magasabb vagyok a többieknél.
	3. beszédzavarom van.
	4. gyakran elvesztem a türelmem, verekedésbe keveredek.
	5. nem szeretem az iskolát.
	6. túl sok otthoni munkám van.
	7. félénk vagy szégyenlős vagyok.
	8. nem tudom, hogyan kell viselkedni bulikon.
	9. a többiek nem szeretnek.
	10. a többiek a hátam mögött beszélnek rólam.
	11. a többiek ugratnak.
	12. félek új dolgokat kipróbálni.
	13. nem szeretem a tanárokat.
	14. félek valakitől a családomban.
	15. nem vagyok elég sovány.
	16. túl sovány vagyok.
	17. nem vagyok elég okos.

	18. senkivel sem tudok beszélgetni otthon.
	19. nem tudok hol tanulni otthon.
	20. valamiben akadályozva vagyok.
	21. nem olvasok jól.
	22. nem értem a matematikát.
	23. félek beismerni a hibáimat.
	24. nincsenek szép ruháim.
	25. mindig éhes vagyok.
	26. mindig utolsónak választanak be a csapatokba.
	27. nem érzem jól magam az iskolában.
	28. nem szeret az egyik tanárom.
	29. rosszakat álmodom.
	30. elveszítek dolgokat.
	31. szinte egy barátom sincs.
	32.
	33.
	34.
	35.

Ez kerüljön a portfóliódba!

14. MELLÉKLET

Bántások szabályozása – feladatlap

- Írd be a táblázat Kellemetlenségek oszlopába azokat a dolgokat, amelyeket bejelöltél, hogy zavarnek Téged (a Dolgok, amelyek zavarnek engem feladatlapon).
- Mindegyik zavaró dolog mellé írd egy erősítő kijelentést! Használhatod a 12. melléklet – Erősítő kijelentések feladatlapját, de magadtól is kitalálhatsz ilyen!

Kellemetlenségek	Erősítő gondolatok
alacsonyabb vagyok a többieknél	Az alacsony ember magabiztosabban áll a földön. „Kicsi a bors, de erős.” Bár még egy kicsit zavar, hogy alacsonyabb vagyok a többieknél, de az eszem és szívem a helyén van, sok barátom van, és sokan szeretnék, ha a barátjuk lennék. Stb.

Ez kerüljön a portfóliódba!

15. MELLÉKLET

Értékelő lap

A FELADATOK ÉRTÉKELÉSE

A táblázatban olvasható gyakorlatokat értékeld 1–5 értékkel. A számok egyenként ezt jelentik, amit itt olvashatsz:

- 1 = Nekem ilyen feladatokra, mint ez, nincs szükségem.
- 2 = Nehezen ment nekem ez a feladat.
- 3 = Nehezen ment nekem ez a feladat, de szükségem volt rá.
- 4 = Tanultam belőle.
- 5 = Érdekes volt, tanultam belőle.

MILYEN VOLT A FELADAT?

Egészséges pozitív önértékelés	
Feladat	Vélemény (1–5)
Erős oldalak és Bizonytalanságok (hősök)	
Erős oldalak és Bizonytalanságok (önmagam)	
Ugratás	
Sokféle énem elfogadása	
Néhány zavaró dolog	
Tiszta lappal	

Személyes megjegyzés:

Válassz ki egy-két feladatot! Írd ide a nevét, és írd le azt is, mi tetszett benne!

.....

.....

Válassz ki egy-két feladatot! Írd ide a nevét, és írd le azt is, mi NEM tetszett benne!

.....

.....

A FOGLALKOZÁSOK VEZETÉSÉNEK ÉRTÉKELÉSE

A táblázatban olvasható gyakorlatokat értékeld 1–5 értékkel. A számok egyenként ezt jelentik, amit itt olvashatsz:

- 1** = Nem értettem meg a feladatot.
- 2** = Nem kaptam választ a kérdéseimre.
- 3** = Zavarban voltam mások előtt, és ezt nem sikerült feloldanom.
- 4** = Segítséget kaptam, amikor elakadtam.
- 5** = Támogatást kaptam, hogy bizalommal nyilvánítsak véleményt, beszélgessek a témákról.

MILYEN VOLT A FOGLALKOZÁSOK VEZETÉSE?

Egészséges pozitív önértékelés	
Feladat	Vélemény (1–5)
Erős oldalak és Bizonytalanságok (hősök)	
Erős oldalak és Bizonytalanságok (önmagam)	
Ugratás	
Sokféle énem elfogadása	
Néhány zavaró dolog	
Tiszta lappal	

Személyes megjegyzés:

Válassz ki egy-két feladatot! Írd ide a nevét, és írd le azt is, mi tetszett benne!

.....

.....

Válassz ki egy-két feladatot! Írd ide a nevét, és írd le azt is, mi NEM tetszett benne!

.....

.....

Ez kerüljön a portfóliódba!

3. RÉSZMODUL

HOGYAN JUTOK ÖTRŐL A HATRA?

A részmodul célja az ifjúsági irodák által nyújtott szolgáltatások bemutatása. Az ifjúsági irodák célja, hogy a fiatalok és a fiatal felnőttek számára segítséget nyújtson az életük során felmerülő gondjaik, problémáik és konfliktusaik megoldásában, információs igényeik kielégítésében. Feladatuk a közérdekű információs és tanácsadó szolgáltatások megszervezése, időszaki kiadványok szerkesztése és közösségi adatbázisok kialakítása; iskolai szabadidős tevékenységek segítése, valamint kezdeményezések támogatása. A részmodul további célja a magán munkaerő-közvetítő-, munkaerő-kölcsönző irodák által nyújtott szolgáltatások bemutatása, valamint foglalkozunk a diákmunka főbb szabályaival is. Ahhoz, hogy a rendelkezésre álló szolgáltatásokat hatékonyan igénybe is tudják venni a diákok, a szolgáltatások ismeretén túl szükséges előre látniuk saját igényeiket, tudatos tervet felállítaniuk arról, hogy milyen információk megszerzését tűzik ki célul. A kapott válaszok függvényében pedig tudni kell módosítaniuk terveiket, alkalmazkodniuk kell a kialakult új helyzethez.

KIEMELTEN FEJLESZTENDŐ KOMPETENCIÁK

- Rugalmas alkalmazkodás
- Tervezés
- Előrelátás
- Információkeresés
- Asszertív kommunikáció

IDŐIGÉNY

- 6 óra

MELY CÉLOK ELÉRÉSÉHEZ JÁRUL HOZZÁ?

A szociális kompetenciák közül a másokkal történő pozitív és eredményes interakció és az egész életen át tartó fejlődés és változás kompetenciakörén belül a változáshoz való rugalmas alkalmazkodás, asszertív kommunikáció kompetenciáinak fejlesztése, valamint a csoportban végzett munkához szükséges összetett képességek fejlődésének támogatása a cél.

Az alapvető életpálya-építési és munkavállalói kompetenciákon belül a magánéletben és a munka világában betöltött szerepek változó jellegének megértését

támogatja a modulban végzendő tevékenység, a tervezés, előrelátás és információkeresés kompetenciáinak erősítésével. Hozzájárul az elektronikus média útján történő kommunikációhoz, azzal, hogy többféle módon ad lehetőséget a segítő intézmények internetes megkeresésére, az elérhetőségek, kapcsolattartók, szolgáltatások megismerésére.

Hozzájárul az együttműködéshez, a segítő intézmények által nyújtott szolgáltatások igénybevételének lehetőségeihez is.

SZAKTUDOMÁNYI ÉS PEDAGÓGIAI HÁTTÉR

Háttérismeretek az 1–2. foglalkozáshoz

1. Az ifjúsági irodák főbb szolgáltatásai

Az irodákban dolgozók a munkájuk során igyekeznek minél teljesebb körű és pontosabb információt nyújtani albérlletekről és egyéb lakhatási kérdésekről, munkavállalással kapcsolatos kérdésekről, alkalmi, rész-, teljes munkaidős munkákról. Ugyancsak feladtuk a kulturális, sport- és szabadidős programokról, továbbtanulási, tanfolyami és képzési lehetőségekről, ösztöndíjakról, pályázatokról, belföldi és külföldi szálláslehetőségekről, szervezett utazásokról, lakossági szolgáltatásokról, kedvezményekről információadás. Mint ahogy feladatuknak tekintik a felvilágosítást az információt nyújtó, segítő intézményekről, közérdekű címeiről, telefonszámokról, segélyezési lehetőségekről stb.

Sokrétű, sokféle tanácsadással foglalkoznak, olyanokkal, mint például pszichológiai-életvezetési tanácsadás, jogi tanácsadás, továbbtanulási tanácsadás, egészségügyi tanácsadás (AIDS), drogtanácsadás, diák-jószágát, munkavállalási-vállalkozási tanácsadás stb.

Egyéb szolgáltatások: zenehallgatás, újságolvasás, klubhelyiség, osztálykirándulás szervezése, koncertjegy-árusítás, szilveszteri buliszolgáltatás, díjtalan óvszer, baby-sitter közvetítés, keres-kínál, üzenetközvetítés, fénymásolás, számítógép-használat, munkaszervezés, program- és táborszervezés, faxposta, postafiók stb.

Nemcsak egyéneknek, hanem szervezeteknek is nyújt különféle szolgáltatásokat, pl. segítheti a közösség- és szervezetfejlesztést, képzések szervezését, különböző ügyintézési folyamatokat, és minden, a fiatalok életével kapcsolatos szakmai, módszertani, technikai segítséget is lehet kérni ettől az intézménytől.

A budapestiek számára a Fővárosi Munkaügyi Központ működtet ifjúsági irodát (mint kirendeltség), mely főbb tevékenységei a következők:

- Információnyújtás munkavállaláshoz, képzéshez kapcsolódóan
- Munkaközvetítés
- Foglalkoztatást elősegítő támogatások nyújtása
- Önfoglalkoztatás támogatása

- Alkalmi munkavállalói könyvvvel kapcsolatos ügyintézés
- Pálya- és munkatanácsadás
- Csoportos tréningek szervezése (pl. pályaaorientációs csoport, álláskeresési technikák tréning)

2. A magán-munkaerőközvetítés

A magán-munkaerőközvetítés olyan szolgáltatások összessége, amely elősegíti a munkát keresők és a munkát kínálók találkozását [foglalkoztatásra irányuló jogviszony](#) létesítése céljából. A szolgáltatás a munkát keresők számára önkéntes és térítésmentes.

A munkaközvetítő a munkát keresővel helyzetfeltáró interjút készít, melynek során megszerzi az ügyféllel kapcsolatos legfontosabb információkat, melyeket a nyilvántartásban rögzít. Az interjú során feltérképezi az ügyfél munkatapasztalatát, érdeklődési körét, illetve munkával kapcsolatos terveit. Az elvégzett interjú után a munkaközvetítő feladata, hogy az ügyfél képzettségének, érdeklődési körének megfelelő állást találjon. A munkalehetőség megtalálása után tájékoztatja az ügyfelet az ajánlott állás tevékenységi köréről, a munkakörülményekről, illetve a munkakör betöltésének feltételeiről.

A fejadász cégek leginkább magasan kvalifikált szakemberek közvetítését végzik, általában a fejadász cégek keresik meg jelöltjeiket.

A magán-munkaerőközvetítő, pedig olyan tevékenység, amelynek keretében a kölcsönbeadó a vele kölcsönzés céljából munkaviszonyban álló munkavállalót ellenérték fejében munkavégzésre átengedi a kölcsönvevőnek.

A munkaügyi központ a kölcsönbeadókról, illetve a magán-munkaközvetítőkről folyamatos sorszámmal ellátott külön nyilvántartást vezet.

3. Diákmunka

A munka törvénykönyve szerint munkaviszonyt az létesíthet, aki betöltötte a 16. életévét. Diákmunkát viszont már 15 éves kortól lehet vállalni az iskolai szünet alatt. Ehhez a törvényes képviselő hozzájárulása szükséges. Fiatalkorú munkavállaló az, aki a 18. életévét még nem töltötte be. A munkaidő legfeljebb napi 8 óra, heti 40 óránál több nem lehet. Fiatal munkavállalóként akkor is megilleti a diákot legalább 30 perc (azaz fél óra, és nem 20 perc, mint a többi munkavállaló esetében) munkaközi szünet, ha a napi munkaidő meghaladja a 4 és fél órát. Két munkavégzés között,

azaz az egyik napi munkavégzés és a másik napi munkakezdés között legalább 12 órának el kell telnie (azaz ennyit kell pihenni két munkavégzési időtartam között), ezt az időt nem lehet lerövidíteni (kollektív szerződéses megállapodásban sem). Ezenkívül nem oszthatják be éjszakai munkára, rendkívüli munkavégzésre, illetve készenléti vagy ügyeleti jellegű munkára sem.

Háttérismeretek az 3–5. foglalkozáshoz

A tervezés és előrelátás erőforrásokhoz, szabályokhoz, más emberek szándékaihoz történő igazodást foglal magában, ezért nem egyszerűen egyénre jellemző készségnek, hanem társas kompetenciának tekinthető.

Aki képes tervezni, az az ember...

- megfelelően előkészíti cselekvéseit,
- könnyebben ki tudja választani az alkalmas időpontot a cselekvésre,
- célokhoz tudja tartani önmagát,
- tevékenysége nem folyik szét az időben,
- nemcsak a saját, hanem mások tevékenységét is össze tudja hangolni egy cél elérése érdekében.

AJÁNLOTT FELDOLGOZÁSI MÓD

1. FOGLALKOZÁS

Ifjúsági irodák

Az ifjúsági irodák szolgáltatásaival történő ismerkedés és információkeresés gyakorlása.

Időigény

45 perc

Eszközök

- Jégtörő játékok gyűjteménye
- Internet-hozzáféréssel rendelkező számítógépek
- Papír, ceruza

5-10 perc **NAPNYITÓ**

A kiválasztott jégtörő gyakorlattól függ.

Cél

A „megérkezés” támogatása.

Forrás

Jégtörő játékok gyűjteménye: Játékgyűjtemény. Dobbantó Diáktámogató füzetek 3.

A feladat menete

A kiválasztott jégtörő gyakorlatnak megfelelően.

35 perc **IFJÚSÁGI IRODÁK ÉS SZOLGÁLTATÁSAIK**

Az ifjúsági irodák szolgáltatásaival történő ismerkedés és információkeresés gyakorlása.

Cél

Az ifjúsági irodák által nyújtott szolgáltatások bemutatása.

Forrás

1. melléklet: Ifjúsági iroda – feladatlap

Ifjúsági irodák elérhetőségei:

http://www.palyanet.hu/index.php?heading_id=102 (2009. április 18.),

<http://www.eurodesk.hu/?m=21> (2009. április 18.)

2. melléklet: Visszajelző-értékelő lap

10. melléklet: Ifjúsági irodák elérhetősége

A feladat menete

1. Mindenki keresse meg a településéhez legközelebb eső ifjúsági iroda elérhetőségeit telefonkönyvből vagy internet segítségével, majd válasza-
it írja az *1. mellékletbe*. (Az ellenőrzés megkönnyítéséhez a Dobbantó iskolák által igénybe vehető ifjúsági irodák adatait a *10. melléklet* tartalmazza.). Minden megyében található ifjúsági iroda. Internetes eléréssel rendelkező számítógép segítségével mindenki keresse ki a megyében, városában a lakóhelyéhez legközelebb eső honlappal rendelkező ifjúsági irodát. Keresse meg az iroda szolgáltatásainak leírását, és mondja el a csoportnak azt a hármat, ami a legjobban felkeltette érdeklődését, amiért szívesen betérne az irodába. Választását röviden indokolja.
2. A *2. melléklet* Visszajelző-értékelő lapjának kitöltése. Helyes megoldás: 2, 3, 5 helyes; 1, 4 nem helyes.

Megbeszélés/Értékelés

A *2. melléklet*: Visszajelző-értékelő lap kerüljön a portfólióba!

Változatok

Amennyiben lehetőség van személyes látogatásra az ifjúsági irodába, a tanulók tegyenek fel kérdéseket az intézmény szolgáltatásaival kapcsolatban.

2. FOGLALKOZÁS

A diákmunka és munkaerő-közvetítés

Tájékozódás a különböző munkaerő-közvetítési formákkal és a diákmunkával kapcsolatban.

Időigény

45 perc

Eszközök

- Internet-hozzáféréssel rendelkező számítógépek
- Feladatlapok

10 perc ÉLMÉNYEINK

Diákmunkával kapcsolatos saját élmények felelevenítése.

Cél

Ráhangolás, saját tapasztalatok bevonása.

A feladat menete

A bevezető beszélgetés szóljon arról, hogy ki végzett már munkát a tanulók közül, milyen munkát, milyen feltételekkel stb., mondják el tapasztalataikat. Ne határozzuk meg előre, mit értünk a munka fogalmán, aztán hasonlítsuk össze a válaszokat.

35 perc A DIÁKMUNKA ÉS MUNKAERŐ-KÖZVETÍTÉS

A diákmunka-vállalás során használatos szerződés főbb elemeinek és szakkifejezéseinek megismerése, a jogok és kötelességek tudatosítása.

Cél

A diákként történő munkavállalás alapelemeinek megismerése – a diákszövetkezetek révén történő elhelyezkedés előnyei.

Forrás

Magán-munkaerőközvetítők elérhetősége:

http://www.afsz.hu/engine.aspx?page=allaskereseknek_magan_munkakozv_listaja (2009. április 18.)

A diákmunkáról bővebben: <http://diakmunka.lap.hu/> (2009. április 18.)

3.melléklet: Összefoglaló a diákmunka-szerződésről – információs lap

4.melléklet: A diákmunka-vállalás – feladatlap

5. melléklet: A diákmunka-vállalás – feladatlap megoldókulcsa

A feladat menete

1. A tanár mondja el a „Háttér”-ben leírtak alapján a magán-munkaerőközvetítő tevékenységeit, az első beszélgetéstől a munkaaajánlatig tartó folyamatot. Különböztesse meg a fejavadás cégektől és a magán-munkaerőközvetítőktől való különbséget.
2. Annak megbeszélése, hogy az esetlegesen szerezhető kellemetlen élményektől véd meg a diák-munka-szerződés. Ennek lényegesebb elemeit (szerződés aláírása, munkabér és juttatások rögzítése, fizetési idő és mód rögzítése) beszéljük meg közösen a 3. melléklet összefoglalója alapján – a csoport szintjének megfelelően.
3. Párokban dolgozva szükség szerint az internet használata és a diákszerződésről szóló segédlet (3. melléklet) alkalmazásával a diákok válaszoljanak a 4. melléklet feladatlapjának kérdéseire. A 3. melléklet és a 4. melléklet kijavítva kerüljenek a diákok portfóliójába.
4. A feladatmegoldás ellenőrzése a megoldókulcs segítségével (5. melléklet).
5. A tanulók mondják el, mire költenék/költötték el az első havi diákmunkával szerzett pénzt.

Megbeszélés/Értékelés

A 3. melléklet: Összefoglaló a diákmunka-szerződésről – információs lap és a 4. melléklet: A diákmunkavállalás – feladatlap kerüljön a portfólióba!

Változatok

- A lakóhelyhez legközelebb eső magán munkaerőközvetítő cég internetes megkeresése, on-line regisztráció menetének, adatainak tisztázása, elérhetőségek kiírása.
- A csoport igényeihez igazodva a diákmunka-szerződés elemeinek részletes magyarázata is lehetséges a feladat menetének 5. pontja helyett.
- Önálló feladatvégzésre differenciáló feladatként kiadható kutatómunkaként:
 - A diákmunkát kínáló szövetkezetek adatainak kigyűjtése
 - Azon dokumentumok azonosítása, amelyek diákmunka-szerződés megkötéséhez szükségesek.
 - Magán-munkaközvetítők azonosítása és adataik összegyűjtése internetes kutatás segítségével.

3. FOGLALKOZÁS**Tervezés és együttműködés**

Az egyéni terv a szükségletek előre vetítését igényli, de nem kell figyelembe venni mások igényeit, és azokhoz igazítani a terveket. A párban vagy csoportban megvalósított tervezés a társhoz történő igazodás miatt egy újabb szemponttal gazdagodik, és nehezebbé válik. A megfelelő tervezés a célérés hatékonyságát segíti elő. A tervezést itt most nem kapcsoljuk össze a célkitűzések kialakításával.

Időigény

60 perc

Eszközök

- Feladatlapok másolva
- Filctoll
- Papír és ceruza/toll

15 perc **A TERVEZÉS**

Történetben megjelenő élethelyzet esetén felismerni a tervezés szükségességét.

Cél

A mindennapi életben felismerni a tervezés hasznát.

A feladat menete

1. Bevezető gondolatként elmondható a „Szaktudományi és pedagógiai háttér” c. részben ismertetett információ.
2. Projektoros vetítés: Pista 15 éves, és gyakran megkéri édesanyja, hogy vásároljon be otthonra. Pistának vásárolnia kell 2 kg lisztet, 30 dkg párizsit, 2 l tejet, 25 dkg túrót, 1 tábla csokit, 10 db tojást és 1 doboz cigarettát. Pista az első vásárlás után még kétszer visszamegy a boltba, mert mindig elfelejt valamit. Először csak lisztet, párizsit és tojást vesz. Másodszor tejet, túrót és csokoládét, ebből 2 táblát vesz. Végül pedig vissza kell mennie cigarettáért. A bolt elég távol van a házuktól, nem örül annak, hogy kétszer is vissza kell térnie. Emiatt veszekedés is támad otthon anyjával.
 - Hogyan érhetne volna el Pista, hogy jobban menjen a bevásárlás?
3. Kérdéseket tegyünk fel a következő témában:
 - Utaztál már valahová távolabbra? Volt-e előkészület? Mit kellett tenni?
 - a. Írja fel a válaszokat a táblára vagy csomagolópapírra!

- Ha többnapos ünnep közeledik, mire kell odafigyelni a családban?
- 4. Megbeszélés:
 - Utazásnál és vásárlásnál miért jó, hogy előre összegyűjtjük, mire van szükségünk?
 - Származnak-e előnyök az előkészületből?
 - Milyen hátránya van annak, ha tervezés nélkül belevágsz ezekbe a dolgokba?
- 5. Megjegyzés – Lehetőleg mindenki juthasson szóhoz, a lassabban megszólalókat is bátorítsuk a részvétellel!

20 perc LABIRINTUS

Labirintusok megoldása egyedül és páros helyzetben. A tervezés és együttműködés együttes alkalmazását igénylő játékos feladat.

Cél

A tervezés fontosságának érzékeltetése a sikerességben. Annak megtapasztalása, hogy eltérőképpen tervezünk.

Forrás

6. melléklet: Labirintus

A feladat menete

1. Mindenki kap egy Labirintus „A” lapot, és megrajzolja az útvonalat egyedül, nem versenyszerűen, kb. 3 percen belül.
2. Megbeszélés:
 - Haladtál-e rossz irányban? (Nem baj.)
 - Mit tettél, hogy ne tévedszél? 1. Milyen tempóban csináltad? Gyors? Lassú? Megálltál-e valahol gondolkodni? (tervezni) 2. Mit tettél a szemmeddel? Csak a toll hegyére szegezted a tekintetedet, vagy másfelé is járt?
3. A diákok párokat alkotnak. (Ha a létszám páratlan, akkor a páratlanul maradó diákok „segítőnek” kérjük fel, aki figyel, hogy mindenki betartja-e a játékszabályokat.)
4. Minden pár két tagja egymással szembe ül az asztal két oldalán. Közöttük a Labirintus „B” feladatlap. A pár egy filctollat kap. A filctollat mind a ketten megfogják.
5. A csoportvezető arra kéri a párokat, hogy szavak nélkül, teljes csendben rajzolják meg a labirintusban az útvonalat. Csak a filctollat fogó kezükkel érintkezhetnek egymással. Csak a filctollat fogó kezükkel, arcjátékkal, fejfel és a szabadon maradt kezükkel jelezhetik, merre kívánnak haladni.

6. Megbeszélés:

- Amikor minden pár elkészült a teljes feladattal, a párok beszámolnak érzéseikről, elmondják, hogy milyen tapasztalatokat szereztek a nem verbális kommunikációval, a másik szándékának megértésével (empátiával) és egymás befolyásolásával kapcsolatban.
- Hasonlítsák össze, mi a különbség az egyéni haladás és a páros vezetés között.
- Ki volt a vezető? Mindvégig ugyanaz maradt a vezető?

Változatok

Ha a diákok élvezik a feladatot, további kinyomtatható labirintusokat találhatnak az alábbi webhelyen: <http://www.krazydad.com/mazes/>.

25 perc TAPASZTALAT, TERV, KOCKÁZAT

Egy „könnyű”, figyelmi feladat, amelyben a tapasztalat mint visszajelzés felhasználható a tervezés hatékonyabbá tételében.

Cél

A tapasztalatra épülő tervezés gyakorolása, a visszajelzések hasznosításának tudatosítása.

Forrás

7. melléklet: Mind a három egyforma

A feladat menete

1. Minden diák kapjon egyet a Mind a három egyforma c. feladatlapból (7. melléklet).
2. A gyakorló feladat után a diákok becsülik meg, hogy 3 perc alatt hányat tudnak majd megoldani az 56 sorból.
3. A tanár hangosan indítsa el az időmérést, és jelezze a három perc leteltét.
4. Ezután a következőt kéri: Mindenki számolja össze, hány sort tudott teljesíteni!
5. Megbeszélés:
 - Mit gondoltok most a vállalásotokról?
 - Elérhető volt? Elérhetetlen volt? Túlságosan könnyen teljesíthető volt? (Ha a vállalás és az eredmény 10-nél nagyobb különbséget mutat, akkor elérhetetlen vagy túlságosan könnyen teljesíthető célokat tűztek ki.)
6. Ezután csapatverseny következik. A tanár alakítson ki 3 fős csapatokat!
7. A tanár ismertesse, hogy a következő fordulóban is csak 3 percig tart a számok bekarikázása, de úgy,

hogy minden csoporttag csak 1 percet dolgozhat, és utána váltás következik. (Megjegyzés: Fontos, hogy a csapatokat a tanár alakítsa ki, hogy a gyengébben teljesítők ne kerüljenek hátrányos helyzetbe. A „kimaradás” élményének elkerülése érdekében a teljes csoportlétszám függvényében eleve kérjünk 1 vagy 2 segítőt, akik segítenek a váltások ellenőrzésében és a számolásban.)

8. A csapatok szervezzék meg, hogy a 3 fős csoporton belül ki legyen a kezdő, aztán a 2., majd a 3. versenyző, hogy a saját csoport teljesítménye a maximális legyen. (Itt mérlegelni kell, hogy a feladat az elején könnyebb, később nehezebb, tehát nem mindegy, hogy a különböző képességű játékosok milyen sorrendben vesznek részt a csapaton belül a versenyben.)
9. Minden csapatnak adjunk egy-egy példányt a Mind a három egyforma c. feladatlapból (7. melléklet).
10. Rögtön a feladattal kezdve, 1 perces váltásokkal, sorokat nem hagyva, töltsék ki a csapatok a feladatlapot! A tanár vagy az egyik segítőtje az időmérő.
11. Megbeszélés:
 - Hogyan alakították ki a csapatok a csapattagok sorrendjét? A korábbi teljesítmény alapján? Vagy más szempont volt? (Elméletileg a legalacsonyabban teljesítőnek célszerű kezdenie és a legmagasabb teljesítményű tagnak, pedig befejeznie a karikázást.)
 - Az előzetes egyénileg szerzett tapasztalatot hogyan lehetett hasznosítani a csapathelyzetben?
12. A tanár írja fel a táblára azt a mondatot: Ma azt tanultam a tervezésről, hogy...
13. A tanár kérje meg a diákokat, hogy egy írólapra írva fejezzék be a mondatot. Ez a papír kerüljön be az iskolai portfólióba.

Megbeszélés/Értékelés

A befejezetlen mondat befejezése kerüljön a portfólióba.

Változatok

Ha a csapatok nem a korábbi teljesítményt vették alapul – akkor alakuljanak újjá a csapatok (arra ügyelve, hogy a korábbi segítők helyett más személyek váljanak segítőkkel), és újból végezzük el a feladatot a 8. ponttól.

4. FOGLALKOZÁS

Alkalmas hely és alkalmas idő

Ahhoz, hogy mozgásunkkal egy tárgyat megfelelően célba juttassunk, előzetes elképzelésre, hibaészlelésre és az elképzelés módosítására van szükségünk. Ugyanígy fontos szempontokat találni ahhoz, hogy egy-egy cselekedetet milyen időpontban valósítsunk meg. Ehhez szükséges várakozni arra a társas helyzetre, amely előzetes várakozásaink szerint a legmegfelelőbb lesz a cselekvés kivitelezésére.

Időigény

70 perc

Eszközök

- Papír és írószer
- Feladatlapok
- 2 kendő (szem bekötéséhez)
- 2 puha, kevésbé pattogó labda (normál méretű)

10 perc **NAPNYITÓ**

A választott jégtörő játék függvénye.

Cél

A „megérkezés” támogatása.

Forrás

Jégtörő játékok gyűjteménye: Játékgyűjtemény. Dobbantó Diáktámogató füzetek 3.

A feladat menete

A kiválasztott jégtörő gyakorlatnak megfelelően.

30 perc **FOCI VAKON**

A 2 főből álló csapat egyik tagja bekötött szemmel rúg kapura, a társa irányítja.

Cél

A cél irányította cselekvés kivitelezésének megtapasztalása. Tudatosítani és átélteni azt, mi zajlik a fejünkben automatikusan, amikor mozdulataink irányát tervezzük vagy módosítjuk. A társ magyarázatai hívják fel a figyelmet arra, mi zajlik elménk irányítóközpontjában.

A feladat menete

Ha a feladatot a tanteremben játsszuk, akkor a kapu 1-1 szék legyen, és ilyenkor fontos, hogy puha labdát használjunk.

1. A játékot két 2 fős csapat játssza, mindegyik csapat a saját kapujára rúg.
2. A 2 fős csapat játékosai közül az egyik tagjának szemét bekötjük, ő az, aki a labdához érhet. A pár másik tagja irányítja őt. Nincs kapus.
3. A két csapat felváltva rúg kapura.
4. Megadott gólszám elérésekor (adhatunk időhátart is ehelyett) szerepcsere van a csapat két tagja között.
5. Megbeszélés:
 - Milyen érzés lehet látás nélkül tájékozódni? És eredményt elérni?
 - Volt-e a bekötött szemű partner részéről kérés, hogy milyen módon irányítsa őt a társa? (Hiba esetén: Nem jól rúgtál, vagy ő nem jól irányított? – Siker esetén: Jól céloztál vagy ő jól irányított?)

30 perc **ALKALMAS IDŐPONT**

Egyszerű helyzetekben fel kell ismerni, hogy valaki alkalmas időpontban cselekedett, vagy alkalmatlan időpontban tette ezt.

Cél

A cselekvés előtti tervezés fontosságának felismertetése.

A feladat menete

1. Bevezetésként mondja a tanár:
A tervezéshez elengedhetetlen, hogy megtanuljuk időzíteni, mikor mit érdemes csinálnunk. A most következő feladatok arra tanítanak, hogyan vegyük tekintetbe, mikor alkalmas másokat megszólítani és mikor nem.
2. Kérlek, vegyetek elő papírt és ceruzát, a papírra egymás alá írtok fel sorrendben 1–10-ig a számokat!
3. Amíg a diákok dolgoznak, a tanár írja a táblára:
A = alkalmas **NA = nem alkalmas**
4. Most felolvasok mondatokat, amelyek egyszerű helyzeteket mutatnak be. Amikor befejeztem a történetet, gondolkodj el, és tedd a következőt:
 - Ha a történetben szereplő diák alkalmas időpontban cselekedett, akkor írd a történet sorszáma mellé az A betűt.
 - Ha a történet főhőse nem alkalmas időben cselekedett, írd a történet sorszáma mellé a NA betűket.
5. A történeteket felolvassa a tanár:
(Megjegyzés: Ha a történetben szereplők neve egyezik az osztályban lévő diákok nevével, akkor változtassuk meg a neveket!)

- János arra kéri a barátját, Karcsit, hogy focizzon vele, de Karcsi lába még gipszben van egy korábbi baleset miatt.
- Ricsi arra kéri a testvérét, hogy segítsen neki a házi feladat elkészítésében, de a bátyja éppen ejtőernyős ugrásra készül.
- Réka 25 ezer forintot nyer egy tévéjátékon, és hajnali 3-kor hívja fel a barátnőjét, hogy ezt közölje vele.
- Zsuzsa egy új ruhát kér az édesanyjától épp a születésnapja előtti napokban.
- Tamás kér valamit a tanárától, miközben a tanár az osztály ajtajában állva beszélget az igazgatóval.
- Laci akkor kérdezi meg a tanárt, hogy kimehet-e vizet inni, amikor az osztály éppen elcsendesedett, és készülnek a dolgozat megírására.
- Robi akkor kéri el Gyuritól a tekegolyót, amikor Gyuri éppen befejezte a dobását.
- Barbi akkor kéri el Ceciliától a filctollát, amikor a tanár éppen megszidta Ceciliát.
- István akkor kér szívességet Zsolttól, amikor Zsolt éppen leesett a biciklijéről, és nagyon fáj lalja a lábát.
- Natasa azután kéri az édesanyjától egy új biciklit, miután elővigyázatlanul kint hagyta az utcán a régit, és azt ellopták.

6. Megbeszélés:

- Miután a feladat végére értünk, újból olvassuk fel a történeteket egyenként, és kérjük meg a diákokat, kézfeltartással jelezzék, melyik történetben volt alkalmas és melyikben nem a főhős cselekvése? Ha megoszlanak a vélemények, kérjük indoklást mindkét csoporttól.
- Válasszunk ki 3 vagy 4 példát, amikor nem megfelelő időben történt a cselekvés, és kérjük meg a diákokat arra, indokolják meg, miért nem volt alkalmas az időpont, és nevezzenek meg időpontokat, amikor alkalmasabb lenne a lebonyolítás.

5. FOGLALKOZÁS

Utazás, tervezés és előrelátás

Az utazásra történő előkészület természetes módon hívja elő azt az igényt, hogy elképzeljük, mire lesz szükségünk, és ennek alapján tervezzük meg, mit vigyünk magunkkal.

Időigény

50 perc

Eszközök

- Papír és írószer

35 perc **ISMERETLEN SZIGET**

Ötletbörze az utazásra vihető tárgyak köréről, fontossági sorrend felállítása és egyezkedés.

Cél

Tapasztalatszerzés a tervezés során az egyéni elképzelések másokéval történő összehangolásáról.

A feladat menete

- Alakuljanak 3-4 fős csoportok!
- Minden csoporttagnál legyen írólap és írószer.
- Kerettörténet: Egy felfedező hajó indul egy ismeretlen sziget felkutatására a Csendes-óceán vizei felé. Mindenki csak egy hátizsáknyi holmit vihet magával. Ezenkívül egy-egy csoport csak 10 dolgot vihet magával.
- A feladat: A csoportoknak meg kell állapodniuk egy 10 elemből álló listában, amit magukkal visznek a felfedező útra. Ha a diákoknál zavarodottság mutatkozik, akkor fogalmazzon meg javaslatot a tanár.

Javaslat: Célszerű először mindenkinek egyéni ötleteket leírni, minimálisan 6-ot. Aztán jó, ha valaki elvállalja az ötletek összegyűjtését. 4 fős csoport esetén, ahol legalább 2 tagnál ugyanaz az ötlet megjelenik, fel lehet venni a listára. Kezdetben a 4 és 3 megegyező javaslat perdöntő.

- Megbeszélési kérdések:

- Milyen dolgokban állapodtatok meg könnyen?
- Volt-e valamilyen szempont, amit alkalmaztatok a dolgok kiválasztásához?
- Mely tárgyakban volt nehéz egyezsége jutni?
- Ahol nehéz volt egyezsége jutni, ott milyen érv szólt a dolog mellett, és mi szólt ellene? Egyenként mondják el a csoportok a legkritikusabb tárgyak esetén a mellette és ellene szóló érveket.

- A tanár írja a táblára: A legnehezebb az volt ebben a feladatban, hogy...
- A diákok egy írólapra írva fejezzék be a mondatot! Ez kerüljön be az iskolai portfólióba!

Megbeszélés/Értékelés

Az írólapra írt reflexió kerüljön az iskolai portfólióba!

Változatok

Ha van még idő:

Miután megállapodtak, mit visznek magukkal, kapjon mindenki egy Kalandos utazás hajóval az Északi-sarkra c. lapot (8. melléklet). A lapon lévő szöveg az utazás bizonyos előkészületeit tartalmazza. Alkossanak véleményyt a diákok arról, hogy a szöveg elolvasása után módosítanák-e a magukkal vihető dolgok körét?

15 perc **VISSZAJELZŐ KÖR**

A kezdeményezés és együttműködés feladatainak tartalmát és a vezetést feladatonként egy 5 fokú skálával értékelik a diákok.

Cél

A szerzett élmények és benyomások tudatosítása.

Forrás

9. melléklet: Értékelő lap

A feladat menete

- Elevenítsük fel a részmodul során végzett gyakorlatokat!
- A diákok töltsék ki az Értékelő lapot (9. melléklet). (Az esetlegesen időhiány miatt kihagyott feladatok nevét húzzuk ki a listákról.)
- A táblára is írjuk fel a gyakorlatok nevét, és kitöltés után kérjük meg a diákokat, hogy nevezzék meg azt a feladatot/gyakorlatot, ami az értékelő lapon (9. melléklet) a legmagasabb pontszámot kapta, és készítsünk egy gyorsmérleget! (Ha kevés az idő, ezt a visszajelző kört kihagyhatjuk.)

Megbeszélés/Értékelés

A 9. melléklet: Értékelő lap kerüljön a portfólióba!

Az 1–2., illetve a 3–5. foglalkozás külön gondolati egyiséget képvisel, így külön-külön érvényesítik a ráhangolás – elsajátítás – alkalmazás alapelvét.

Az 1–2. foglalkozásban ráhangolást biztosító feladatok: Napnyitó, Élményeink; elsajátítást támogató feladatok: Ifjúsági irodák és szolgáltatásai, A diákmunka és munkaerő-közvetítés, míg az alkalmazást hangsúlyozó feladatok: az Ifjúsági irodák és szolgáltatásai, A diákmunka és munkaerő-közvetítés.

A 3–5. foglalkozásban ráhangolást biztosító feladatok: Napnyitó, A tervezés; elsajátítást támogató feladatok: a Labirintus, Tapasztalat, terv, kockázat, Foci vakon, Alkalmas időpont; míg alkalmazást hangsúlyozó feladatok a Labirintus, Tapasztalat, terv, kockázat, Foci vakon, Alkalmas időpont, Ismeretlen sziget.

ÉRTÉKELÉS

A portfólióba kerülnek:

1. melléklet: Ifjúsági iroda – feladatlap
 2. melléklet: Visszajelző-értékelő lap
 3. melléklet: Összefoglaló a diákmunka-szerződésről – információs lap
 4. melléklet: A diákmunka-vállalás – feladatlap
 9. melléklet: Értékelő lap
- Tapasztalat, terv, kockázat c. feladatnál a „Ma azt tanultam a tervezésről, hogy...” befejezetlen mondat befejezése
- Ismeretlen sziget c. feladatnál a „A legnehezebb az volt ebben a feladatban, hogy...” befejezetlen mondat befejezése

FORRÁSOK

CARTLEDGE, G. – MILBURN, J. (1983): *Teaching social skills to children*. Pergamon Press, New York

GOLDSTEIN, A. P. (1998): *The prepare curriculum*. Pergamon Press, New York

KÉPEK FORRÁSA

1. sz. kép
<http://www.krazydad.com/mazes/index.php?fmt=EZ>
2. sz. kép
<http://www.krazydad.com/mazes/index.php?fmt=EZ>

1. MELLÉKLET

Ifjúsági iroda – feladatlap

A településhez legközelebb eső ifjúsági iroda neve és címe:

.....

.....

Telefonszáma:

Honlapcíme (ha van):

Ügyfélszolgálat nyitvatartási ideje:

.....

Foglalkozási információk

1. Keresd meg a www.epalya.hu kezdőoldaláról az álláskeresési tanácsadás leírását, olvasd el, majd írd le, hogy mit lehet itt tanulni, mivel foglalkozik a csoport!
2. A www.necc.hu/kivagyok oldalon töltsd ki a Mennyit érek? és a Jó vagyok én valamire? elnevezésű teszteket. Írd le röviden pár mondatban, milyen eredményeket kaptál, és azt is, hogy mennyire helytállóak ezek. Egyeznek-e korábbi elképzeléseiddel?
3. Nézzétek meg a jobbról melletted ülővel egymás eredményeit, mondjátok el egymásnak a véleményeteket, hogy a kapott jellemzés helytálló-e!

Ez kerüljön a portfóliódba!

2. MELLÉKLET

Visszajelző-értékelő lap

Az alábbi lehetőségek közül válaszd ki azokat a feladatokat, amelyeket az ifjúsági irodák végeznek!

1. Munkanélküli járadék megállapítása, folyósítása.
2. Internetezési lehetőség.
3. Szociális ügyintézésben való segítségnyújtás.
4. Diákmunka, önkéntes munka közvetítése.
5. Munkavállalási-vállalkozási tanácsadás.

Ez kerüljön a portfóliódba!

3. MELLÉKLET

Összefoglaló a diákmunka-szerződésről

– információs lap

Ha a munkáltató nem alkalmi munkára veszi fel a fiatalt (melynek részletes szabályai az alkalmi munkavállalói könyvvel történő foglalkoztatásról és az ahhoz kapcsolódó közterhek egyszerűsített befizetéséről szóló 1997. évi LXXIV. törvényben található), akkor munkaszerződést kell kötni, melyről az alábbiakat kell tudni:

- A munkaviszony a munkaszerződés megkötésével jön létre. A munkaszerződést írásba kell foglalni. A munkaviszony kezdete a munkába lépés napja, amelyet a felek a munkaszerződésben határoznak meg. Erre vonatkozó megállapodás hiányában pedig a munkaszerződés megkötését követő nap. Ez abban az esetben fordulhat elő, ha a diák már dolgozik, de nem írt alá munkaszerződést, ha a munkaszerződés szóban jött létre a diák és a munkáltató között, és a munkáltató azt még nem foglalta írásba. De a munkaszerződést mindenképpen írásba kell foglalni, melyről a munkáltató köteles gondoskodni. Az írásba foglalás elmulasztása miatt a munkaszerződés érvénytelenségére kizárólag a munkavállaló hivatkozhat, és csak a munkába lépést követő 30 napon belül.
- A munkaszerződésben meg kell határozni a személyi alapbért, a munkakört, illetve a munkavégzés helyét.
- A munkaszerződésben meg kell jelölni továbbá a munkáltató pontos megnevezését, címét, a diák nevét és lakcímét, valamint egyéb, a munkaviszony szempontjából lényeges adatokat (pl. adószám).
- Meg kell jelölni, hogy ki a „munkáltatói jogok gyakorlója”, azaz ki a főnök.
- A munkaszerződésben nem kötelező azokat a juttatásokat feltüntetni, amelyek a munka díjazásába beleszámítanak (pl. étkezési hozzájárulás, utazásiköltség-hozzájárulás, munkaruha-juttatás), viszont utalni kell rá, hogy esetleg kollektív szerződésben vagy munkáltatói utasításban hol találhatók ezek a szabályok.
- A munkaszerződés megkötésével egyidejűleg tájékoztatást kell kapni szóban, majd a munkaszerződés megkötésétől számított harminc napon belül írásban
 - a munkaköri feladatokról, illetve a munkakör betöltéséhez szükséges végzettségről,
 - az irányadó munkarendről,
 - a munkabér egyéb elemeiről,
 - a bérfizetés napjáról,
 - a munkába lépés napjáról,
 - a rendes szabadság mértékének számítási módjáról és kiadásának, illetve
 - a munkáltatóra és a munkavállalóra irányadó felmondási idő megállapításának szabályairól,

- arról, hogy a munkáltató kollektív szerződés hatálya alá tartozik-e,
- a munkáltatónál képviselettel rendelkező szakszervezet megnevezéséről, illetőleg arról, hogy a munkáltatónál működik-e üzemi tanács.

A munkaszerződés megkötéséhez szükséges dokumentumok: személyi igazolvány, iskolalátogatási igazolás, táj számot tartalmazó igazolvány, ha a diák még nem töltötte be a 16. életét, akkor törvényes képviselő írásbeli engedélye a munkaszerződés megkötéséhez, az adóazonosítási jel, bankszámlaszám (ha a munkáltató másképp nem tudja megoldani a munkabér kifizetését).

Forrás: <http://www.szmm.gov.hu/main.php?folderID=14105&articleID=22691&ctag=articlelist&iid=1> (2009. április 18.)

Ez kerüljön a portfóliódba!

4. MELLÉKLET

A diákmunka-vállalás – feladatlap

Az Összefoglaló a diákmunka-szerződésről c. melléklet elolvasása alapján dönts el, hogy az egyes állítások igazak vagy hamisak!

Sor szám	Feladatlap Állítások a diákmunka-vállalással kapcsolatosan	Igaz	Hamis
1.	A munkaszerződés szóban is megköthető, munkaviszony jön létre.		
2.	16 éves kor alatt munkát lehet vállalni szülői engedély nélkül.		
3.	Az iskolaszövetkezet felelősséget vállal, ha a munkaadó nem fizet bért.		
4.	Iskolaszövetkezeti tag csak nappali tagozatos diák lehet.		
5.	Az iskolaszövetkezetbe be kell lépni, és éves tagdíjat kell fizetni annak, aki diákmunkát akar vállalni.		
6.	A diákmunka során keresett bérből nem vonnak járulékot, adómentes.		
7.	Az iskolaszövetkezetbe való belépéskor elég a diákigazolványt vinni.		
8.	A munkaszerződésben meg kell határozni a személyi alapbért, a munkakört, illetve a munkavégzés helyét is.		
9.	Fiatalkorú munkavállaló az, aki a 18. életévét még nem töltötte be.		
10.	Ha a munkaadó érdekei úgy kívánják (szezónális munka), a heti munkaidő meghaladhatja a 40 órát.		

Ez kerüljön a portfóliódba!

5. MELLÉKLET

A DIÁKMUNKA-VÁLLALÁS – FELADATLAP

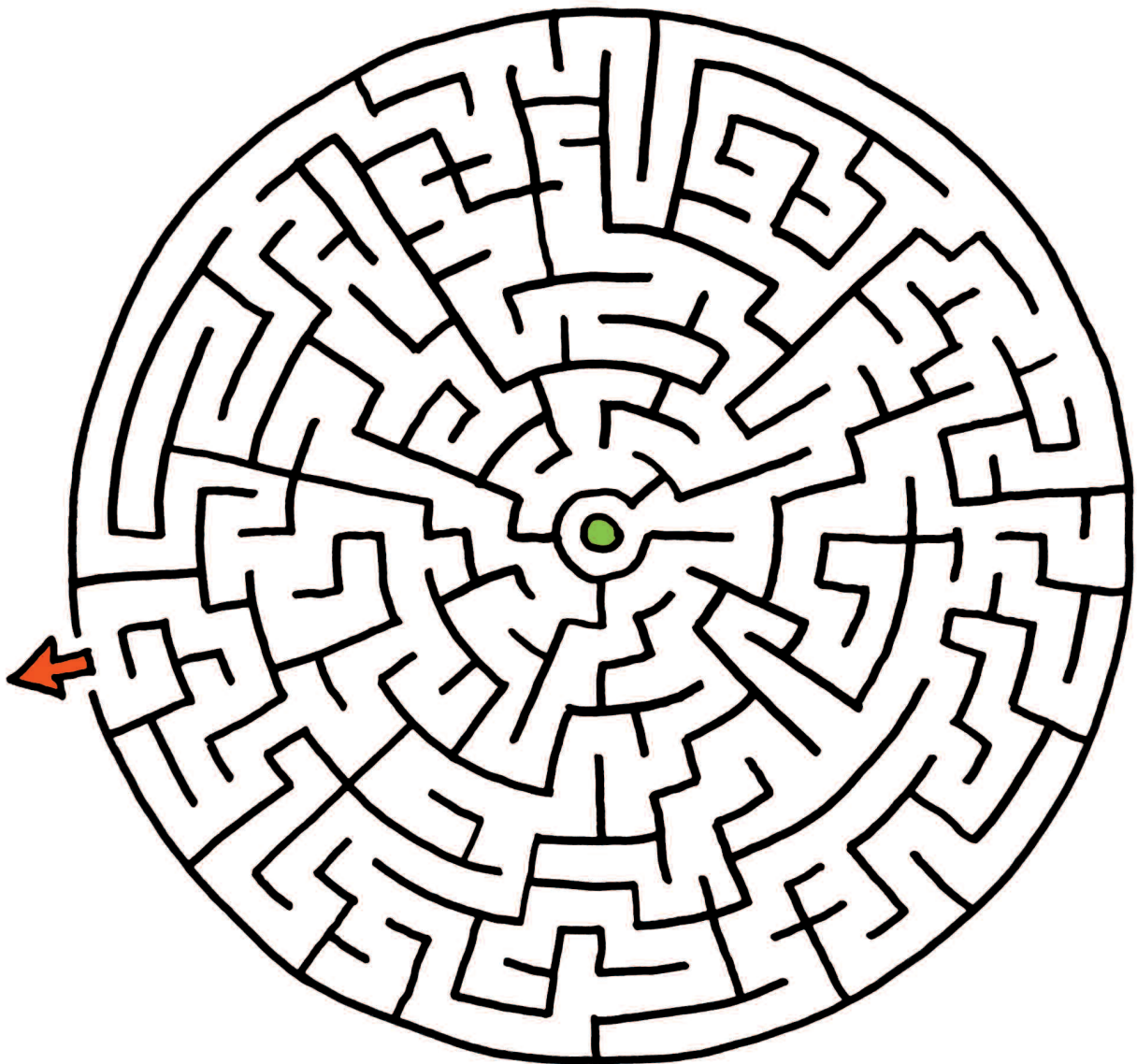
MEGOLDÓKULCSA

Sor-szám	Feladatlap MEGOLDÓKULCS Állítások a diákmunka-vállalással kapcsolatosan	Igaz	Hamis
1.	A munkaszerződés szóban is megköthető, munkaviszony jön létre.		✓
2.	16 éves kor alatt munkát lehet vállalni szülői engedély nélkül.		✓
3.	Az iskolaszövetkezet felelősséget vállal, ha a munkaadó nem fizet bért.	✓	
4.	Iskolaszövetkezeti tag csak nappali tagozatos diák lehet.	✓	
5.	Az iskolaszövetkezetbe be kell lépni, és éves tagdíjat kell fizetni annak, aki diákmunkát akar vállalni.	✓	
6.	A diákmunka során keresett bérből nem vonnak járulékot, adómentes.		✓
7.	Az iskolaszövetkezetbe való belépéskor elég a diákigazolványt vinni.		✓
8.	A munkaszerződésben meg kell határozni a személyi alapbért, a munkakört, illetve a munkavégzés helyét is.	✓	
9.	Fiatalkorú munkavállaló az, aki a 18. életévét még nem töltötte be.	✓	
10.	Ha a munkaadó érdekei úgy kívánják (szezónális munka), a heti munkaidő meghaladhatja a 40 órát.		✓

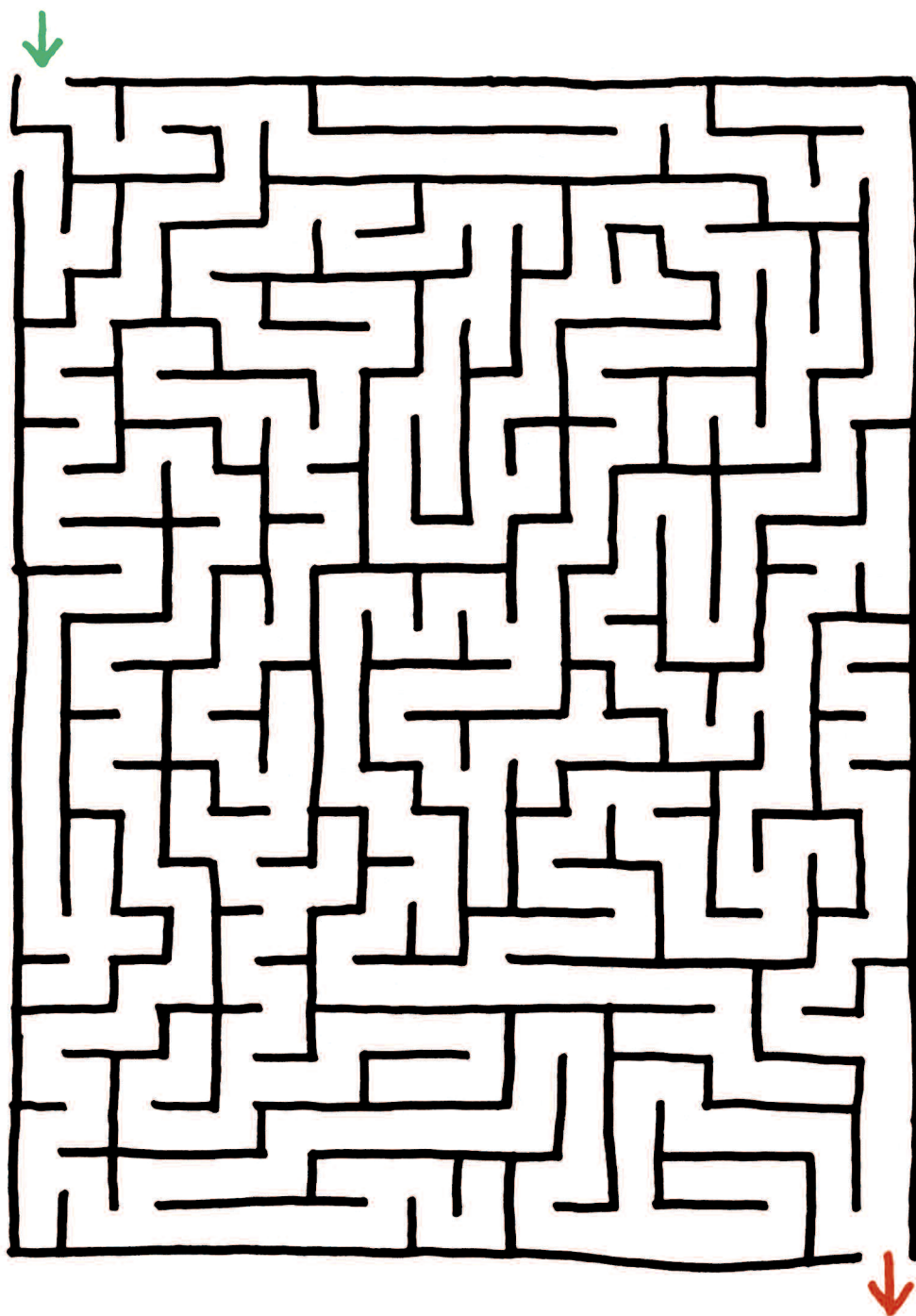
6. MELLÉKLET

Labirintus

„A”

„B”

7. MELLÉKLET

Mind a három egyforma – feladatlap

Egy sorban 6 szám van, melyek közül 3 egyforma. Keresd meg a három egyforma számot, és mindegyiket karikázd be! Próbáld ki, mit kell csinálni, és állj meg a szövegnél!

9	1	6	1	3	1
13	15	32	15	15	31
42	24	87	24	24	34

56 számsor van itt. Tippelj! Hány sort tudnál 3 perc alatt bekarikázni?

Írd le a tippet:

* A következő oldalon folytasd a feladatot!

4	8	2	4	1	4	83	27	67	72	27	27
3	4	3	8	3	9	41	18	41	51	41	15
7	4	5	5	2	5	23	90	82	90	26	90
7	2	5	2	4	2	58	52	33	75	52	52
8	9	9	5	9	1	26	26	53	26	23	33
4	4	5	4	8	0	52	96	52	27	69	52
8	8	5	4	1	8	72	49	75	72	94	72
0	5	0	8	9	0	38	43	38	37	38	53
9	5	9	0	9	7	87	83	78	83	83	75
3	7	1	3	0	3	58	98	68	98	86	98
5	3	2	2	2	8	87	58	58	27	58	72
6	3	4	4	1	4	42	48	27	46	48	48
6	1	4	1	1	5	988	896	786	988	689	988
7	8	5	4	8	8	597	957	957	796	957	566
5	3	4	3	7	3	345	354	543	345	534	345
7	7	4	3	7	5	283	823	382	823	832	823
9	4	9	7	8	9	121	231	132	231	215	231
8	4	8	9	8	6	418	981	891	981	918	981
3	6	3	7	3	4	293	293	392	329	293	932
4	9	6	9	8	9	285	582	852	285	825	285
12	69	47	12	96	12	623	362	362	632	362	263
76	72	27	72	32	72	823	238	832	238	238	283
57	75	82	57	78	57	457	754	457	547	457	574
37	13	13	31	15	13	386	863	863	683	368	863
21	98	21	42	21	89	989	999	969	969	969	696
54	69	96	69	32	69	983	396	736	983	639	983
51	54	51	45	51	31	974	974	749	496	974	766
62	76	26	76	65	76	275	257	572	275	527	275

8. MELLÉKLET

Kalandos utazás hajóval az Északi-sarkra

RÉSZLET JULES VERNE: HATTERAS KAPITÁNY C. REGÉNYÉBŐL

...A szakemberek szemében... bizonyosnak, sőt kétségtelennek látszott, hogy a *Forward* a jégmezők birodalmába készül behatolni...

A hajógépek felszerelése után következett az élelmiszerek berakodása; és ez nem volt csekélység, mert a hajó hat esztendőre vitt magával élelmet. Ez az élelem sózott és szárított húsból, füstölt halból, kétszersültből és lisztből állott. Kávé- és teahegyek ömlöttek a hajókamrába. Richard Shandon igazi szakemberként kezelte az értékes rakományt. Mindent szakszerűen tároltak, címkével, számozással láttak el. Igen nagy készletet raktároztak el abból az... indiai eredetű készítményből is, amely kis térfogatban nagy táperejű elemeket tartalmaz. Az effajta élelmiszerek berakodása láttán kétségtelen volt, hogy a hajó hosszú útra készül. De a berakodást szemlélő jó megfigyelő arra is tüstént rájöhetett, hogy a *Forward* a sarki tengerekre indul. Mert mit látott még? Citromlével telt hordókat, mézpasztillákat, mustárral, sóskával és gyógynövényekkel telt ládákat, egyszóval a rendkívül hatásos skorbutellenes szerek tömegét, amelyek jótékony hatására oly nagy szükség van az Északi- és Déli-sark körüli hajózásnál. Shandont kétségtelenül figyelmeztethették, hogy különös gondot fordítson a rakománynak erre a részére, mert minden rajta volt a szeme, persze az úti gyógyszertár elhelyezésén is.

Ha fegyverféle nem is volt valami nagy számban a hajón, a félős kedélyek megnyugtatóására a löporkamra annyira színültig volt puskaporral, hogy ez már szinte félelmetes volt. Az egyetlen fedélzeti ágyúcska semmiképpen sem szándékozhatott elfogyasztani ezt a töméntelen kosztot. Ezen el lehetett gondolkodni. De óriási fűrészeket, hatalmas szerszámokat, mint például emelőket, ólomtömböket, kézfűrészeket, ménkő nagy fejszéket is rakodtak be, azt a jelentős mennyiségű *blasting cylindert*¹ nem is számítva, amelynek felrobbanása bőven elegendő lett volna a liverpooli vámház légbe röpítésére. Mindez különös, sőt félelmetes volt, az ezerféle rakétáról, röppentyűről, jelzőlámpásról nem is szólva.

Forrás: <http://mek.oszk.hu/03500/03507/>

¹ Pokolgép

9. MELLÉKLET

Értékelő lap

A FELADATOK ÉRTÉKELÉSE

A táblázatban olvasható gyakorlatokat értékeld 1–5 értékkel. A számok egyenként ezt jelentik, amit itt olvashatsz:

- 1 = Nekem ilyen feladatokra, mint ez, nincs szükségem.
- 2 = Nehezen ment nekem ez a feladat.
- 3 = Nehezen ment nekem ez a feladat, de szükségem volt rá.
- 4 = Tanultam belőle.
- 5 = Érdekes volt, tanultam belőle.

MILYEN VOLT A FELADAT?

Tervezés	
Feladat	Vélemény (1–5)
Labirintus	
Tapasztalat, terv, kockázat	
Foci vakon	
Alkalmas időpont	
Ismeretlen sziget	

Személyes megjegyzés:

Válassz ki egy-két feladatot! Írd ide a nevét, és írd le azt is, mi tetszett benne!

.....

.....

Válassz ki egy-két feladatot! Írd ide a nevét, és írd le azt is, mi NEM tetszett benne!

.....

.....

A FOGLALKOZÁSOK VEZETÉSÉNEK ÉRTÉKELÉSE

A táblázatban olvasható gyakorlatokat értékeld 1–5 értékkel. A számok egyenként ezt jelentik, amit itt olvashatsz:

- 1** = Nem értettem meg a feladatot.
- 2** = Nem kaptam választ a kérdéseimre.
- 3** = Zavarban voltam mások előtt, és ezt nem sikerült feloldanom.
- 4** = Segítséget kaptam, amikor elakadtam.
- 5** = Támogatást kaptam, hogy bizalommal nyilvánítsak véleményt, beszélgessek a témákról.

MILYEN VOLT A FOGLALKOZÁSOK VEZETÉSE?

Egészséges pozitív önértékelés	
Feladat	Vélemény (1–5)
Labirintus	
Tapasztalat, terv, kockázat	
Foci vakon	
Alkalmas időpont	
Ismeretlen sziget	

Személyes megjegyzés:

Válassz ki egy-két feladatot! Írd ide a nevét, és írd le azt is, mi tetszett benne!

.....

.....

Válassz ki egy-két feladatot! Írd ide a nevét, és írd le azt is, mi NEM tetszett benne!

.....

.....

Ez kerüljön a portfóliódba!

10. MELLÉKLET

IFJÚSÁGI IRODÁK ELÉRHETŐSÉGE

Iskola	Ifjúsági iroda
Öveges József Gyakorló Középiskola és Szakiskola Than Károly Gimnázium, Szakközépiskola és Szakiskola Addetur Alapítványi Gimnázium és Szakképző Iskola Esély Kövessi Erzsébet Szakképző Iskola FVM Közép-Magyarországi Agrár-Szakképző Központ Bercsényi Miklós Élelmiszeripari Szakképző Iskola, Kollégium és FVM Gyakorlóiskola	Iránytű Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda 1136 Budapest, Pannónia u. 34. Telefon: 339-3700 http://www.iranytu.net/ PINCE Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda 1203 Budapest Ferenc utca 1. http://pinceifi.extra.hu/ Cseresznye Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda Szimplakert 1075 Budapest, Kazinczy u. 14., emelet http://www.cseresznyeiroda.hu/ Kispesti Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda Budapest XIX. Üllői u. 267/1. 1191 Bp. Pf. 84 telefon/fax: 282-9778
Göllesz Viktor Általános Iskola, Speciális Szakiskola és Kollégium	Paksi Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda (Tolna megye) 7030 Paks, Gagarin u. 2., 7032 Paks, Pf 13. telefon: 75/311-646 E-mail: piiti@c3.hu http://www.c3.hu/~piiti/ Polip Ifjúsági Iroda 7100 Szekszárd Szent István tér 10. http://www.polipifjusag.hu/
Kecskeméti Műszaki Szakképző Iskola, Speciális Szakiskola és Kollégium	HELPI Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda (Bács-Kiskun megye) 6000 Kecskemét, Széchenyi sétány 2-4., Postacím: 6001 Pf.: 328 telefon/fax: 76/475-022 E-mail: helpi@mail.c3.hu http://www.helpi.hu/

Iskola	Ifjúsági iroda
Éltes Mátyás Általános Iskola, Speciális Szakiskola, Gyermekotthon, Kollégium és Pedagógiai Szakszolgálat	Mustárház Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda 4400 Nyíregyháza, Szent István utca 20. http://www.mustarhaz.hu/
Szolnoki Szolgáltatási Szakközép- és Szakiskola	Szolnoki Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda 5000 Szolnok, Somogyi B. út 1. 5001 Szolnok, Pf. 32. telefon/fax: 56/422-429 http://www.c3.hu/~szolif/
Kiskunfélegyházi Középiskola, Szakiskola, Speciális Szakiskola és Kollégium Kossuth Lajos Tagintézménye	Kiskunhalasi Ifjúsági Iroda (ITI) Bács-Kiskun megye 6400 Kiskunhalas, Bokányi D. u. 8. 6401 Kiskunhalas, Pf. 300 telefon: 77/423-398 E-mail: paritas@mail.c3.hu , Ügyfélfogadási idő: hétköznap 13.00–19.00 óráig
Szász Márton Általános Iskola, Szakiskola, Speciális Szakiskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény	Megyei Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda 8200 Veszprém, Diófa u. 2. telefon/fax: 88/327-631
Martin János Szakképző Iskola	Célpont Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda 3530 Miskolc, Arany János u. 29–35. http://www.ificelpont.hu/
Harruckern János Közoktatási Intézmény Esély Pedagógiai Központ Általános Iskola, Speciális Szakiskola, Egységes Pedagógiai Szakszolgálat, Nevelési Tanácsadó, Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság	Diáktanya és Információs Iroda 5600 Békéscsaba, Kinizsi utca 20. www.diaktanya.hu
Budai-Városkapu Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Speciális Szakiskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény	Tett-Hely Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda 7621 Pécs, Széchenyi tér 9. http://www.tetthely.mcp.hu/htmls/tetthely.html